ea a folosit numele și adresa unei femei cu care se certase. Cînd a fost întrebată de agentul F.B.I. dacă presupune cine anume s-ar fi putut folosi de numele ei, femeia respectivă s-a gîndit un moment și apoi a răspuns : „Pariez că trebuie să fie acea Velvalee Dickinson din New York. Am cumpărat cîteva păpuși de la ea și, pentru că nu le-am putut plăti imediat, mă urmărește cu tot felul de scrisori răuvoitoare".

Comparîndu-se scrisorile trimise de Velvalee Dickinson cu cele interceptate în Bermude, a reieșit că ele fuseseră dactilografiate la aceeași mașină de scris. În consecință, ea a fost arestată sub acuzația de spionaj. Deoarece această acuzație era greu de susținut numai pe baza dovezilor existente, procurorul american care s-a ocupat de acest caz a hotărît să renunțe la acuzația de spionaj și să accepte în schimb din partea ei recunoașterea faptului că a violat regulamentele de cenzură. Așa cum i-a spus judecătorul, atunci cînd i-a comunicat sentința, relativ ușoară, ea avusese noroc că nu fusese judecată ca spioană căci, într-un asemenea caz, ar fi fost desigur condamnată la moarte sau cel puțin la închisoare pe viață.

CUTIA CU BROASCĂ SPECIALĂ

Organizația lui Stephenson era în legătură cu diverse grupuri de exilați străini. Cu ajutorul republicanilor spanioli și al bascilor, el a fost în măsură să pătrundă în ambasadele spaniole din Washington și Caracas. În misiunea din Statele Unite s-a pătruns cu ajutorul generalului Jose Ansensio, care fusese atașat militar spaniol la Washington în timpul războiului civil spaniol și conducea un mic grup de republicani spanioli din S.U.A. Oamenii săi i-au atras în primul rînd pe valetul și pe principalul curier al ambasadei, iar aceste două persoane au reușit să furnizeze materiale utile, inclusiv copii după documentele găsite pe biroul ambasadorului și reproduceri după sigiliile și stampilele ambasadei. Ceva mai tîrziu, una dintre dactilografele care lucrau la ambasadă în camera cifrului s-a declarat de acord să colaboreze. Secretarul care se ocupa de seiful în care erau păstrate registrele cifrului — într-o cutie cu o broască specială — avea o memorie slabă și obișnuia să-l întrebe cu glas tare pe asistentul său care este combinația seifului. Dactilografa nu avea altceva de făcut decît să-și noteze numerele respective și să le transmită prietenilor ei.

Între timp, omul de la Washington al lui Stephenson a descoperit că unul dintre portarii folosiți la ambasadă era basc. Majoritatea bascilor rămăseseră leali președintelui Aguirre, care, după victoria generalului Franco, fusese obligat să fugă din Spania. Cu timpul, s-a luat legătura cu portarul, care, într-adevăr, a promis deîndată ajutorul său. I s-a predat deci cheia combinației seifului și, într-o noapte, la începutul anului 1942, a deschis seiful și a scos de acolo cutia conținînd registrele cifrului, pe care le-a dus în spălătoria unui hotel din apropiere. Acolo îl aștepta un om al lui Stephenson. Mecanismul cutiei s-a dovedit însă atît de complicat, încît atunci cînd venise vremea să se ducă înapoi cutia, ea nu fusese încă deschisă. Portarul a adus-o din nou la hotel în noaptea următoare și, de data aceasta, omul lui Stephenson și-a luat toate măsurile pentru a-i veni de hac. El a transportat-o în biroul lui Stephenson, unde un tehnician specialist a reușit să-i descopere secretele. Cutia a fost deschisă, conținutul ei fotografiat și pus la loc, iar cutia restituită portarului. În felul acesta s-au pus la dispoziția guvernului britanic mijloacele de a citi toate mesajele diplomatice secrete schimbate între Ministerul de Externe spaniol și ambasada spaniolă de la Washington, și aceasta pe toată durata războiului.

Mai tîrziu, s-a reușit să se pătrundă și în ambasada spaniolă din Venezuela. Reprezentantul lui Stephenson din Caracas îl recrutase ca informator pe șoferul ambasadorului spaniol. Rezultatele au fost la fel de satisfăcătoare ; două luni mai tîrziu, registrele cifrului de la ambasada din Caracas erau și ele cunoscute.

CE FACE ASTĂZI EROUL PRINCIPAL AL ACESTEI POVESTIRI

O dată cu capitularea Japoniei, în august 1945, Stephenson a considerat că activitatea sa oficială era virtual terminată și că-i rămînea doar să-și desființeze organizația înainte de a se întoarce la activitatea obișnuită.

Ceea ce realizase s-a bucurat de recunoașterea necesară. A fost înnobilat de regele George al VI-lea, iar numele său a apărut în lista de onoare publicată de Buckingham Palace cu prilejul Anului Nou — 1945. Spre sfîrșitul anului următor, a primit Medalia prezidențială pentru merit, cea mai înaltă distincție acordată în S.U.A. unui civil.

Stephenson se retrăsese în Jamaica, unde-și cumpărase o proprietate cu vedere spre Golful Montego. Exemplul său a fost urmat de mai mulți dintre prietenii săi, printre care lordul Beaverbrook, Noel Coward și Ian Fleming. Timp de aproximativ un an, el nu a mai manifestat nici un fel de interes pentru lumea din afară, mulțumindu-se doar să se bucure de viața de pe insulă. Cu vremea, și-a recăpătat interesul pentru activitatea comercială și industrială. Împreună cu unii dintre asociații săi din timpul războiului, ca financiarii Rex Benson și Charles Hambro din Londra, generalul Donovan din Washington și o serie de industriași canadieni și americani, printre care Edward Stettinius, fost președinte al lui „U. S. Steel Corporation", el a înființat firma „British-American-Canadian Corporation", care s-a transformat apoi în „World Commerce Corporation", cu scopul inițial de a umple golul lăsat de dezmembrarea marilor carteluri germane.

În 1953, Stephenson a fost vizitat de un vechi prieten, John Archer Dunn, care era inginer de mine și director al firmei „Selection Trust Group of Companies". Dunn venise la Stephenson în numele membrilor „Sindicatului industriei de diamante", deosebit de îngrijorați de masivele furturi de diamante din minele sud-africane și de trecerea prin contrabandă a acestor pietre, în special a celor de tip industrial, în America. Dunn era autorizat să-i ofere lui Stephenson suma de 1 milion de lire sterline, împreună cu un cec în alb ce urma să fie completat cu suma pe care Stephenson avea s-o indice, dacă reușea să rezolve în mod satisfăcător această problemă care provoca o pierdere de aproximativ 100 000 de lire sterline în fiecare lună.

Era o ofertă fără precedent, care demonstra o mare încredere în realizările lui Stephenson pe tărîmul spionajului. Dar Stephenson a refuzat-o fără ezitare. „Am ieșit din activitățile subterane la lumina vieții de afaceri, a spus el, și aici intenționez să rămîn. Nu-ți dai seama cu ce caracatiță aveți de-a face. Nu e vorba de o problemă locală, care se rezumă la Africa. Conducerea aparține unei bande de criminali internaționali, care dispune de ramificații mondiale".

În felul acesta, fostul șef al spionajului britanic a refuzat să accepte o însărcinare cu un onorar unic în analele investigației criminale.

Astăzi, Stephenson își petrece cea mai mare parte a timpului la New York, vizitînd periodic Canada și Indiile occidentale. Cel mai adesea poate fi găsit în biroul apartamentului său din New York, cu vedere spre East River și spre sediul O.N.U.

În numărul viitor :

FILMUL RĂPIRII LUI CHOMBE

La 30 iunie 1967, Moise Chombe, fostul „președinte" al Katangăi, condamnat la moarte în contumacie în țara sa, era răpit în plin zbor, în timp ce se îndrepta cu avionul de la Ibiza la Palma de Majorca (Spania). Piloții avionului au fost somați de unul dintre cei șapte pasageri aflați la bord să schimbe ruta și să pornească spre Alger. Astăzi se știe mai bine cum a fost întinsă capcana în care Chombe, viclean, circumspect, bogat și apărat de poliția spaniolă de cînd trăia la Madrid, s-a lăsat totuși prins. Pasagerii și piloții avionului au făcut declarații, dezvăluind o parte din misterul acestei întîmplări. Iată cum încep relatările martorilor oculari, relatări pe care vom continua să le reproducem pe larg în numărul viitor, după săptămînalul „L'Express".

Vineri, 30 iunie 1967, la sfîrșitul după-amiezii, un mic avion cu reacție de tip „Hawker-Siddeley 125", înmatriculat G-ASNU, zboară deasupra Insulelor Baleare. Avionul, aparținînd companiei londoneze de transporturi aeriene „Gregory Air Services Limited", fusese închiriat la Geneva unei societăți comerciale.

La bord se află șapte pasageri : Marcel Hambursin, de 46 de ani, belgian ; Charles Sigal, de 57 de ani, tot belgian, împreună cu soția sa ; Francis Bodenan, de 43 de ani, francez ; Moise Chombe, de 48 de ani ; în sfîrșit, doi polițiști spanioli însărcinați cu protecția fostului politician congolez, inspectorii Luis Meana și Santiago Gonzales.

Grupul a luat dejunul la Ibiza și a pornit din nou la ora 18 în direcția Palma de Majorca. Domnește o atmosferă de bună dispoziție. Peste cîteva minute, stupefiați și îngroziți, pilotul englez David Taylor și copilotul său, Trevor Copleston, sînt amenințați cu un pistol fără zgomot :

— Schimbați direcția !

PARIS MATCH

Raymond Cartier

MAREA BRITANIE SE ÎNTOARCE ÎN PORT

„CLOSING DOWN". („Închidem"). Despre Imperiul britanic este vorba, scrie „Observer".

Marile dureri sînt mute. Marile evenimente istorice sînt imperceptibile. Nimic nu s-a schimbat în decor şi în punerea în scenă, relevă marele săptămînal londonez. Bătrîna doamnă din Thereadneedle Street, Banca Angliei, nu şi-a pierdut nici un atom din maiestate, în timp ce lira ei sterlină, pentru a doua oară după război, îşi pierdea un sfert din valoare. Greoaiele clădiri ministeriale, respirînd orgoliu şi încredere în sine, şi-au păstrat solemnitatea morocănoasă, iar funcţionarii de la Foreign Office şi de la Amiralitate intră cu acelaşi pas sub boltele sub care nu răsunau decît ecouri ale puterii. Nici una din nenumăratele statui ale reginei Victoria nu a coborît de pe piedestal pentru a-şi ascunde umilinţa într-un boschet din Hyde Park sau Green Park. Şi, totuşi, a răsunat o frază uimitoare : Anglia renunţă la toate bazele ei „East of Suez".

„East of Suez" ? De fapt, este un eufemism. Ceea ce rămîne „West of Suez" abia merită să fie menţionat. Stăpînirea asupra Canalului de Suez a încetat în 1952. Malta a fost lichidată. Ciprul este în curs de lichidare. Gibraltarul, simbol suprem, este cerut de Spania cu o insistenţă, cu o îndîrjire care în cele din urmă vor obţine cîştig de cauză.

Această dispariţie a unui imperiu s-a produs cu o repeziciune uimitoare. Toţi englezii de peste 40 de ani au văzut pe mapamondurile din sălile lor de clasă că o treime a uscatului era acoperită de o culoare reprezentînd posesiunile britanice. „Ei au încercat sentimentul exaltant şi în acelaşi timp încurajator de a aparţine micii insule strălucitoare şi dense «the bright tight little island», care forma nucleul unui organism politic colosal", spune Anthony Sampson.

Winston Churchill îl avertiza pe de Gaulle că Anglia, avînd de ales între Europa şi largul mării, va alege totdeauna largul mării. Spunea că, în cazul în care Imperiul britanic ar urma să dispară, el ar dori să dispară într-o luptă supremă pentru libertate şi pentru adevăr, nu printr-un proces de dezmembrare şi decădere — „dispersion and decay". Născut prea tîrziu, Churchill nu a murit destul de devreme pentru a duce această speranţă în mormînt. Imperiul britanic — ca şi Imperiul roman — nu a pierit într-un cataclism istoric ; el s-a stins într-un crepuscul, a apus ca soarele.

Poţi fi o insulă fără să fii neapărat un cuib de căpitani de cursă lungă. Marii descoperitori, primii colonizatori nu au fost englezii. Cristofor Columb murise de 80 de ani cînd sir Walter Raleigh a atins malurile Americii. Portughezii, spaniolii, olandezii, francezii înşişi, casnici ca pisicile, construiseră imperii înainte ca englezii să înceapă să iasă din „mica lor insulă densă". Regiunea Fluviului St. Laurent a văzut „feţe palide" cu 75 de ani înainte de Golful Massachusetts, iar Québecul a apărut cu 22 de ani înainte de Boston. Pe atunci, în 1630, patru sau cinci generali spanioli reuşiseră să guverneze rînd pe rînd la Mexico. Santa Fé sau Lima. Departe de a-i preceda pe ceilalţi europeni spre largul mării, englezii i-au urmat de departe, prudent, timid.

În secolul XVIII, „Merry England" — Vesela Anglie — era încă o ţară rurală, agricolă, simbolizată de boiernaşul de ţară mirosind a bere, cîtuşi de puţin fascinat de aventurile şi isprăvile în depărtări. Acei care plecau erau victimele fanatismului religios şi ale asprimii barbare a legilor — puritanii şi deţinuţii.

Fenomenul care a proiectat Anglia în lume a fost revoluţia industrială : ea a determinat necesitatea de a crea pieţe, de a stabili comunicaţii maritime numeroase şi sigure, de a înfiinţa, pe cele şapte mări, escale, depozite de cărbune şi baze navale. Datorită huilei din subsolul ei, o insulă de coastă din Europa a devenit o putere mondială.

Totuşi, nu era încă un imperiu. Nu era Roma, era Cartagina. Era mai curînd un sistem planetar mercantil în jurul unui soare industrial şi financiar. Expresia „British Empire" nu era folosită. Chiar şi termenul „Britain" era insolit şi reprezenta un arhaism poetic datînd din vremea invaziilor saxone. Se folosea cuvîntul „England", Anglia. Dacă, la începutul bătăliei de la Trafalgar, Nelson ar fi trimis marinarilor săi mesajul : „Britain expects everybody will do his duty" („Marea Britanie speră că fiecare îşi va face datoria"), echipajele ar fi crezut că amiralul lor şi-a pierdut minţile.

În cursul celei mai mari părţi a secolului XIX, subliniază Patrick O'Donovan în „Observer", ideea de imperiu a fost antipatică spiritului englez. John Strachey face aceeaşi constatare în lucrarea sa „The End of Empire" („Sfîrşitul Imperiului"). Churchill recunoaşte această animozitate faţă de ideea imperială în „Istoria popoarelor de limbă engleză". Arthur Young şi mulţi autori din secolul trecut sărbătoresc pierderea coloniilor americane ca o eliberare pentru Anglia. Peste 75 de ani, Coroana nu a acceptat să-şi ia sarcina Indiei decît cu cea mai mare reticenţă şi numai pentru că revolta cipailor dăduse o lovitură fatală vechii Companii a Indiilor de Est. Aproape toţi gînditorii politici, aproape toţi oamenii de stat din prima jumătate a erei victoriene au fost antiimperialişti. John Stuart Mill scria că un imperiu în afară este incompatibil cu democraţia înăuntru. Gladstone, care a fost de patru ori prim-ministru, considera orice împietare asupra drepturilor politice ale unui popor oarecare drept o imoralitate politică şi în acelaşi timp drept o greşeală care trebuie ispăşită în mod inevitabil. Anglia nu căuta posesiuni, ea voia contoare comerciale.

În 1877, Disraeli, bătrîn, a încoronat-o pe regina Victoria împărăteasă a Indiilor. Ea s-a pretat fără entuziasm şi, cu toate că nu împlinise 60 de ani, a refuzat pe un ton sec să străbată mările pentru a-şi pune coroana fabuloasă. Prost primit în Parlament, criticat şi ironizat în presă, gestul grandios al lui Disraeli a marcat totuşi începutul unui ciclu nou, ridicarea valului imperial care avea să acopere lumea şi să stîrnească admiraţia ei. Toate marile aventuri britanice se succed acum în ritm precipitat : Gordon, în Sudan ; Rhodes, în Africa de sud ; d'Arcy, în Persia ; campaniile din Himalaya ; cucerirea Birmaniei ; însemnul alb al Flotei Regale pe fluviul Iantze... De data aceasta, Imperiul britanic îşi începuse existenţa.

A avut cîntăreţul lui, pe Rudyard Kipling. A avut filozofii lui, ca Houston Stewart Chamberlain, care demonstrau că rasa anglo-saxonă este sarea pămîntului... Cînd vasul „Titanic"

Unul din echipajele de salvare (un pilot de elicopter, un navigator şi un înotător submarin) se înapoiază la Toulon, pe bordul navei port-avion „Clémenceau", după ce au abandonat orice speranţă de a mai găsi submarinul „Minerva"

s-a scufundat, cu puțin înainte de primul război mondial, relatarea călătoriei a constituit un tablou cu două fețe : toți străinii, în special italienii și francezii, își frîngeau mîinile de groază ; toți englezii mureau ca niște eroi de marmură... Oricine ar fi fost ei, acești englezi purtau regalitatea națiunii lor, își spuneau „British subjects" („supuși britanici"), așa cum romanii spuneau : „Civis romanus sum" („Sînt cetățean roman"). În schimb, oriunde se aflau, puterea și vigilența națională se întindeau asupra lor ca scutul Minervei. Exista totdeauna o canonieră sau un batalion pentru a sprijini drepturile unui supus britanic sau, la nevoie, pentru a-l apăra.

Din 1877 pînă la 1968, au trecut 90 de ani. Aceasta reprezintă abia mai mult decît viața medie a unui om contemporan. În istorie, e puțin. Acest Imperiu britanic, care părea însăși armătura lumii, nu a fost în realitate decît un șafodaj pe timp limitat. Din aceste nouă zecimi de secol, putem să scădem, de asemenea, procesul de „dezmembrare și decădere" care obseda sufletul orgolios al lui Winston Churchill. El a început încă în 1906 cînd o majoritate conservatoare a respins liberul-schimb, a recunoscut că Anglia avea nevoie să fie protejată, a pus bazele reintrării ei într-o Europă din care revoluția industrială o smulsese în urmă cu 100 de ani. După primul război mondial, oameni perspicace ca André Siegfried au înțeles că era britanică se apropia de sfîrșit, dar iluzia duratei ei a fost întreținută prin modificarea formelor ei. S-a crezut că acordurile de la Ottawa făureau legături indestructibile și că Imperiul va fi perpetuat sub forma, mai suplă, a Commonwealthului. Iluzia persista și după cel de-al doilea război mondial, cînd, în cadrul unui manifest, partidul laburist refuza să recunoască Marea Britanie drept o insulă europeană și proclama că englezii sînt mai apropiați de verii lor de la antipozi decît de europeni. Azi, marea croazieră mondială s-a terminat. Anglia s-a întors în port.

Ea s-a întors în port, dar nu este încă ancorată la chei...

Pentru Anglia, reducerea angajamentelor ei externe, accentul pe problemele interne constituie o binefacere. O țară nu poate fi decît ceea ce este. Un imperiu nu este niciodată o sursă de putere, ci consecința, expresia și, în general, povara unei puteri deja constituite.

Toate sarcinile utile ale Angliei se află azi în Anglia. Ele constau în a reface structuri economice învechite și în a scoate poporul englez dintr-o nepăsare pe care nu și-o mai poate permite, de cînd națiunea lui a încetat să fie rentiera universului. Roy Jenkins, noul ministru britanic al finanțelor, știe foarte bine acest lucru. El a luptat pentru ca amputarea imperiului să fie necruțătoare și definitivă : pentru ca portavioanele să fie sacrificate, avioanele „F-111" decomandate, bazele din depărtări — abandonate.

În general, exceptînd reacțiile sentimentale, înmormîntarea unui imperiu defunct nu are nimic dramatic pentru englezi. Este un sfîrșit simbolic ; dacă vor să depună eforturi, este începutul unei reînnoiri.

COMBAT
PARIS

Daniel Mayer

ADEVĂRATA CALE A ONOAREI

RECENTELE eșecuri ale S.U.A. ar fi ridicole dacă fundalul pe care se desfășoară ele nu ar fi tragic. În orice caz, aceste eșecuri dezvăluie o anumită neputință : forța care nu se sprijină pe convingere este sterilă.

Avioane încărcate cu bombe atomice zboară în permanență în căutarea unui inamic imaginar. Dar nimeni nu poate împiedica prăbușirea unuia dintre ele. Și oceanul înghite încărcătura criminală în fundul apelor lui înghețate, ca și cum natura ar dori să readucă pe unii oameni la rațiune.

O navă de spionaj, aventurîndu-se în mod periculos în apropierea coastelor unei țări mici, este sechestrată.

În Vietnam, toate previziunile serviciilor americane —militare sau secrete — sînt zădărnicite de eroismul unui popor care îndrăznește să sfideze, cu un succes strălucit, aparatul destructiv al unei mari puteri.

Americanii, atît de convinși că apără libertatea în lume, atît de nefericiți că sînt neînțeleși sau că nu sînt iubiți, nu se pot înclina oare în fața evidenței ? Încercarea de a te impune ca jandarm al lumii este o metodă proastă. Vor exista totdeauna oameni care se vor împotrivi.

Să nu mi se răspundă prin clișeele obișnuite : „Nu faci pace de pe poziții

→

(Din **The International Herald Tribune**)

reflector

NEGOCIERILE DE LA GENEVA

...Îmbunătățirile aduse proiectului de tratat privind nediseminarea nucleară în raport cu proiectul inițial și cu versiunile care au circulat la începutul anului trecut nu pot ascunde faptul că autorii săi nu au ținut seama de obiecțiuni esențiale ale țărilor nenucleare. Potrivit noului proiect, controlul continuă să fie exercitat unilateral, puterile nucleare nefiindu-i subordonate. Prin aceasta, caracterul discriminatoriu al tratatului persistă.

Și dezideratul privind angajamentul puterilor atomice de a-și limita înarmările, care derivă din dorința de securitate a unor state, și-a găsit expresia numai într-o declarație, care nu obligă la nimic, cu privire la continuarea eforturilor pentru sistarea cursei înarmărilor. S-ar putea considera un progres faptul că acest pasaj a fost scos din preambul și inclus în proiectul de tratat. În practică, însă, nici noua formulare nu depășește sfera declarației de intenții care a figurat în proiectul inițial. Nu s-a ținut seama de loc de faptul că s-a cerut ca puterile atomice să se angajeze că nu-și vor folosi niciodată armele împotriva unui stat nenuclear. Dorința de a avea garanții împotriva unui atac atomic nu poate fi satisfăcută nici prin noul proiect de tratat.

Majoritatea completărilor cerute și menționate aici au figurat și în memorandumul Consiliului federal elvețian, adresat la 17 noiembrie 1967 copreședinților Conferinței de la Geneva. Dacă facem o comparație pentru a vedea în ce măsură noul text ține seama de cerințele exprimate în cadrul memorandumului, vedem că nu s-a luat în considerare decît limitarea în timp a duratei tratatului. Dată fiind valabilitatea sa pentru 25 de ani, este de la bun început îndoielnic că s-a cîștigat mult prin aceasta. Pentru un domeniu care se află într-o dezvoltare atît de furtunoasă ca tehnica nucleară, un sfert de secol înseamnă practic aproape o durată nelimitată.

Dacă privim lucrurile în ansamblu, tratatul ar putea acționa în sensul unei limitări a înarmărilor. Bineînțeles că el nu constituie decît un mic pas în această direcție, a cărui utilitate este discutată, întrucît afectează de fapt numai pe aceia care sînt oricum cei mai slabi, cei de fapt neînarmați, în domeniul nuclear. În schimb, este pozitiv faptul că se limitează numărul statelor posesoare de arme atomice. Nu încape nici o îndoială că lărgirea clubului atomic cu un număr nelimitat de membri ar implica o serie de riscuri ; este adevărat că, prin tratatul de nediseminare, această posibilitate nu este cu desăvîrșire exclusă, deoarece nu toate statele lumii se vor alătura tratatului, dar pericolul va fi totuși mai mic.

Proiectul de tratat va trebui să fie supus unei analize amănunțite. Articolul privind controlul lasă multe probleme deschise. Vor exista multe lucruri care, anticipat, nu vor putea fi clarificate pe hîrtie, ci numai în practică, de pildă problema dacă vor fi aplicate sancțiuni unor semnatari ce încalcă tratatul. Actualul proiect răspunde la fel de puțin la această întrebare ca și cel anterior.

(Din Neue Zürcher Zeitung)

de slăbiciune". Căci nu o poţi face nici de pe poziţii de forţă. Amorul propriu naţional, invocat totdeauna în asemenea situaţii, nu are ce căuta aici. Sau, mai degrabă, ar trebui să sufere un fel de deplasare. De-acum înainte, onoarea ar trebui să depindă de acţiunea dusă în favoarea păcii, nu de numărul tonelor de bombe lansate. Dacă S.U.A. declară pace lumii, vor redobîndi stima pe care o pierd. „Surveyor" poate contribui la recăpătarea acestei stime. Dar nu Pentagonul şi nici serviciile secrete.

The New York Times

J. W. Fulbright

„DESTIN" ŞI OPŢIUNE

ÎN VOCABULARUL politic, statele mari sînt caracterizate drept „puteri". Subtextul este că funcţia cu adevărat importantă a unui stat nu ar fi menţinerea legii şi a ordinii şi nici progresul bunăstării în cadrul hotarelor sale, ci exercitarea şi expansiunea puterii dincolo de frontierele sale, funcţie căreia toate celelalte îi sînt subordonate.

Pentru această şcoală de teoreticieni politici, care se autodenumesc „realişti", este un sentimentalism inutil să se judece primatul politicii de forţă în funcţie de cheltuielile pe care le necesită, de obiectivele sale şi de ceea ce produce pe plan uman. Ei ne spun că nu avem de ales. Un stat mare, afirmă ei, îşi închină cea mai mare parte a energiei exercitării forţei, deoarece propria sa natură lăuntrică îl obligă la aceasta. A întreba — de ce ? — este la fel de inutil ca a întreba de ce măgarii rag sau de ce pisicile mănîncă şoareci în loc să mănînce varză.

Politica de forţă a fost practicată sub nume diferite. Englezii au denumit-o „povara omului alb". Francezii au numit-o „misiune civilizatoare", iar americanii din secolul al XIX-lea o numeau „destinul evident". Acum ea este numită „răspunderile puterii". Toate aceste cuvinte au în comun supoziţia că ar fi vorba de o manifestare cu caracter involuntar. „Realiştii" ar putea-o denumi o „lege a politicii". Romanticii i-ar putea spune „misiune". Şi unii şi alţii însă o consideră ca ceva nedepinzînd de o alegere raţională.

Istoria pare să le dea dreptate. Unele state puternice şi-au închinat cea mai mare parte a resurselor creării de imperii... Pe măsură ce marile imperii s-au extins, ele au început în mod inevitabil să decadă, tendinţă ce a culminat, ca în cazul vechii Rome sau al Austriei habsburgice, într-o totală dezintegrare sau, ca în cazul Spaniei, într-un declin îndelungat şi treptat. Nici un imperiu nu a fost mai puternic şi mai mîndru decît imperiul britanic de acum 100 de ani ; astăzi asistăm la crepusculul său definitiv.

Poate oare America scăpa de aceeaşi soartă ? Acceptînd determinismul descurajator al „răspunderilor puterii", înfăptuitorii actuali ai politicii noastre ne spun de fapt că nu. Desigur, ei nu prezic declinul şi prăbuşirea noastră dar activează pentru extinderea puterii, secătuirea resurselor materiale şi umane şi neglijarea necesităţilor interne, adică elementele care preced şi precipită căderea imperiilor.

...Sacrificăm vieţile fiilor noştri în jungle îndepărtate şi risipim bogăţiile noastre pentru ororile costisitoare ale armelor moderne... Eu nu cred că sîntem condamnaţi la aceasta. Istoria, psihiatria şi religia ne arată toate că, în ciuda slăbiciunilor noastre omeneşti, dispunem şi de unele posibilităţi de alegere.

Statele, ca şi indivizii, au o oarecare libertate de alegere şi America dispune de posibilitatea de a o exercita. Naţiunea noastră a fost creată pe baza unui act de alegere, constituţia noastră a fost întocmită pentru a apăra şi a perpetua dreptul cetăţenilor noştri la libertatea de alegere. Cea mai mare parte dintre noi descindem din oameni a căror venire în America a reprezentat un act de opţiune. Spre deosebire de orice alt mare stat din istorie, sîntem un bogat amalgam de culturi şi sîntem uniţi nu prin rasă sau religie, ci prin opţiunea făcută atunci cînd am devenit americani.

Dacă nu vom întrerupe ciclul imperiilor, aceasta nu se va datora faptului că istoria ne-a prescris un rol imperial. Se va datora doar faptului că am ales să credem într-un asemenea nonsens pompos, deoarece puterea ni s-a urcat la cap, determinîndu-ne să ne trădăm istoria şi ţelurile pentru care naţiunea noastră a fost întemeiată.

După părerea mea, la aceasta se referă divergenţele şi protestele. Conducătorii noştri vorbesc despre destinul nostru, despre chinurile la care sîntem condamnaţi datorită „răspunderilor puterii". Dar tinerii noştri sînt mai înţelepţi decît bătrînii lor. Ei ştiu că viitorul nostru nu va fi creat de o „lege" politică inexistentă... Ei văd ţara lor afundîndu-se, alunecînd spre un destin imperial şi protestează împotriva acestui lucru. Ei cer ca America să revină în matca istoriei ei şi prin protestul lor oferă speranţa că ţara noastră va face acest lucru.

jeune afrique

BĂTĂLIA ÎMPOTRIVA SUBDEZVOLTĂRII

COLONIALISMUL a creat un sistem economic, prelungire a sistemului din metropolă, care urmărea să îmbunătăţească randamentul acestuia din urmă şi nu să dezvolte ţara „vizitată". În orice caz, el a avut un merit — acela de a da naştere conştiinţei naţionale datorită căreia popoarele colonizate şi-au dat seama mai repede de starea lor de subdezvoltare. Învăţămîntul, oricît a fost de insuficient pentru a crea o „elită", a adus primele lumini necesare reînnoirii. Dar, în acelaşi timp, colonizarea a dat naştere marii proprietăţi pe care un număr de state, azi independente, o poartă şi acum ca o ghiulea de picioare. Ea a favorizat, de asemenea, culturile de export, care constituie un mare obstacol în calea tinerelor naţiuni. Astfel, bumbacul, în ciuda randamentului său slab, ocupă primul loc în exporturile Republicii Africa Centrală. De asemenea, produsele agricole continuă să reprezinte aproape 90 la sută din exporturile fostei federaţii a Africii occidentale franceze. Pe scurt, metodele colonizatorilor nu puteau să ducă la dezvoltarea ţărilor colonizate.

Azi, tinerele state trebuie să se bizuie în primul rînd pe ele însele. Ele vor trebui să ţină seama de o demografie uimitoare : primul recensămînt mondial serios datează din 1950 ; el arată amploarea problemei, deoarece sporul demografic este şi mai galopant decît se credea. Ritmul de creştere oscilează între 2 şi 3 la sută pe an (în ţările industrializate este de 0,5—1,5 la sută pe an). Niciodată nu s-a înregis-

În cantoanele elveţiene Uri şi Grisons s-au produs numeroase avalanşe. Circulaţia pe şosele şi căi ferate a fost întreruptă. S-au organizat echipe de salvare. În localitatea Klosters, un elicopter evacuează turiştii blocaţi acolo de o săptămînă

trat un asemenea ritm în istoria lumii. În ciuda acestei creşteri vertiginoase, zone întregi rămîn subpopulate. Astfel, Mauritania are 0,8 locuitori pe km pătrat (Franţa are 85), Nigerul 0,3, Senegalul 1,1. Dar Burundi are 80 de locuitori pe km pătrat. Omul din ţările slab dezvoltate este de foarte multe ori un om părăsit, victimă a distanţelor. În plus, densitatea variază în sînul aceleiaşi regiuni: în Niger, de pildă, este de 0,07 locuitori pe km pătrat în zona Agadès şi de 33 de locuitori la frontiera cu Nigeria. Alături de regiunile depopulate, există metropole în care problema şomajului se pune în mod tragic. Populaţia Kinshasei a crescut în cinci ani cu un milion de suflete.

Această demografie galopantă este însoţită de „subînvăţămînt". Pregătirea profesională este insuficientă ; iată, deci, două obstacole de temut. Iar slăbiciunea învăţămîntului tehnic lasă un gol care îngrijorează pe economişti.

La toate aceste obstacole se adaugă acela care rezultă din structuri necorespunzătoare. Repartiţia pămînturilor este în numeroase ţări o adevărată ruşine. Moştenită de la colonizare sau de la sisteme politice dezechilibrate ori nesănătoase, ea creează încordări explozive în rîndurile populaţiilor. În America Latină, 10 la sută din proprietarii funciari deţin 75 la sută din pămînturile cultivate, în timp ce restul de 25 la sută sînt împărţite în nenumărate loturi mici neeconomice. În plus, marile proprietăţi, deseori prost cultivate, nu dau randamentul dorit. Reforma agrară, multă vreme amînată, nu va da roade — acolo unde a fost începută (în Turcia şi R.A.U., de pildă) — decît după foarte multă vreme şi cu condiţia ca aparatul de stat să nu descurajeze ţăranii. În alte ţări lipseşte aproape cu totul o politică de reformă agrară.

Totuşi, situaţia trebuie să fie privită în faţă : aproape 500 de milioane de oameni nu mănîncă pe săturate ; două treimi din omenire suferă ca urmare a unei alimentaţii necorespunzătoare. Trebuie să se ia măsuri. Subalimentaţii ies la iveală pe măsură ce se desfăşoară anchetele ; ei au la dispoziţie mai puţin de 2 000 de calorii pe zi ; cu titlu de comparaţie, citäm că raţia celor avuţi depăşeşte 3 000 de calorii. Mai răspîndite sînt cazurile de subnutriţie : lipsa de proteine animale, lipsa de vitamine, dezechilibrele de tot felul reprezintă fapte curente. A sosit timpul să reacţionăm cu atît mai mult cu cît apar noi ameninţări : de pildă, manioca, slabă din punct de vedere al calităţilor nutritive în raport cu meiul sau cu sorgul, face progrese rapide în Africa. Dar o populaţie care nu mănîncă pe săturate sau se hrăneşte prost nu este în măsură să-şi rezolve problemele. Acesta este un principiu elementar care nu trebuie uitat.

În ciuda dificultăţilor de tot felul, în ciuda greutăţilor generate de situaţia moştenită, a greşelilor şi a lipsurilor, subdezvoltarea nu este o stare iremediabilă şi definitivă. Bătălia dezvoltării începe prin respingerea clar afirmată a condiţiei de subdezvoltare. O ţară nu iese din această situaţie decît dacă vrea. Unii nu au înţeles acest lucru şi s-au lansat pe calea „uşoară", care constă în a amîna pentru mai tîrziu opţiunea hotărîtoare, oferindu-şi întîi „cîţiva ani plăcuţi". Dar, în cazul acesta, ei se vor dezvolta doar dacă sînt ajutaţi de ţările bogate, cu alte cuvinte, ei nu sînt stăpînii procesului dezvoltării. Alţii au păşit pe o cale mai grea. Uneori au făcut greşeli. Ţările bogate trebuie să-i ajute pentru a nu le repeta. Civilizaţiile nu sînt aceleaşi, moştenirile trecutului diferă. În consecinţă, dezvoltarea trebuie să fie adaptată la posibilităţile de realizare. Totul este în funcţie de împrejurările istorice concrete.

Există totuşi cîteva norme iniţiale avînd o valoare de exemplu. Pentru a păşi înainte, ţările subdezvoltate trebuie să creeze structuri originale, adaptate la problemele uriaşe pe care trebuie să le rezolve; iată de ce în noile state planificarea constituie condiţia indispensabilă a dezvoltării.

Este foarte explicabil ca părţi mari ale aparatului de repartiţie să treacă în mîinile unor organisme statale sau parastatale. Alegerea căii celei mai adecvate rămîne testul voinţei guvernului, şi este ciudat să constatăm că acest aspect al lucrurilor pare să scape multor guverne. Nu este destul să începi o minunată construcţie intelectuală cu ajutorul unui trust al creierului internaţional... O ţară care vrea să se dezvolte trebuie să formeze planificatori naţionali şi să creeze un organism de planificare al cărui dinamism să fie în raport cu nevoile ţării.

...După ce a primit aprobarea conducătorilor (guvern, parlament, adunări →

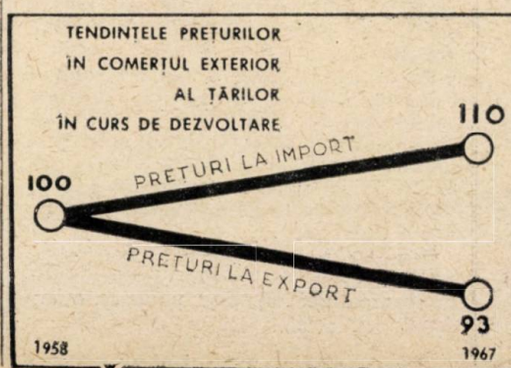

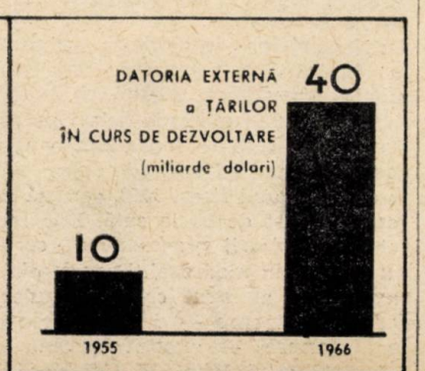

reflector

VERDE ŞI ROŞU

„Peste trei zile... Peste două zile... Mîine !" ne promiteau afişele publicitare. E vorba despre filmul cu Bonnie şi Clyde. Iată-l, în sfîrşit...

„Sînt tineri, se iubesc, trăiesc cu furie !" Dar ei sînt cuprinşi îndeosebi de furia de a ucide...

Bonnie şi Clyde reprezintă îndeosebi un documentar pasionant. Cine se plîngea că acest gen dispare de pe ecran ? El devine doar involuntar. Un documentar asupra Statelor Unite. Din nefericire, este vorba, ca aproape întotdeauna, de eroi ai violenţei şi jafului. 50 de ani după western-uri îi avem pe gangsteri. Dar gangsterii anilor '930 sînt urîţi, greoi, lipsiţi de umor. Aici, dimpotrivă, ni se prezintă o pereche fermecătoare şi atît de amuzantă încît ne face să uităm vanitatea, pretenţiozitatea, cruzimea, capetele seci...

Documentarul se desfăşoară mai departe, ca şi starea noastră de indispoziţie. De-a lungul întregului film, îi vedem pe cei mici şi săraci împietriţi de admiraţie faţă de aceste două secături motorizate. Ca şi cînd banii pe care Bonnie şi Clyde îi jefuiesc de la bănci nu ar reprezenta economiile lor ; ca şi cînd casierul, agentul de poliţie, toţi cei care sînt aici înjosiţi sau masacraţi, ar avea ceva comun cu aceşti doi tineri, nebuni sîngeroşi ce zboară într-o maşină furată (niciodată aceeaşi), dintr-un stat în altul, pentru a scăpa de pedeapsă. Căci Bonnie şi Clyde nu au nimic din Arsène Lupin sau din Baronul : nimic din acei „bandiţi-cavaleri" care îi jefuiesc pe bogaţi şi îi răzbună pe cei umili. Este vorba, în cazul de faţă, de nişte monştri de egoism, de inconsecvenţă şi nesimţire.

Tinerii sînt aceia care, în pofida criticii aproape unanime, au asigurat succesul filmului „Le Grand Meaulnes". Dacă, după cîteva luni, aceiaşi tineri consacră (aşa cum se prevede) succesul lui Bonnie şi Clyde, care este inamicul mortal, negativul strălucitor al lui „Le Grand Meaulnes", documentarul va fi complet. Căci confuzia de sentimente, primitivismul instinctelor, egocentrismul sălbatic, moartea întregii scări de valori, „contestarea" batjocoritoare — toate aceste date ale problemei ne sînt furnizate. Toate cheile... tineretului „made in U.S.A." ne sînt livrate în acest film verde şi roşu : verde-dolar şi roşu-sînge.

Lumea Veche le-a dat Romeo şi Julieta ; americanii ni-i trimit pe Bonnie şi Clyde.

(Din **Le Figaro**)

LA WASHINGTON SE SPUNE CĂ...

...„Victime" proeminente ale interdicţiei preşedintelui Johnson privind călătoriile în Europa : Abe Fortas, judecător la Curtea Supremă a S.U.A., şi soţia sa. Schiori pasionaţi, aveau bilete de călătorie şi locuri reţinute în Elveţia. Au renunţat la ele şi vor schia pe pante... locale.

...Secretarul de stat Dean Rusk pregăteşte o notă de plată pentru francezi, cărora le va cere să restituie „valoarea reziduală" a investiţiilor militare făcute de S.U.A. în Franţa, pe baza contractelor N.A.T.O. Este îndoielnic că Franţa va plăti.

(Din **U. S. News and World Report**)

economice), planul este aplicat la ansamblul ţării : este faza executării lui. Dar, în orice caz, planul nu va dobîndi meritul şi semnificaţia lui adîncă decît ca urmare a realizărilor pe care le va obţine şi a schimbărilor de concepţii pe care le va înfăptui. În consecinţă, el trebuie să fie înţeles şi acceptat de mase.

El nu trebuie să neglijeze nimic din această sarcină prioritară : instruirea şi pregătirea cadrelor constituie, de altfel, o garanţie împotriva risipei şi incoerenţei. Este necesar să avertizăm împotriva copierii servile a metodelor occidentale. Nu trebuie pornit prin a se propune proiecte prea grandioase. În stadiul iniţial, învăţămîntul trebuie să permită îmbunătăţirea schimbului de idei. În primul rînd, este necesar ca o populaţie uriaşă să fie smulsă analfabetismului. În această privinţă, folosirea generalizată a radiodifuziunii şi televiziunii poate aduce servicii evidente. Programele trebuie să fie orientate spre cunoaşterea ţării, spre ştiinţele economice în general şi agricultură în special. Învăţămîntul mediu trebuie să acorde un loc important învăţămîntului tehnic...

După oameni, să ne ocupăm de lucruri. Progresul rural rămîne baza dezvoltării generale... Primul obiectiv urmînd a fi realizat de agricultori este acela de a produce pentru a se hrăni ei înşişi în mod corespunzător şi pentru a permite ansamblului populaţiei să-şi îmbunătăţească alimentaţia.

Pentru a reuşi acest demaraj în agricultură, este necesar să se acţioneze concomitent asupra mediului natural şi asupra mediului uman. Trebuie să se treacă de la agricultura extensivă la agricultura intensivă, cu concursul experţilor şi al tehnicienilor. Trebuie să se ţină seama de obiceiurile înrădăcinate, să se îmbine drepturile colectivităţii cu acelea ale individului. Trebuie să se efectueze reforme, dar însoţite numai de un ajutor tehnic foarte serios acordat micilor cultivatori. Fără aceste armonii, întreg edificiul s-ar prăbuşi. În sfîrşit, trebuie să se acorde loc cercetării agronomice, care constituie cheia diversificării culturilor şi a creşterii randamentelor. Ponderea agriculturii nu poate fi subestimată în cadrul dezvoltării : cel mai mic progres tehnic are un efect multiplicator considerabil la nivelul ţăranului...

Industrializarea ar putea începe deseori printr-o extindere şi modernizare a artizanatului. Ea va fi completată, în funcţie de împrejurări şi de avantajele naturale ale ţării, de alte realizări.

În lupta lor împotriva subdezvoltării, conducătorii ţărilor din lumea a treia se vor lovi tot timpul de contextul social-cultural. Dacă pot obţine adeziunea maselor şi participarea lor, ei vor cîştiga deja pe jumătate partida...

Jean RIGOTARD

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

STATELE UNITE NU POT AVEA ŞI TUNURI ŞI UNT

DE LA PRINCIPALA escaladare a războiului din Vietnam, care s-a produs la mijlocul anului 1965, preşedintele Johnson repetă în mod insistent că naţiunea noastră poate avea „şi tunuri şi unt". Această poziţie încăpăţînată a fost cea care, în esenţă, a alimentat rezistenţa Congresului faţă de propunerile sale de sporire a impozitelor.

Noul buget prezentat Congresului face însă să se topească o bună parte din unt. Pentru prima oară, preşedintele stabileşte „priorităţi" în faţa notei de plată mereu sporite pentru Vietnam, care urmează să însumeze peste 75 miliarde de dolari în perioada celor patru ani (din 1966 pînă în 1969).

Noul buget reduce cheltuielile civile şi programele de perspectivă. Dacă nu marchează decesul definitiv al Marii Societăţi, el înregistrează cel puţin o încetinire masivă a progresului ei.

Cu doi ani în urmă, prezentînd bugetul fiscal pe 1967, preşedintele declara : „Sîntem o naţiune bogată şi ne putem permite să înregistrăm progrese în ţară în timp ce facem faţă obligaţiilor noastre în străinătate... Din acest motiv, nu am pus nici o stavilă progresului programelor noi şi vitale ale Marii Societăţi, pentru a finanţa cheltuielile destinate eforturilor noastre în Asia de sud-est". Anul trecut, în aceeaşi perioadă, preşedintele a făcut o aluzie la Marea Societate, declarînd : „În privinţa programelor noastre interne, vom continua să depunem eforturi, într-un ritm controlat şi rezonabil". Anul acesta, tonul este pesimist şi mesajul la buget începe cu menţionarea necesităţii de a se face „opţiuni dificile". Nu numai că din acest mesaj lipseşte orice menţiune despre Marea Societate, dar nu există nici măcar o grupare separată de programe cu un asemenea caracter.

Principalelor programe privitoare la învăţămînt, sănătate, bunăstare, muncă, dezvoltare urbană şi locuinţe li se alocă 20,8 miliarde dolari pe anul fiscal 1969, ceea ce reprezintă o majorare de numai 1,7 miliarde dolari sau 9 la sută. În anul fiscal 1968, această majorare a fost de 25 la sută. Dar reducerea dezvoltării programelor sociale nu se face în mod egal. Programele de învăţămînt au avut cel mai mult de suferit, fapt care — după părerea celor informaţi — explică demisia neaşteptată a lui John W. Gardner din funcţia de ministru al sănătăţii, învăţămîntului şi bunăstării.

În general, fondurile destinate cheltuielilor pentru sănătate se află într-o situaţie mai bună, deşi există excepţii dramatice care subliniază amploarea cheltuielilor pentru războiul din Vietnam. Astfel, din cei 90 de milioane de dolari autorizaţi pentru combaterea poluării aerului, vor fi cheltuiţi anul acesta numai 30 de milioane de dolari, iar din cei 195 milioane dolari destinaţi utilajului nou pentru cercetările în domeniul sănătăţii, numai 8 milioane de dolari sînt înscrişi în buget. Un buget separat denumit „ajutor federal pentru săraci" stabileşte pe 1969 cifra de 27,7 miliarde dolari în comparaţie cu 24,6 miliarde în 1968 şi 21,1 miliarde în 1967. Dar mai mult de jumătate din această sumă — 15,9 miliarde — vor proveni din programele securităţii sociale şi de asistenţă publică.

Amprenta războiului şi noua ordine de priorităţi stabilită de preşedinte nu influenţează numai Marea Societate. El a stabilit şi o listă de reduceri sau amînări de programe, totalizînd 2,9 miliarde de dolari pentru alte programe civile, din care 1 miliard de dolari se vor oglindi în reducerea efectivă a cheltuielilor în cursul exerciţiului viitor. Printre aceste restrîngeri de credite propuse, sînt de notat reduceri de 197 milioane de dolari în programele agricole ; 156 milioane de dolari la construcţia de vapoare ; 224 milioane de dolari la donaţiile pentru înzestrarea facultăţilor ; 61 milioane pentru programele ministerului de interne ; 447 milioane pentru programele spaţiale şi 40 milioane pentru împrumuturile comerciale. În cazul în care Congresul le va aproba, aceste economii vor fi eşalonate pe mai mulţi ani bugetari.

Faptul că preşedintele a fost nevoit să admită că „nu putem face tot ce am dori să facem" se oglindeşte şi în alt mod, adică nu prin reduceri de programe sau de cheltuieli, ci prin majorări mai mici decît se proiectase.

Un element revelator din buget arată că cheltuielile pentru Vietnam reprezintă astăzi 3 la sută din produsul naţional brut şi că toate celelalte activităţi federale (cu excepţia fondurilor de asigurări sociale) se ridică la numai 13,9 la sută, adică cu mult sub media de 16 la sută din 1958—1960. Subliniind acest lucru, preşedintele a declarat : „Nu majorarea cheltuielilor bugetare ordinare sînt cele care impun o sporire a impozitelor, ci cheltuielile din Vietnam".

Trebuie să reamintim că anul trecut preşedintele a refuzat să facă o legătură atît de directă între cererea sa de majorare a impozitelor şi Vietnam, rezervă care, după părerea multor experţi, a slăbit argumentele sale pentru susţinerea acestei cereri în faţa Congresului.

Există astăzi însă o nouă atitudine, aşa cum a arătat în mod clar secretarul Trezoreriei, Henry H. Fowler. „Mulţi doresc ca noi să restrîngem noile programe, a declarat el. Acest lucru a fost făcut. Ei au dorit să reducem programele existente în anul acesta ; acest lucru a fost făcut".

Rămîne de văzut dacă „austeritatea" astfel etalată va aduce preşedintelui majorarea de impozite pe care o doreşte.

Hobart ROWEN

profil

Hilmar BAUNSGAARD

primul ministru al Danemarcei

Hilmar Tormod Ingolf Baunsgaard, însărcinat cu formarea guvernului danez în urma alegerilor de la 23 ianuarie, va împlini luna aceasta 48 de ani (n. 26 februarie 1920 la Slagelse, pe insula Sjeland). El are în urma sa peste 30 de ani de activitate politică. A activat în organizația de tineret a partidului radical-liberal din deceniul al patrulea, adoptînd o atitudine net antinazistă. A devenit președintele acestei organizații de tineret în 1948 (pînă în 1950). Tot în 1948, Baunsgaard a fost ales membru al comitetului executiv radical-liberal, vicepreședinte al comitetului în perioada 1954—1957. Din 1957 este membru al parlamentului danez.

În 1961, o dată cu formarea guvernului de către partidele social-democrat și radical-liberal, lui Baunsgaard îi este încredințat portofoliul comerțului exterior. Îl va menține pe toată durata cabinetului de coaliție (pînă în 1964), efectuînd numeroase călătorii destinate să promoveze exporturile daneze. În 1964, anul în care radical-liberalii revin în opoziție, Baunsgaard devine membru al consiliului de administrație al Băncii Danemarcei.

În campania electorală, Baunsgaard — economist și om de afaceri ca formație, caracterizat ca moderat în partidul său, — a criticat politica economică a social-democraților. Pe de altă parte, el a formulat propunerea ca problema apartenenței Danemarcei la N.A.T.O. după 1969 să fie supusă unui referendum național (poziție care nu e împărtășită de actualii parteneri de coaliție, liberal-agrarieni și conservatori).

Este căsătorit și are o fiică de 22 de ani. Este telegenic — ceea ce a contribuit, se spune, la recentul succes electoral (campania ducîndu-se în special prin intermediul televiziunii). În sfîrșit, Hilmar Baunsgaard, comentator politic apreciat, a colaborat la prestigioasele cotidiene daneze „Berlingske Tidende" (conservator) și „Aktuelt" (social-democrat).

M. M.

poșta redacției

PREVEDERI CONSTITUȚIONALE

Constantin Rădoi, București : 1) Jurisdicția procurorului Garrison se extinde numai asupra statului Louisiana. El nu poate emite mandate de arestare valabile în alte state ale S.U.A. 2) Constituția cipriotă prevede ca vicepreședintele statului să fie ales de populația turcă și ca trei din cei zece membri ai cabinetului să fie membri ai comunității turce. Parlamentul este ales de fiecare comunitate separat, pe baza procentajului stabilit : 70 la sută din mandate revin comunității grecești și 30 la sută celei turcești. 3) Adresați-vă cititorului Zaharia Alexandru din Urziceni, str. Plopului 19.

NUMISMATICA

Simion Cadia, Cluj : Un grup de colecționari — printre care se aflau : D. Sturza, pe atunci prim-ministru, M. Șuțu, guvernatorul Băncii Naționale, și Grigore Tocilescu, directorul Muzeului Național — au publicat în anul 1903 un apel adresat specialiștilor și amatorilor, în care spuneau : „... A sosit momentul ca România să aibă, ca și celelalte țări, o societate numismatică și o colecție națională de medalii și de monede". Ca urmare a acestui apel, la 28 decembrie 1903 s-a constituit în București, sub președinția lui Dimitrie Sturza, Societatea Numismatică Română, formată din 37 de membri, toți posesori de importante colecții de monede vechi și de medalii. Statutul, redactat de istoricul și arheologul Grigore Tocilescu, definea astfel scopul societății : „Dezvoltarea științei și artei numismatice, prin mijlocirea unor relații mai strînse între colecționari și cercetători". După un an de la înființare, societatea a început editarea unui buletin lunar, în care erau dezbătute problemele de specialitate și erau semnalate piesele rare — mai ales medaliile românești vechi — existente în colecțiile membrilor. Una dintre aceste rarități este și medalia revoluției de la 1848 (în fotografii) aflată astăzi în fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, care dispune, în prezent, de cea mai mare colecție numismatică — 175 000 de monede și medalii.

MAREȘALUL PÉTAIN

Nae Ștefănescu, București : Mareșalul Philippe Pétain, care a condus, din 1940 pînă la sfîrșitul războiului, guvernul de la Vichy, a fost condamnat în 1945 la moarte. Sentința a fost comutată în detențiune perpetuă pe insula Yeu. A încetat din viață în anul 1951. Academia franceză, al cărui membru era din 1929, l-a exclus din rîndurile ei în 1945.

GARRISON ȘI FAMILIA KENNEDY

Adam Bartok, comuna Coțușca-Suceava : Deși dubiile în privința concluziilor raportului comisiei Warren sînt destul de răspîndite în Statele Unite, activitatea depusă de procurorul Garrison pentru infirmarea acestor concluzii nu este luată în serios aproape de nimeni. Membrii familiei Kennedy nu întrețin nici o legătură cu Garrison și nu-l încurajează pe nici o cale. Recenta dezvăluire a ministerului apărării, care a arătat că, în urmă cu ani, Garrison a fost scos din cadrele armatei întrucît manifesta tulburări psihice de natură schizofrenică, a contribuit de asemenea la discreditarea lui. Poziția fraților Kennedy față de raportul Warren nu a fost exprimată explicit. Cum însă, în perioada întocmirii raportului, Robert Kennedy era ministrul justiției, se consideră că acest raport are, implicit, girul lui.

NU TABARLY A FOST CÎȘTIGĂTORUL

În „Lumea" nr. 3 din 11 ianuarie 1968 apare fotografia corăbiei de aluminiu „Pen Duick III", a lui Eric Tabarly, despre care se afirmă că ar fi cîștigat cursa Sydney-Hobart. Este adevărat că Eric Tabarly a sosit primul în această dificilă cursă, dar cîștigătoare a fost declarată o mică ambarcațiune neo-zeelandeză, pe baza datelor furnizate de un calculator electronic care a ținut seama de caracteristicile navelor participante (mărimea lor etc.). Astfel, deși sosită după multe ore față de corabia lui Tabarly, mica navă a ieșit cîștigătoare spre surprinderea nu numai a întregii Australii dar și a înfocaților admiratori ai lui Tabarly.

Nic. RĂDAN
București

Aveți dreptate și, ca atare, facem rectificarea necesară.

Pavel Stroescu, Timișoara : Ne-am notat ideea suplimentului propus de dv., deși nu-i vom putea da curs într-un viitor foarte apropiat.

poșta redacției

FOILETONISTUL RUSSELL BAKER

Mircea Voiculescu, Constanța : Bineînțeles că foiletonistul american Russell Baker „există". Pentru a vă încredința pe deplin de acest lucru, publicăm alături fotografia lui. Iată și amănuntele cerute : are 42 de ani și scrie trei foiletoane pe săptămînă pentru „The New York Times". Noi reproducem mai frecvent foiletoanele lui Art

Buchwald decît pe cele ale lui Russell Baker pentru că acestea din urmă conțin de obicei referiri la fenomene americane puțin cunoscute în afara hotarelor S.U.A. și, deci, mai greu de înțeles de către un cititor străin. Dar tocmai acest particularism este deosebit de gustat de cititorii din Statele Unite, care apreciază ironia amară a lui Russell Baker, atitudinea sa critică față de realitățile societății în care trăiește.

ROMÂNI ÎN REZISTENȚA FRANCEZĂ

Urmăresc cu mult interes toate rubricile revistei și, în mod deosebit, problemele care se referă la istorie, atît din trecutul îndepărtat al patriei cît și din timpul celui de-al doilea război mondial. De curînd am citit „Istoria Gestapoului" de Jacques Delarue, apărută în Editura politică. La pagina 427 a acestei cărți am găsit numele a doi români. Este vorba de Copla și Crăciun, care, împreună cu un alt luptător din Rezistență, au organizat pe stadionul Jean Bonin din Paris o acțiune împotriva soldaților hitleriști care făceau instrucție pe acest stadion. Știu că în Rezistența franceză au luptat mulți români. Aș dori să aflu cum au ajuns aceștia doi în Rezistența franceză și ce se mai știe despre ei.

Ștefan MOROIANU
București

Intrucît nu posedăm informații în această privință, solicităm concursul cititorilor pentru a putea răspunde.

LITIGIUL CAȘMIRULUI

I. Chira, comuna Robia, Tg. Lăpuș : Cașmirul este împărțit în două. O parte aparține, așa cum ați citit în Micul Atlas Geografic, Indiei ; cealaltă aparține Pakistanului. Cașmirul a făcut obiectul unui litigiu acut și chiar al unor ciocniri militare între India și Pakistan. Tratativele pentru reglementarea definitivă a acestui litigiu au fost întrerupte, în 1964, de moartea primului ministru Jawaharlal Nehru. În momentul decesului lui Nehru, șeicul Abdullah al Cașmirului se afla în Pakistan pentru a discuta cu președintele Ayub Khan. Ulterior au avut loc tratativele indo-pakistaneze care au dus la adoptarea cunoscutei Declarații de la Taşkent. De notat că șeicul Abdullah, aflat în închisoare în India din 1954, fusese pus atunci în libertate special pentru convorbirile referitoare la viitorul Cașmirului. După cîteva săptămîni a fost iar arestat. La 1 ianuarie 1968 a fost pus din nou în libertate, la New Delhi, fără a i se acorda însă dreptul de a se înapoia la Srinagar, capitala Cașmirului, unde prezența sa ar putea încuraja, după părerea autorităților indiene, tendințele autonomiste. Potrivit relatărilor trimisului special al ziarului „Le Monde", Jean Wetz, guvernul indian ar căuta o soluție definitivă, care să asigure Cașmirului indian o anumită autonomie internă în cadrul Uniunii Indiene. Îndată după eliberarea sa, șeicul Abdullah a fost primit de președintele Indiei, Zakir Hussein, și de primul ministru, Indira Gandhi. El a ținut o cuvîntare în care, evocînd amintirea lui Gandhi, a preconizat înfrățirea între musulmani și hinduși și reconcilierea între India și Pakistan.

ETIMOLOGII

În cuprinsul revistei „Lumea" apar numeroase cuvinte noi, mai puțin înțelese de publicul cititor larg. În această ordine de idei v-aș ruga, dacă se poate, să includeți în revistă o rubrică intitulată „Mic Dicționar", în cadrul căreia să se explice semnificația cuvintelor care nu sînt incluse în Dicționarul Enciclopedic Român. Pentru început vă rog să arătați care este etimologia cuvintelor „nediseminare" și „neproliferare", folosite în legătură cu primejdia răspîndirii armei atomice.

Ioan MOLDOVAN
Timișoara

Cuvintele „diseminare" și „proliferare" sînt împrumutate din limbajul biologilor. Cel dîntîi are înțelesul inițial de răspîndire, împrăștiere a semințelor ajunse la maturitate. (În limba latină disseminare, de la semen-sămînță). Prin extindere este folosit pentru a desemna orice fel de răspîndire. Accepțiunea primară a cuvîntului „proliferare" este înmulțirea celulelor prin diviziune. (De la cuvîntul francez prolifération). Se utilizează, prin extindere, ca sinonim al noțiunilor „înmulțire" și „reproducere". Așadar, nediseminare înseamnă, de fapt, neräspîndire, iar neproliferare — neînmulțire.

PETROL ȘI BAZE

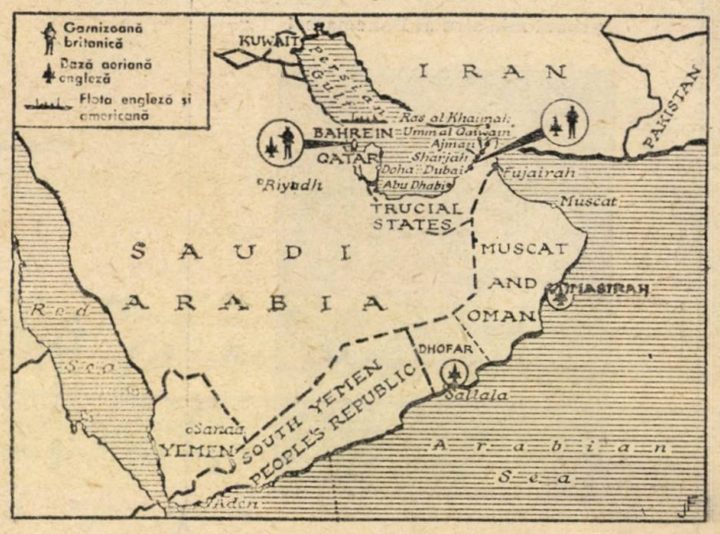

(Din **The Christian Science Monitor**)

Anton Micu, Făgăraș : Militarii englezi staționați în regiunea Golfului Persic, care, conform recentei hotărîri a guvernului britanic, vor fi retrași pînă la sfîrșitul anului 1971, aveau mai curînd misiunea de a veghea asupra intereselor petroliere decît un rol strategic. Între anii 1852 și 1952, Anglia a semnat o serie de pacte militare bilaterale cu liderii micilor țări din această regiune. Relațiile lor externe sînt de asemenea controlate de Marea Britanie, care are „agenți politici" cu rol de consilieri în Bahrein, Quatar, Dubai și Abu Dhabi. „Rezidentul politic" pentru întreaga zonă a Golfului Persic, Robert Stewart Crawford, are sediul în Bahrein, unde se află și principala bază militară britanică. Cîteva din cele 33 de insule ale arhipelagului Bahrein sînt mari producătoare de petrol, exploatat de „Bahrein Petroleum Company", o filială a societății „Standard Oil of California and Texaco". În Quatar operează societățile „Shell" și „Continental Oil Company". Interesele petroliere din Sharjah, Rasel Khaimah și Umma al Qaiwain sînt controlate de „John Mecom Company", iar cele din Ajman și Dubai — de „British Petroleum" și de „Continental Oil Company". O firmă petrolieră vest-germană activează în micul șeicat Fujairah. În Abu Dhabi, șeicatul cel mai bogat în petrol, participă la exploatarea petrolului „British Petroleum", „Shell", „Compagnie Française des Pétroles", „Standard Oil of New Jersey" și „Socony". În sfîrșit, în sultanatul Muscatului și Omanului, unde sînt situate bazele aeriene britanice de la Sallala și din insula Masirah, extracția petrolului a început abia în octombrie 1967, sub auspiciile societăților „Royal Dutch Shell" și „Porter Corporation".

Preot I. Gh. Popescu, comuna Roșia-Jiu, raionul Gorj : 1) Harta solicitată de dv. a fost publicată la „Poșta redacției" în nr. 1/1968. 2) De la primirea scrisorii dv., în „Lumea" au apărut cîteva articole care abordează diversele aspecte ale conflictului arabo-izraelian menționate de dv.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Intreprinderea
de prefabricate
din beton
CRAIOVA
produce și vinde
pe bază de repartiție :
• Tuburi precomprimate pentru alimentări cu apă și canalizări de presiune : 10-7-4 și 2 atmosfere, canalizări și tuburi de rezistență de dimensiunile 1 000, 800, 600 și 400 mm pentru podețe, drumuri și șosele • Spalieri de vie de lungimi 2,40 și 3,25 m • Diverse elemente prefabricate pentru construcții civile și industriale ca : ferme precomprimate, pane de acoperiș PB 1 și PB 2, stîlpi, grinzi, chesoane de acoperiș C 2 și C 6, panouri • Panouri industriale și pentru construcții de locuințe • Fîșii cu goluri rotunde de H 14 cm L de la 2,60 la 4 m și fîșii de H 19 cm L de la 4,40 la 5 m • Stîlpi electrici precomprimați tipul SE 1, SE 3, SE 4 și SE 6 sînt livrați și la preț de amănunt, direct la solicitanți.

fabrica de confecţii

Focşani

produce:

costume bărbăteşti

costume pentru copii

uniforme şcolare

pantaloni bărbăteşti

paltoane bărbăteşti

cu începere de la 1 aprilie 1968, fabrica va produce:

pijamale pentru copii

Lei 2

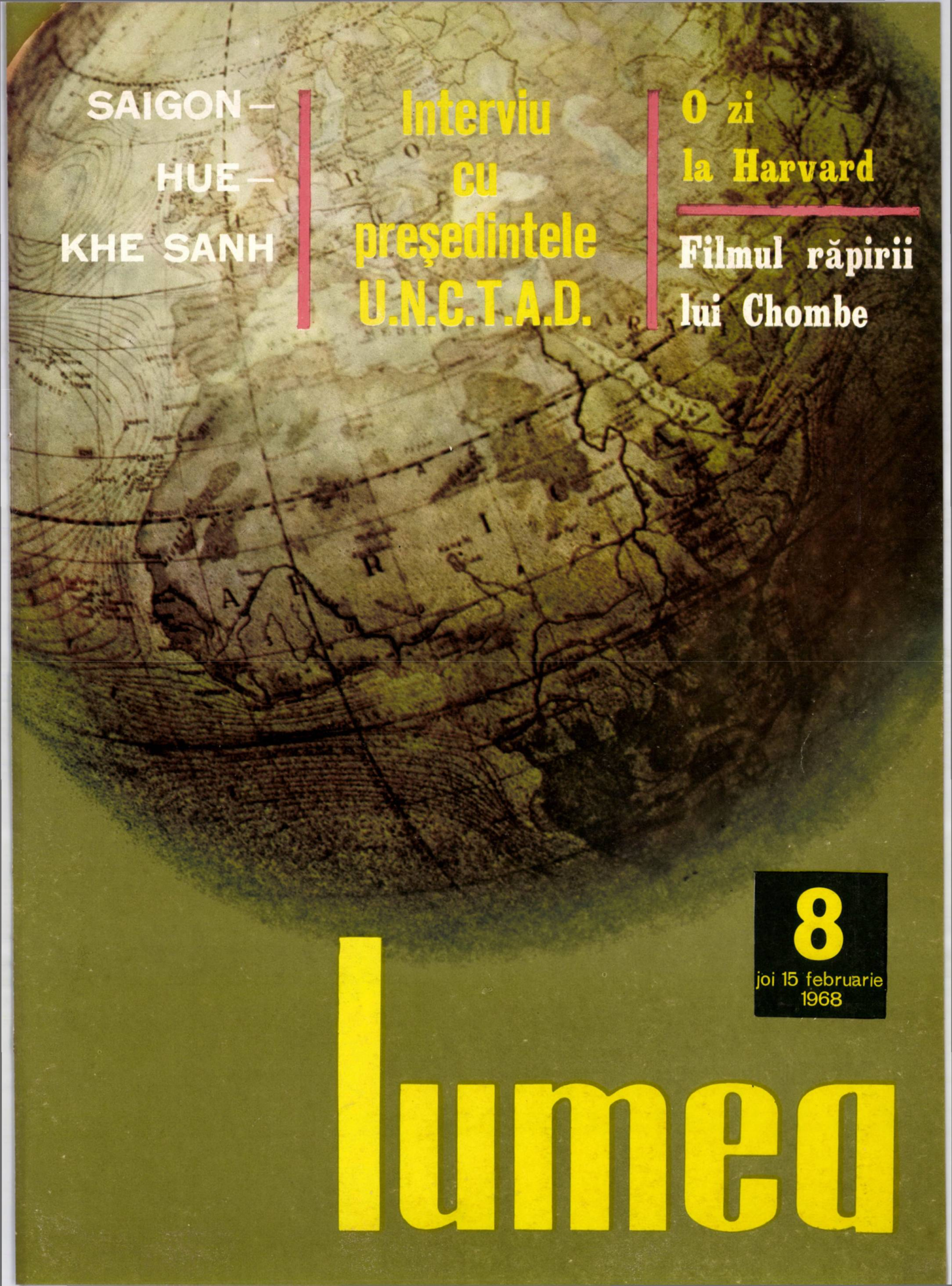

SAIGON –

HUE –

KHE SANH

Interviu cu președintele U.N.C.T.A.D.

O zi la Harvard

Filmul răpirii lui Chombe

8
joi 15 februarie
1968

lumea

O unitate a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud îndreptîndu-se spre unul din teatrele de operațiuni pe care se desfășoară ofensiva victorioasă a patrioților sud-vietnamezi.

La Frankfurt pe Main (R.F.G.), în fața consulatului american, a avut loc o puternică manifestație studențească împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam. Poliția a intervenit pentru împrăștierea demonstranților și deblocarea străzilor.

Lansarea a mii de trandafiri din elicopter a marcat deschiderea solemnă a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Grenoble. În tribuna oficială, președintele de Gaulle alături de Avery Brundage, președintele Comitetului Olimpic Internațional.

Premierul demisionar Vanden Boeynants (al doilea din dreapta) la o conferință de presă, după declanșarea crizei de guvern din Belgia.

lumea

Nr. 8 (225) — 15 FEBRUARIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

CONVORBIRI CU :

4 DINESH SINGH, președintele *Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare* : U.N.C.T.A.D. și cooperarea economică internațională. *Eugen Preda.*

6 *NGUYEN VAN TIEN, reprezentantul F.N.E. la Hanoi : „Deținem în întregime inițiativa". Adrian Ionescu.*

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

4 Reuniunea de la New Delhi. Sensul dezbaterii generale. *N. S. Stănescu*

8 Stare de alarmă. *Corespondență din Saigon de la Francis Bolo*

9 Alternative politice. *Corespondență de la Santiago de Chile de la Claudio Aquirre Bianchi*

10 O „prezență militară" mai discretă. *Mihai Matei*

12 Tradițiile și noua urbanistică. *Scrisoare din Budapesta de la Gombos Laszlo*

14 Probleme vechi și noi ale „marii coaliții". *Radu Pascal*

REPORTAJ PE GLOB

16 O zi la Harvard. *Cornel Răducanu*

CONTRAPUNCT

19 A fi și a fi fost. *Felicia Antip.* Optimistul O.P.O. *Russell Baker*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

20 O cronică inedită a relațiilor internaționale. 1920—1939. *Cristian Popișteanu*

22 Filmul răpirii lui Chombe

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

25—30 U. S. News and World Report, Handelsblatt, Newsweek, Combat, Süddeutsche Zeitung, Jeune Afrique, El Comercio, The Christian Science Monitor

PROFIL

30 QUAHTAN MOHAMMED AL CHAABI, președintele Republicii Populare a Yemenului de Sud

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Două interviuri în exclusivitate pentru „Lumea"

DINESH SINGH

președintele Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare

pag. 4

NGUYEN VAN TIEN

șeful reprezentanței F.N.E. la Hanoi

pag. 6

Un oraș în stare de alarmă

Corespondență specială din Saigon

pag. 8

O răpire în plin zbor

Cum a fost organizată și cum s-a desfășurat răpirea lui Moise Chombe

pag. 22

Ce a determinat Anglia să-și modifice strategia militară

pag. 10

24 DE ORE LA HARVARD UNIVERSITY

pag. 16

La rubrica „puncte de vedere"

ȘAPTE SENATORI AMERICANI ȘI PUBLICISTUL WALTER LIPPMANN DESPRE IMPASUL POLITICII AMERICANE ÎN ASIA

pag. 25

săptămîna

în telegrame

paris

Dacă presa franceză continuă să rămînă în general presa Jocurilor Olimpice de la Grenoble, în paginile externe ale ziarelor locul vedetă îl ocupă întîlnirea de Gaulle-Kiesinger. Comentatorii nu se sfiesc de analogii : ei amintesc că, la fel ca în ianuarie 1963, actuala întîlnire franco—vest-germană se plasează după un acelaşi incident : în 1963, generalul de Gaulle îşi anunţase — într-o conferinţă de presă — intenţia de a întrerupe negocierile care durau de doi ani între Marea Britanie şi Piaţa comună. Echivalentul de astăzi al acelei conferinţe de presă este şedinţa Consiliului ministerial al C.E.E. din 19 decembrie 1967, în cursul căreia Couve de Murville şi-a menţinut obiecţiile faţă de deschiderea negocierilor cu Marea Britanie. „Pentru ca raporturile dintre R.F.G. şi Franţa să rămînă cît mai bune cu putinţă — comenta «Paris-Jour» — ar trebui să se găsească puncte comune în politica celor două ţări, mai cu seamă pe plan internaţional. Va fi mai uşor în privinţa relaţiilor bilaterale franco—vest-germane. Va fi mai greu în ceea ce priveşte Piaţa comună".

beirut

Pentru a şaptea oară, Abdallah Yafi, doctor în drept şi avocat în baroul din Beirut, este chemat să prezideze guvernul libanez Ultima sa experienţă ca preşedinte al Consiliului a fost de scurtă durată : începută în primele zile ale lui aprilie 1966, ea s-a terminat opt luni mai tîrziu, o dată cu crahul băncii Intra. Noul cabinet va dura şi mai puţin : misiunea sa este să prezideze noile alegeri parlamentare. (Mandatul actualei camere, alese în 1964, expiră în mai) Consultarea electorală — opinează agenţiile de presă — va fi cu atît mai importantă — şi poate mai frămîntată — cu cît ea reprezintă preludiul alegerilor prezidenţiale din 1970.

asunción

Duminică, generalul Alfredo Stroessner a fost reales în postul de preşedinte al Paraguayului. Numele lui era asociat pînă nu de mult cu cel al celorlalţi dictatori latino-americani : Batista, Pérez Jiménez, Somoza sau Trujillo. Dar, cu timpul, cercul de familie al acestor „caudillos" clasici s-a îngustat. Astăzi numai Stroessner se mai menţine pe locul, puţin invidiat, de ultim dictator de pe continentul de la sud de Rio Grande. De 14 ani (1954) de cînd s-a instalat, printr-o lovitură de stat, pe scaunul prezidenţial, generalul Stroessner a eliminat prin forţă sau persuasiune elementele de opoziţie, reuşind să repete şi să respecte de trei ori — în 1958, în 1963 şi acum, în acest ultim 11 februarie 1968 — regulile aceluiaşi spectacol electoral.

bruxelles

Războiul lingvistic belgian a căpătat aspecte deosebit de neliniştitoare : divizarea — pentru a nu spune destrămarea — unuia din cele mai importante partide politice belgiene, Partidul social-creştin şi, fapt cu totul nou, divizarea bisericii catolice, care a renunţat de astă dată la rolul său conciliator. Deşi nu tot atît de dramatică, criza actuală pare mai gravă decît cea provocată în 1950, de ciocnirea dintre leopoldişti şi antileopoldişti şi, în 1958, de conflictul dintre partizanii şcolii oficiale şi cei ai învăţămîntului liber. Regele Baudouin continuă consultările în vederea rezolvării crizei guvernamentale. De la 7 februarie a avut întrevederi cu peste 20 de personalităţi politice. Se crede că fostul premier Gaston Eyskens, primit în audienţă luni, a fost însărcinat cu efectuarea unor sondaje în vederea alcătuirii unei noi coaliţii guvernamentale.

londra

Un nou colos bancar a luat naştere în capitala britanică prin fuzionarea băncilor Barclays, Lloyds şi Martins. Este deja a treia regrupare bancară anunţată în Marea Britanie, în decurs de 15 zile. Acest grup va fi al patrulea din lume, imediat după cei trei „giganţi" americani : Bank of America, Chase Manhattan Bank şi First National City Bank of New York, depăşind în importanţă Banca Naţională din Paris, prima bancă a Pieţei comune. Noul grup va dispune de 5 545 agenţii, va poseda 6 440 000 conturi curente, iar depunerile se vor ridica la 4 860 milioane lire. „Sectorul bancar britanic — declara John Thomson, preşedintele Băncii Barclays — s-a poticnit în ultima vreme şi devalorizarea lirei nu i-a ameliorat situaţia. Reunindu-ne, vom fi în măsură să ne facem auzită vocea în întreaga lume a băncilor".

Întrevedere între preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., A N Kosîghin, şi U Thant, cu prilejul vizitei secretarului general al O.N.U. la Moscova

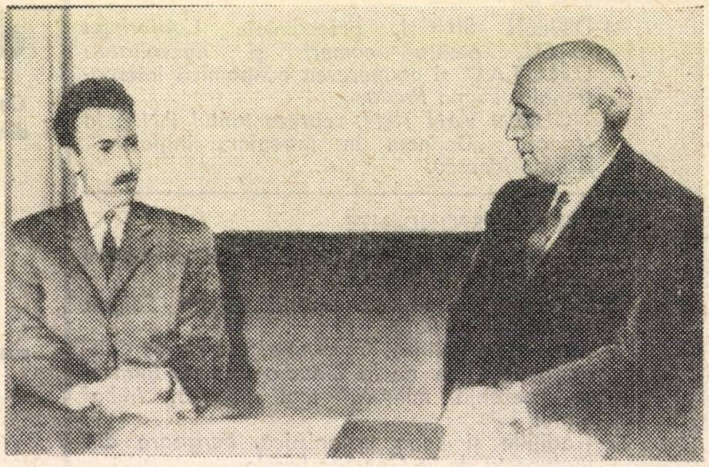

Preşedintele Huari Boumedienne şi Amintore Fanfani în timpul întrevederii prilejuite de vizita ministrului de externe italian la Alger

stockholm

O telegramă anunţa, duminică seara, sosirea ministrului afacerilor externe al R.F.G., Willy Brandt, în capitala Suediei, la invitaţia Partidului social-democrat suedez. Invitaţia a fost făcută pentru a i se înmîna ministrului vest-german 13 lăzi cu arhive — considerate pînă acum pierdute — ale Partidului socialist german. Ele fuseseră trimise în Danemarca, din motive de securitate, cu puţin timp înaintea venirii lui Hitler la putere. Din Danemarca ocupată de nazişti, arhivele au fost ascunse în Suedia, pierzîndu-li-se pînă astăzi urma.

cairo

Intensă activitate diplomatică. Sosit de la Paris, preşedintele Irakului, generalul Abdul Rahman Aref, a avut convorbiri cu preşedintele Nasser în legătură cu găsirea unei reglementări paşnice a situaţiei din Orientul Mijlociu, care a intrat în cea de-a opta lună de criză. Aceeaşi problemă este reluată şi de diplomatul suedez Gunnar Jarring, trimisul special al secretarului general al O.N.U., U Thant, care şi-a început duminică un nou turneu cu escale la Ierusalim, Amman, Cairo. Un alt trimis al Organizaţiei Naţiunilor Unite, Lawrence Michelmore, co-

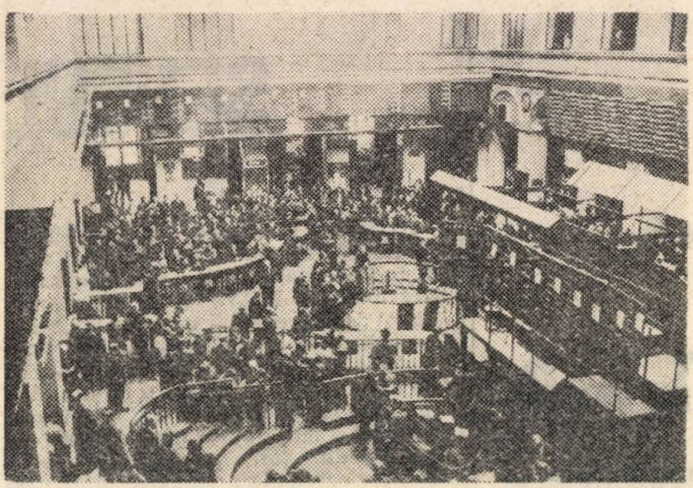

Obișnuitele cote nu au mai apărut pe tabelele bursei din Paris, a cărei activitate a fost recent paralizată de greva întregului personal

La invitația guvernului congolez, soția lui Patrice Lumumba a făcut o vizită la Kinshasa, unde a fost primită de reprezentanții autorităților

misar general al Oficiului de ajutor și lucrări O.N.U. pentru refugiații palestinieni în Orientul Apropiat (U.N.R.W.A.), va avea convorbiri cu oficialitățile R.A.U. în legătură cu condițiile de viață ale refugiaților palestinieni.

new york

New Delhi, Moscova, Londra : un nou turneu, o nouă acțiune a secretarului general al Organizației Națiunilor Unite, U Thant, pentru discutarea unora din marile probleme internaționale. În general, orientarea conflictului vietnamez pe calea negocierilor pare a fi stat în centrul preocupărilor sale.

Greva lucrătorilor din serviciile de salubritate newyorkeze a intrat în a doua săptămână. Primarul New York-ului, John Lindsay, și guvernatorul statului, Nelson Rockefeller, nu reușesc să cadă de acord asupra mijloacelor de rezolvare a conflictului. În cîteva zile situația riscă să se agraveze : cele 80 de mii tone de gunoi reprezintă un pericol iminent pentru populația orașului.

la paz

În celula închisorii din Camiri, modesta capitală petrolieră a Boliviei, va fi celebrată, zilele acestea, căsătoria lui Régis Debray, condamnat la 17 noiembrie 1967 la 30 de ani detențiune, cu tînăra venezueleană Elisabeth Burgos, pe care a cunoscut-o în 1964, într-o tabără de partizani din Venezuela.

seul

Acuzînd de „infidelitate" protectorii săi de peste Ocean pentru a nu fi trecut la „represalii" împotriva R.P.D. Coreene ca urmare a capturării navei-spion „Pueblo", guvernul de la Seul a determinat Casa Albă să trimită la fața locului pe unul din cei mai buni colaboratori ai săi, Cyrus Vance, fost subsecretar de stat. Președintele sud-coreean Pak Cijan Hi, se afirmă în surse autorizate, dorește din partea Statelor Unite o revizuire a pactului militar americano-sud-coreean, pe care îl consideră, în ciuda prezenței militare americane, pasibil de o suplimentare de „garanții". Această revizuire ar constitui principala temă a convorbirilor Cyrus Vance — Pak Cipan Hi. (De remarcat că fostul subsecretar de stat a fost întotdeauna folosit de președintele Johnson în afaceri „delicate", ca mișcările rasiale din Detroit sau criza cipriotă).

washington

Consiliul Național al Organizației americane pentru acțiune democratică (A.D.A.) a hotărît să susțină la viitoarele alegeri prezidențiale candidatura senatorului democrat McCarthy. Este primul grup din partidul democrat care sprijină pe un alt candidat decît Lyndon Johnson. Membrii acestui grup (circa 50 000), în majoritate simpatizanți ai fostului președinte Kennedy, au declarat că numai McCarthy oferă o alternativă cursului primejdios al politicii americane în Vietnam.

kuweit

Un ziar din Kuweit, „Al Hadaf", anunță importante transferuri monetare către Franța. Kuweitul a acceptat să plaseze în această țară o mare parte a veniturilor petroliere, depuse pînă acum, după o veche tradiție, la Londra. „Guvernul kuweitian — arată ziarul — a luat această decizie după ce a primit asigurări că francul francez nu va fi devalorizat într-un viitor previzibil". Dacă asemenea operații încep să ia amploare — consideră experții — problema stabilității lirei sterline nu va întîrzia să se ridice din nou în fața Băncii Angliei.

dubai

Se anunță pentru sfîrșitul lunii februarie o conferință la nivel înalt a emiratelor din Golful Persic — la Dubai, în sudul Golfului. Vor lua parte șefii emiratelor : Bahrein, Abou-Dhabi, Qatar, Dubai, Charjah, Ajman, Oum al-Kaiwan, Ras al-Khaima și Foujeira. La reuniune, emirul Bahreinului, șeicul Issa Ben Salman al-Khalifa, va prezenta rezultatele întrevederilor avute în cursul lunii ianuarie cu conducătorii Arabiei Saudite și Kuweitului privind posibilitatea stabilirii unei cooperări între emiratele Golfului. Va fi cea mai importantă reuniune desfășurată în regiunea Golfului Persic de la anunțarea retragerii forțelor militare britanice din această zonă.

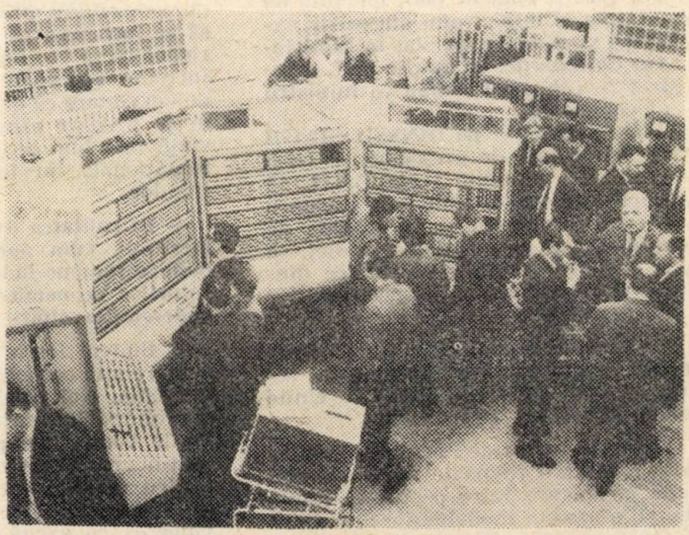

Un milion de operațiuni pe minut. Aceasta este capacitatea de lucru a noii mașini electronice de calcul BESM-6, de proveniență sovietică, montată la Dubna

Reuniunea
de la New Delhi

Dinesh SINGH

președintele Conferinței O. N. U. pentru Comerț și Dezvoltare

U. N. C. T. A. D. ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

În imediata apropiere a marelui amfiteatru de la Vigyan Bhavan, unde au loc lucrările plenare ale Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, se află biroul președintelui actualei sesiuni, Dinesh Singh. Acceptînd cu multă amabilitate să se adreseze cititorilor revistei „Lumea", Dinesh Singh m-a primit în cursul unei pauze a lucrărilor Conferinței.

Interlocutorul nostru, un bărbat de statură mijlocie, îmbrăcat într-o tunică purtată tradițional de oficialitățile indiene, are 43 de ani și provine dintr-o familie cu îndelungate tradiții în lupta pentru independență națională. În 1947, cînd India și-a proclamat independența, Dinesh Singh a devenit secretarul premierului Nehru. Membru al parlamentului din 1947, el a ocupat din 1962 și pînă în 1967, funcțiile de adjunct al ministrului afacerilor externe și ministru de stat în Ministerul de Externe. În martie 1967, a intrat în cabinetul indian ca ministru al comerțului.

L-am solicitat pe DINESH SINGH ca, în calitate de președinte al celei de-a doua reuniuni U.N.C.T.A.D., să împărtășească opiniile sale asupra acestui eveniment și, în calitate de ministru al comerțului al Indiei, să se refere la relațiile economice dintre țările noastre și perspectivele lor de dezvoltare.

— Domnule președinte, vă rog să ne vorbiți despre semnificația actualei sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.

— Ne-am reunit aici pentru a analiza căile prin care se poate realiza o mai bună colaborare între popoarele lumii, pentru a cerceta modalitățile de natură să înlăture disparitățile și dezechilibrul dintre țările în curs de dezvoltare — care constituie majoritatea statelor lumii — și țările dezvoltate. În același timp, se urmărește determinarea căilor prin care țările în curs de dezvoltare ar putea să progreseze într-un ritm cît mai accelerat spre o viață mai bună și mai îmbelșugată.

După părerea noastră, este posibilă o restructurare a economiei lumii contemporane, dar aceasta se poate realiza numai cu condiția ca toate națiunile să dorească acest lucru și să se angajeze în acțiuni care să ducă la rezultate pozitive, punînd în practică recomandările care s-ar adopta. Asemenea discuții au fost purtate și la prima Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, desfășurată acum patru ani la Geneva, dar, între aplicarea recomandărilor acestei Conferințe și realitate, a existat un mare dezacord.

Așteptăm ca, în urma reuniunilor noastre de la New Delhi, să se deschidă noi posibilități pentru țările interesate, să se facă pași pe calea aplicării hotărîrilor ce se vor lua. Astfel, se va întări încrederea popoarelor din țările în curs de dezvoltare că există posibilități reale în ce privește atingerea unui nivel de viață mai bun pe calea colaborării internaționale, în interesul tuturor națiunilor.

— În calitatea dv. de ministru al comerțului, cum apreciați relațiile economice româno-indiene în contextul legăturilor economice internaționale în vederea dezvoltării ?

— Sîntem foarte bucuroși că întreținem relații economice foarte bune cu România. Noi colaborăm în domeniul dezvoltării industriei petroliere. Și relațiile comerciale pot fi dezvoltate în continuare. Trebuie să facem eforturi pentru diversificarea contactelor noastre comerciale și industriale. Am convingerea că există posibilități bune în această direcție.

Eugen PREDA

New Delhi, 12 februarie

SENSUL

Astăzi se împlinesc două săptămîni de la deschiderea lucrărilor celei de-a doua Conferințe O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.-2), for internațional de o deosebită importanță pentru intensificarea relațiilor comerciale mondiale în vederea accelerării procesului de dezvoltare economică a tuturor țărilor. Pînă în momentul de față și-au spus cuvîntul o mare parte din delegații celor 132 de țări participante, fie în cadrul dezbaterilor generale, fie în cele cinci comitete de lucru ale Conferinței. O caracteristică dominantă a lucrărilor U.N.C.T.A.D. este strădania depusă de majoritatea vorbitorilor în direcția găsirii unor consensuri care să asigure nu numai un succes procedural și statutar al Conferinței — constînțit prin documente adoptate și, probabil, printr-un „Act final" — dar, mai ales, un succes în sensul elaborării de recomandări și propuneri care să fie aplicate în viață, să nu rămînă literă moartă.

Desigur, lucrările au scos la iveală diferențe apreciabile între delegații, în ce privește interpretarea fenomenelor din economia mondială ca și în ce privește remediile socotite a fi cele mai adecvate — de către o țară sau alta — la gravele probleme ale disparităților economice internaționale. Dar, așa cum sublinia în cuvîntarea sa șeful delegației României la Conferință, Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, existența unor păreri diferite asupra unor probleme dezbătute de Conferință este un fenomen normal „întrucît comerțul mondial este domeniul în care se confruntă și se întrepătrund totodată interesele specifice cele mai diferite. Din moment însă ce aceste interese nu se confruntă numai, ci se întrepătrund, sarcina noastră este tocmai de a găsi aceste puncte de interferență, pentru ca, pe calea negocierilor, să deschidem ferestrele spre un mecanism comercial și financiar corespunzător cerințelor noi ale vieții internaționale".

După cum au constatat toți vorbitorii, cei patru ani care au trecut de la prima sesiune a U.N.C.T.A.D. s-au caracterizat tocmai prin faptul că recomandările adoptate de prima Conferință nu au fost aplicate de către toate statele în relațiile lor economice, comerciale, ci au rămas, în cea mai mare parte, o dorință nerealizată. Vorbitorii au remarcat că situația țărilor în curs de dezvoltare a rămas în linii generale la fel de precară, iar în unele privințe a continuat să se deterioreze. Încetinirea ritmului de creștere a producției în aceste țări, slăbirea pozițiilor comerciale pe piața mondială, instabilitatea și chiar scăderea prețurilor la produsele de export ale țărilor în curs de dezvoltare, creșterea

DEZBATERII GENERALE

datoriei lor externe — iată numai cîteva din fenomenele cele mai caracteristice ale evoluției țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic. Tendințele de înrăutățire a situației lor economice, care păreau la un moment dat a fi rezultatul unei conjuncturi nefavorabile momentane, acum se dovedesc a fi expresia unor tendințe de lungă durată, cu grave repercusiuni asupra pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare în economia și politica internațională.

Angajată ea însăși într-un amplu proces de dezvoltare economică și socială, România are o deosebită simpatie și înțelegere pentru țările în curs de dezvoltare și problemele lor, participînd la negocierile Conferinței în spiritul principiilor care îi călăuzesc întreaga activitate și în spiritul principiilor de solidaritate cu țările în curs de dezvoltare, care a animat-o întotdeauna. Referindu-se la „Carta de la Alger", care reprezintă un document al pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare, șeful delegației române la Conferința de la New Delhi a arătat că numeroase propuneri cuprinse în această Cartă sînt menite să creeze un cadru mai echitabil de participare a țărilor neindustriale la circuitul economic mondial, ele înlesnind cristalizarea unor soluții de cooperare internațională în vederea accelerării dezvoltării economice a acestor țări, de sprijinire a eforturilor lor proprii în procesul dezvoltării.

În spiritul „Cartei de la Alger", delegațiile țărilor în curs de dezvoltare, ca și unii dintre reprezentanții țărilor dezvoltate, au subliniat că eforturile proprii în direcția dezvoltării reprezintă cheia succesului în complexul proces de lichidare a înapoierii economice și sociale. Așa cum reiese din majoritatea cuvîntărilor rostite la U.N.C.T.A.D.-2, țările în curs de dezvoltare sînt hotărîte să-și intensifice eforturile în vederea dezvoltării, cu convingerea că, oricît de importantă ar fi cooperarea internațională, și oricît de substanțială ar fi asistența financiară externă, ele nu pot suplini și nici nu pot să se substituie eforturilor proprii. A devenit însă evident, totodată, că nu toți delegații dau același sens și conținut noțiunii de „dezvoltare". În timp ce unii o reduc la o simplă creștere cantitativă, la o amplificare a producției existente, mulți dintre delegați au subliniat complexitatea calitativă a procesului dezvoltării, preconizînd schimbări structurale în economie — diversificarea producției agricole, diversificarea sectoarelor economiei naționale, efectuarea de reforme sociale menite să înlăture relațiile de producție perimate, o mai deplină folosire a resurselor umane și materiale de care dispune fiecare stat, întărirea suveranității naționale asupra economiei și politicii țărilor în curs de dezvoltare.

Cooperarea internațională, rod al responsabilității colective, are un rol deosebit de important în asigurarea unui climat propice desfășurării de relații economice normale, bazate pe echitate și avantaj reciproc. Această responsabilitate colectivă, după cum se sublinia în cuvîntarea șefului delegației României, trebuie să se manifeste în cel puțin trei aspecte esențiale ale relațiilor internaționale : a) „înlăturarea a tot ce stinghерește dezvoltarea normală a schimburilor economice între toate țările lumii, astfel încît fiecare popor să-și schimbe produsele muncii sale cu produsele muncii celorlalți, comerțul internațional fiind prin esență universal" ; b) „așezarea relațiilor internaționale pe temelia unor norme care să garanteze fiecărui popor posibilitatea de a-și construi viața potrivit propriilor sale concepții" ; c) „crearea unui echitabil mecanism comercial și financiar internațional".

Însemnătatea acționării în aceste direcții reiese cu și mai multă evidență în lumina unor fapte care contravin flagrant relațiilor normale pe plan mondial. Așa este, de pildă, însăși încălcarea caracterului universal al U.N.C.T.A.D. prin faptul că la Conferință n-au fost invitate țări cum sînt Republica Populară Chineză, Republica Democrată Germană, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Democrată Vietnam, țări cu care numeroase state participante fac un intens comerț, în vreme ce la lucrări participă state a căror politică rasistă și colonialistă este unanim condamnată pe plan internațional.

Deși în ultima vreme au fost ridicate unele din barierele artificiale ce se opun circuitelor economice normale dintre țările lumii, continuă să existe încă discriminări de natură politică, bariere vamale tarifare și netarifare, care împiedecă extinderea schimburilor internaționale, care frînează folosirea posibilităților existente în ce privește dezvoltarea comerțului și cooperării dintre state. Totodată, se mai înregistrează încă, pe plan internațional, numeroase cazuri de practici imperialiste și neocolonialiste, de amestec în treburile interne ale altor state, de condiționare a unor acorduri economice de clauze politice sau militare, de folosire a forței.

Acționîndu-se în mod hotărît în direcția creării unor condiții propice dezvoltării relațiilor economice normale între toate statele, indiferent de sistemul lor social sau nivelul dezvoltării lor economice, se pot elabora mecanismele cele mai adecvate care să înlesnească fiecărui popor, mare sau mic, înfăptuirea propriilor năzuințe de progres.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri Gheorghe Rădulescu, conducătorul delegației române la Conferința U.N.C.T.A.D., rostindu-și cuvîntarea

România, participantă activă la lucrările U.N.C.T.A.D., și-a manifestat în repetate rînduri hotărîrea sa de a contribui atît la elaborarea de recomandări eficiente ale Conferinței cît și la aplicarea lor în viață. În cuvîntarea sa, șeful delegației române, Gheorghe Rădulescu, arăta că încă în perioada pregătitoare a sesiunii de la New Delhi, România a propus dezbaterea unor probleme menite să ajute la găsirea de soluții concrete : dezvoltarea formelor moderne de cooperare economică (cooperarea în producție, cooperarea tehnico-științifică etc.), ca și crearea de cadre naționale, în primul rînd în domeniul activității de comerț exterior (dată fiind ponderea acestei ramuri în economia țărilor în curs de dezvoltare). Prezentînd propunerile sale, — sublinia șeful delegației țării noastre, — România este gata să examineze cu toată atenția propunerile celorlalți participanți, să sprijine orice inițiativă menită să promoveze schimburile internaționale în interesul dezvoltării.

Dr. N. S. STĂNESCU

NGUYEN VAN TIEN

șeful reprezentanței F. N. E. la Hanoi

„DEȚINEM IN INTREGIME INIȚIATIVA“

În exclusivitate pentru „Lumea“

Aici, la Hanoi, recentele evenimente din Vietnamul de sud nu au surprins pe nimeni. Bătăliile de la Loc Ninh și Dak Tho anunțau încă de acum cîteva săptămîni o mare ofensivă de primăvară, evoluție pe care purtătorii de cuvînt ai F.N.E. au prevăzut-o public în repetate rînduri ; ecoul acestor bătălii nu se stinsese încă și ea a fost declanșată pe întreg teatrul de operațiuni. Într-o discuție pe care am avut-o în acea perioadă cu șeful ad-interim al reprezentanței F.N.E. la Hanoi, Nguyen Phu Soai, acesta îmi spunea : „Atacăm în prezent în adîncul spatelui pozițiilor inamice, în centrul sistemului lor de baze militare. Aceasta, în concepția strategică de a anihila toate pregătirile lor pentru o eventuală ofensivă, concomitent cu paralizarea inamicului și crearea terenului pentru viitoarele acțiuni ale noastre. Și ele vor fi de largă anvergură, decisive pentru evoluția ulterioară a luptei împotriva agresorilor“.

Și iată, la puțin timp de la această convorbire, pe care atunci am fost rugat să nu o dau încă publicității, ne aflăm în plină ofensivă a forțelor patriotice. La zece zile de la izbucnirea ei am reluat discuția. De data aceasta, interlocutorul a fost șeful reprezentanței Frontului Național de Eliberare la Hanoi, NGUYEN VAN TIEN. În fața unei imense hărți, domnia-sa mi-a prezentat pe larg situația actuală din Vietnamul de sud într-un interviu în exclusivitate pentru revista „Lumea“.

Este o ofensivă pregătită din timp cu multă grijă, din care nu a fost omis nici un element posibil — *a spus Nguyen Van Tien*. În acest fel se explică reușita deplină a unor atacuri simultane și extrem de puternice, de o anvergură necunoscută pînă acum, contra bazelor militare și altor numeroase obiective ale agresorilor americani și a centrelor vitale ale regimului de la Saigon. **Acțiunile F.N.E. au cuprins întreaga țară,** de la Quang Trinh pînă la Cau Mau, din regiunile muntoase pînă în cîmpie și litoral, la sate ca și la orașe. **S-a dovedit practic că începînd din acest an am luat în întregime inițiativa în mîinile noastre.** Agresorii, cu forțele logistice măcinate după bătăliile pregătitoare care au culminat cu localitățile Loc Ninh și Dak Tho, au fost nevoiți să facă față atacurilor noastre în propriile lor baze. Și aceste atacuri au avut loc pretutindeni. Acest element tactic a împiedicat comandamentul american să impună trupelor noastre manevra pe care ar fi dorit-o el.

Un alt factor care a anihilat mobilitatea intervenționiștilor a fost blocarea drumurilor, în special a șoselelor naționale și strategice care asigură legătura marilor orașe cu bazele militare americane. După aprecierea noastră, milioane de cetățeni au luat parte la această acțiune de hărțuire a transporturilor și de anihilare a miilor de posturi militare care încercau să asigure securitatea lor. O mare parte din loviturile noastre au fost îndreptate împotriva mijloacelor tehnice și a depozitelor de muniții, carburanți, alimente. Amintesc doar ca un aspect semnificativ că **în urma incursiunilor grupelor de patrioți asupra a 30 de aeroporturi au fost distruse la sol mai bine de 1 500 de avioane și elicoptere.** Milioane de tone de bombe și carburanți au sărit în aer. Asemenea pierderi i-au lipsit pe agresori de la bun început de posibilitatea de a acționa pe măsura puternicei lor mașini de război, ceea ce a avut, în același timp, și o influență demoralizatoare cu grele repercusiuni pentru forța de șoc a unei armate care recurge, pentru tot ce îi este necesar, inclusiv apa de băut, la transportul pe cale maritimă sau la podurile aeriene.

Situația grea în care au fost puși agresorii în urma celor trei principale acțiuni amintite mai sus — *a continuat Nguyen Van Tien* — s-a transformat în scurt timp într-o veritabilă derută, mai ales după atacurile îndrăznețe ale patrioților asupra ambasadei S.U.A. la Saigon, așa-zisului „Palat prezidențial“, ministerelor, cartierului general al armatei saigoneze, statelor majore de divizii și altor posturi de comandă militare sau ale administrației care au fost distruse parțial ori complet.

Oricît de bine ar fi fost concepută din punct de vedere militar această ofensivă, ea nu ar fi cunoscut un asemenea succes dacă nu s-ar **fi sprijinit pe o largă bază de masă. Aspectul militar și cel politic sînt inseparabile în contextul recentelor evenimente din sud — a subliniat în continuare șeful reprezentanței F.N.E.** Întreaga ofensivă a forțelor patriotice și-a propus în final scopuri politice foarte clare. Însăși atacarea pentru prima oară a orașelor, a peste 40 de localități urbane, arată că actualele acțiuni militare au vizat crearea de condiții favorabile pentru o insurecție generală armată a întregii populații, iar prin aceasta lichidarea ultimelor aparențe de viabilitate a unui regim artificial care nu reprezintă pe nimeni. **Am pătruns masiv prin incursiuni fulgerătoare simultane în singura zonă care mai era controlată cu ajutorul forței de agresori — orașele și celelalte centre urbane de mai mică importanță — și aceasta cu ajutorul locuitorilor — acțiunea noastră stimulînd ridicarea în masă a populației.** Așa se și explică succesele obținute rapid.

La Saigon, din opt arondismente controlăm pe deplin trei iar în alte patru ne consolidăm continuu pozițiile noastre ; cît privește împrejurimile orașului, ele sînt cu totul în mîinile noastre. În ciuda unor contraatacuri disperate, trupele intervenționiste nu pot să reocupe orașul Hue, al doilea centru al țării. În general, **controlăm complet șapte mari orașe și parțial alte 30, ceea ce a redus la limită baza regimului de la Saigon. De fapt, acest regim odios poporului a fost răsturnat aproape pretutindeni, populația creîndu-și propria sa administrație pe o suprafață ce depășește 90 la sută din teritoriul țării.** În ce privește puterea militară a regimului de la Saigon, ea este de asemenea în continuă dezagregare. Nu mă refer la faptul că peste patruzeci de mii de militari saigonezi au fost scoși din luptă în primele zile ale ofensivei noastre. Există un alt aspect mai important și anume faptul că **mai bine de două sute de mii de soldați și ofițeri — deci aproape jumătate din efectivul real apt de luptă al armatei saigoneze — au dezertat sau au trecut cu arme cu tot de partea forțelor patriotice.** Iată de ce, în lumina acțiunilor de mai sus, apare în toată semnificația sa izolarea tot mai profundă a intervenționiștilor americani. În Vietnamul de sud nu există la ora actuală decît o singură forță viabilă reprezentativă a poporului și aceasta este Frontul Național de Eliberare, alături de care s-au ridicat noi organizații patriotice ce sprijină programul nostru politic și cu care sîntem gata să colaborăm. În acest moment istoric decisiv, pentru independența și libertatea națiunii, trebuie conjugate toate eforturile pentru întărirea unității, pentru realizarea unui

a forțelor patriotice din Vietnamul de sud

Vietnam de sud independent, democratic, pașnic, neutru și prosper, pe drumul spre reunificarea pașnică a patriei. Aceasta este esența recentei declarații a F.N.E. prin care noi salutăm alianța forțelor naționale ale păcii și altor organizații democratice care s-au ridicat împotriva agresorilor S.U.A. și a valeților lor.

Referindu-se la perspectivele care s-au deschis luptei poporului din Vietnamul de sud, șeful reprezentanței F.N.E. a subliniat: actuala mișcare de masă, insurecția armată populară care a avut loc în condițiile victoriilor militare ale armatei naționale de eliberare, au pus baza viitorului regim, un regim independent, patriotic, democratic, progresist, neutru. Este însă un proces de durată, care se realizează pas cu pas. Situația existentă, posibilitatea certă a unor contraacțiuni puternice ale agresorilor ne obligă să consolidăm temeinic ceea ce am cucerit. Aceasta înseamnă întărirea comitetelor populare și a administrației nou create, distribuirea de arme cetățenilor și organizarea lor în unități militare și de autoapărare, și trecerea, apoi, la lărgirea în continuare a teritoriului eliberat. Acest lucru este valabil pentru fiecare localitate, pentru fiecare regiune în care forțele patriotice și-au făcut apariția cu vigoare. Pozițiile noastre sînt solide tocmai pentru că am știut să organizăm o rezistență populară ; în momentul de față ofensiva noastră continuă, însă gradat, ea dezvoltîndu-se în raport de consolidarea pozițiilor noastre din regiunile recent eliberate. Ceea ce este important — a subliniat în încheiere Nguyen Van Tien — este faptul că a început faza finală a luptei populare din Vietnamul de sud. Lupta va fi încă aspră, dar cînd o mișcare populară de asemenea proporții este declanșată, nimic nu o poate opri.

Radiogramă de la Adrian IONESCU

Hanoi, 12 februarie

Reproducem din surse ale F.N.E. două hărți care ilustrează amploarea și marile succese ale mișcării de eliberare din Vietnamul de sud. Harta mică indică situația existentă la începutul anului 1961. Harta mare înfățișează situația pe teritoriul Vietnamului de sud la 20 decembrie 1967.

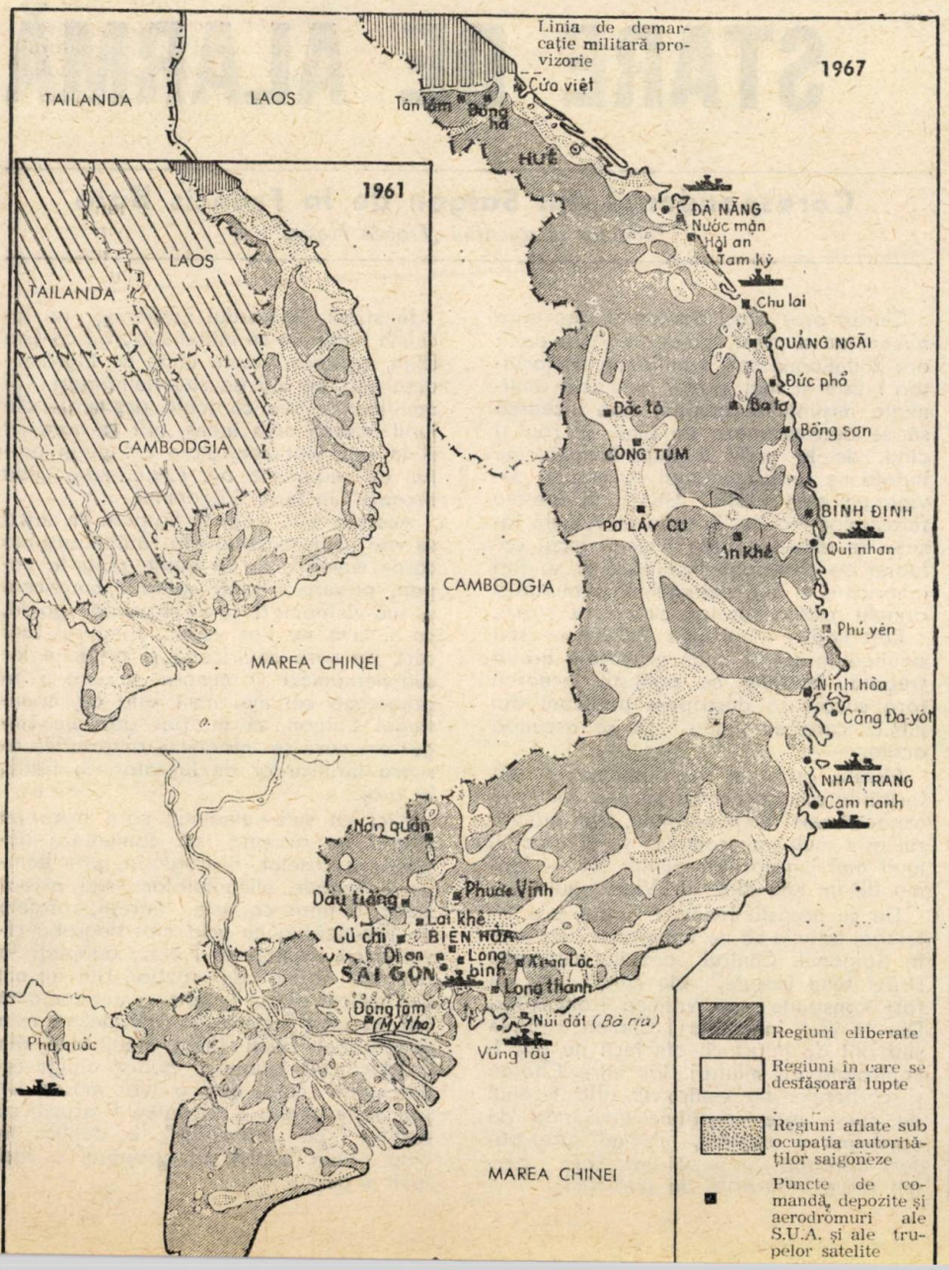

Ecouri în presa internațională

„TIME" (New York) :

„Nu încape nici o îndoială, acesta a fost un extraordinar tur de forță, fără precedent în analele militare moderne ; spectacolul unei forțe dispersate și ascunse, căutată și hărțuită pretutindeni, apărînd deodată pentru a ataca simultan în 100 de puncte diferite ale întregii țări. Nimic n-a fost mai impresionant decît asaltul Saigonului, capitală de 2 milioane de oameni, centrul propriu-zis al comandamentului aliat".

„NEW YORK TIMES" :

„Un lucru este clar și anume că faptele despre război au devenit dintr-o dată clare oricui în Statele Unite, de la președintele Johnson în jos. Săptămîna trecută uraganul de foc a împrăștiat maldărele crescînde de rapoarte roze despre progres și pacificare, despre instruirea armatei sud-vietnameze și despre distrugerea forțelor politice și militare ale adversarului".

„OBSERVER" (Londra) :

„Patrioții sud-vietnamezi sînt cei care au cîștigat. Ei au demonstrat încă o dată fragilitatea întregului aparat guvernamental din Vietnamul de sud : dacă sînt retrase trupele și avioanele americane, acesta se prăbușește cu totul".

„TIMES" (Londra) :

„Nu a existat și nu va exista niciodată o soluție pur militară în Vietnam. Cu cît mai multe orașe vor fi bombardate, cu cît mai mulți civili vor fi executați sub acuzația de a fi luptători sau simpli simpatizanți ai Vietcongului, cu atît americanii și conducătorii de la Saigon își vor atrage resentimentul populației..."

„NOUVEL OBSERVATEUR" (Paris) :

„Cu toate declarațiile liniștitoare ale președintelui și dezlănțuirea anticomunistă și antiasiatică fără precedent a presei și televiziunii, aproape toți americanii au în prezent sentimentul că țara lor este pusă la zid".

„DIE PRESSE" (Viena) :

„Oare războiul din sud-estul asiatic nu este de pe acum pierdut pentru Statele Unite ? Poate că lecția acestor zile grele va fi pentru americani și amicii lor că o asemenea partidă nu poate fi cîștigată..."

→

„TÊMOIGNACE CHRÊTIEN" (Paris) :

„F.N.E. a făcut proba caracterului său reprezentativ. Guvernul sud-vietnamez și-a demonstrat inexistența, iar americanii au apărut ca singurii care se opun aspirațiilor populare. Ei au îmbrăcat definitiv uniforma colonială".

„TRYBUNA LUDU" (Varșovia) :

„Cu o singură lovitură partizanii au zdrobit optimismul acumulat timp de două luni la Washington de către generalul Westmoreland și ambasadorul Bunker, au dovedit întregii lumi cui aparține inițiativa, au compromis strategia americană și au dat la iveală șubrezenia regimului saigonez, a cărui putere a încetat să existe în cursul unei singure nopți în întreaga țară".

„INFORMATION" (Stockholm) :

„Grenadele pe care Vietcongul le-a lansat împotriva ambasadei americane au făcut mai mult decît să găurească pereții acestei elegante fortărețe diplomatice. Ele au lichidat ultimele iluzii pe care mulți guvernamentali americani căutau să le perpetueze ; evenimentele recente au demonstrat mai clar ca oricînd că lupta împotriva invadatorilor străini este o luptă pentru libertate".

„LE MONDE" (Paris) :

„Americanii au subapreciat capacitatea Frontului, care a demonstrat că el poate ataca unde vrea și cînd vrea. În același timp, caracterul reprezentativ al Frontului a crescut în urma recentelor operațiuni. O dată în plus Statele Unite se află confruntate cu o realitate pe care au preferat să o ignoreze. Vor reuși ele oare să tragă concluziile dintr-o aventură din ce în ce mai absurdă ?"

„KOMUNIST" (Belgrad) :

„Crezînd orbește în puterea absolută a forței armate, liderii politici și militari americani nu vor să țină seama de experiența altor țări. Franța și Marea Britanie — două mari puteri europene — au cîștigat o experiență bogată asupra a ceea ce se poate realiza prin forța armelor în regiunea Asiei de sud-est. Înfrîngerea de la Dien Bien Phu a marcat sfîrșitul dominației franceze în Indochina, iar recenta hotărîre a premierului Wilson privind retragerea de pe teritoriile «la est de Suez» reflectă dorința Angliei de a nu ajunge într-o situație similară. Acesta este un avertisment pentru americani de a-și făuri politica asiatică nu pe violență ci pe alte baze".

„EXPRESSEN" (Stockholm) :

„Așa cum bombardamentele asupra Vietnamului de nord n-au reușit să slăbească voința de apărare, activitățile F.N.E. au dovedit că partizanii n-au pierdut nimic din capacitatea lor de a ataca pretutindeni și în orice moment".

Baricadă pe străzile Saigonului, devenit în aceste zile un teatru de operațiuni

STARE DE ALARMĂ

Corespondență din Saigon de la Francis Bolo
redactor al agenției „France Presse"

Ciudat oraș acest Saigon despre care nimeni nu a putut spune vreodată dacă are 2 milioane sau 4 milioane de locuitori ! Este și mai ciudat azi, cînd dimineața mișună de oameni care încearcă să se aprovizioneze de bine de rău și cînd, de la orele 2 după-amiază, de îndată ce sună încetarea circulației, devine un oraș pustiu. Atunci, în spatele ferestrelor închise, în timp ce ruinele lăsate de ultimele lupte fumegă încă, coloane de camioane încărcate cu soldați americani și sud-vietnamezi, ațintindu-și armele asupra caselor, circulă pe străzi.

Refugiații — aproape 260 000 — sînt adunați la centre unde primesc o hrană frugală, în timp ce polițiștii încearcă fără succes să descopere partizani din F.N.E. care ar putea să se ascundă acolo.

Firește, guvernul sud-vietnamez și autoritățile americane vor să dea capitalei aspectul unei vieți normale. Dar adevărul este mult mai complex și, în special, mult mai îngrijorător pentru ele — teama de un nou atac al „Vietcongului".

De ce această teamă ? Pentru a o înțelege, trebuie să ne imaginăm cum arată Saigonul. Centrul orașului cuprinde străzi bine trasate, ale căror case au fost construite pe vremea francezilor. Dar în vest, în cartierul Cholon, străzile sînt atît de întortocheate încît nu pot fi controlate de militari. Iar între Cholon și cartierele din centru se află terenul de curse care constituie marginea de nord-vest a orașului, ducînd spre păduri aproape de nepătruns, care permit toate infiltrările de partizani.

În sfîrșit, în nordul cartierelor de locuințe elegante se întind suburbii ca Gia Dinh, cartiere mizere unde se îngrămădesc zeci de mii de sud-vietnamezi. Și americanii știu că toate drumurile din jurul acestui oraș întins, atît la nord cît și la sud, sînt controlate cel puțin parțial de regimente ale F.N.E. care „dau tîrcoale" în jurul Saigonului.

Aceasta este viața la Saigon. Pe străzi se văd numeroase familii rătăcitoare ale căror membri, de la bunic pînă la nepoți, privesc trecînd soldații americani și sud-vietnamezi cu o expresie goală, ca și cum nu i-ar vedea. Singurul fapt cert, pe care americanii și prietenii lor sud-vietnamezi îl cunosc și care îi îngrijorează cel mai mult este că, în întregul Saigon, ei nu pot găsi un singur om care să informeze autoritățile asupra infiltrărilor de luptători ai F.N.E. în oraș.

Nici un sud-vietnamez care trece pe stradă nu acceptă să comenteze devastarea caselor, distrugerea, prin bombardamentele elicopterelor sau avioanelor, a unor cartiere întregi, rafalele de împușcături ce ucid mai degrabă civili decît membri ai F.N.E., adaptați la această formă de război. Dar un om și-a ridicat glasul împotriva acestor acte ale trupelor americano-saigoneze : este venerabilul Thieh Thien Hoa, unul din conducătorii grupului budist antiguvernamental care, deși a luat măsuri de precauție pentru a nu putea fi acuzat că susține pe „comuniști", a deplîns în mod public faptul că „poporul a fost lovit și ucis".

Vietnamul de sud

Pentru pușcașii marinei americane încercuiți la Khe Sanh, aprovizionarea se poate face doar cu ajutorul parașutelor

Între timp, la statele majore, fie americane, fie sud-vietnameze, se încearcă să se scruteze mobilurile F.N.E. și în special intențiile sale viitoare. Ofițerii, în primul rînd americanii, se încăpățînează să afirme în continuare că marea ofensivă asupra orașelor avea ca unic scop să împiedice concentrări de trupe în nordul țării și să facă astfel fortăreața Khe Sanh mai vulnerabilă la atacurile „Vietcongului".

În orice caz, Saigonul nu va mai trăi în siguranță și capitala Vietnamului de sud nu va mai fi ferită de război, așa cum a părut să fie multă vreme. Acum, la ordinea zilei sînt luptele care se dau la sud de paralela 17, într-un triunghi care se întinde de la Khe Sanh la Hue și Da Nang. Au fost reluate bombardamentele asupra localității Khe Sanh ; aci se ascund acum 5 000 de infanteriști americani, a căror aprovizionare devine mai grea din cauza ploilor care stînjenesc zborul elicopterelor. De altfel, fortăreața este în mod practic încercuită.

La Hue luptele continuă. Orașul este distrus de aviația americană în proporție de patru cincimi (era cel mai frumos oraș din Vietnam, cu numeroase pagode și palate vechi). Americanii și sud-vietnamezii înaintează printre ruine, dar înaintarea lor este lentă și dificilă, iar drapelul F.N.E. continuă să fluture deasupra fostei cetăți imperiale.

Marea bază americană de la Da Nang este în stare de alarmă permanentă. Într-adevăr, toate informațiile confirmă că unități mari și bine înarmate ale F.N.E. se deplasează în această zonă, din vest spre est, urmărind să se concentreze în jurul localității Da Nang și, totodată, să izoleze tot mai mult fortăreața Khe Sanh prin atacarea taberelor unde avioanele aduc proviziile ce urmează a fi expediate pe bordul elicopterelor spre Khe Sanh.

12 februarie

Corespondență din Santiago de Chile

Alternative politice

Claudio Aguirre Bianchi
publicist chilian

O ciudată alternativă se pusese, în ultimele luni, pentru viața politică din Chile, mai precis pentru partidul de guvernămînt democrat-creștin : alegerea între linia de acțiune a președintelui Republicii, Eduardo Frei, în anumite probleme ale vieții politice, și orientarea oarecum deosebită adoptată de însăși conducerea partidului. Evoluția acestui conflict — aplanat, în ultimă instanță, la recentul congres extraordinar al partidului democrat-creștin — este în strînsă legătură cu pozițiile diferite exprimate în partidul democrat-creștin cu privire la aplicarea programului cu care candidatul acestui partid a cîștigat alegerile prezidențiale din 1964.

O scurtă incursiune în trecutul politic este necesară pentru înțelegerea originilor și a desfășurării situației actuale. Partidul democrat-creștin a venit la putere după 12 ani de guvernare antipopulară. În 1952, ajunsese președinte generalul Carlos Ibanez de Campo, care a supus țara unei dictaturi sîngeroase. Lui i-a urmat, din 1958, Jorge Alessandri Rodriguez, unul dintre cei mai prosperi oameni de afaceri din țară, care a condus cu sprijinul partidelor de dreapta (partidul liberal și conservator) — deși cu o oarecare independență față de ele.

În ultima perioadă a guvernului lui Alessandri, protestul împotriva guvernării de dreapta a luat forma unei largi mișcări social-politice, care a dus și la o masivă prezență populară la alegerile din 1964. Se năzuia spre schimbări profunde în viața economică și socială a țării. Aceasta a fost cea mai importantă caracteristică internă a alegerilor din 1964, la care forțele de stînga, unite în Frontul Acțiunii Populare, au prezentat un candidat unic : socialistul Salvador Allende Gossens.

Democrația creștină s-a prezentat la alegeri cu o formulă de centru-stînga, capabilă să asigure realizarea unor reforme. S-a vorbit în acest sens despre reforma agrară, despre „chilenizarea" cuprului (baza economiei naționale) și de începutul unei etape de „decolare" a economiei naționale, caracterizată printr-un ritm rapid de dezvoltare.

Stînga, la rîndul său, a oferit perspectiva unor schimbări radicale : reforma agrară, naționalizarea industriei cuprului, participarea populară la planificarea dezvoltării, lărgirea comerțului cu toate țările lumii etc.

Rezultatul votului a fost favorabil lui Frei, dar atît partizanii lui cît și adepții lui Allende au votat, în fond, pentru schimbări profunde, structurale. În trei ani și jumătate de conducere, Frei a promovat unele schimbări. Reformele propuse au fost rezolvate mai degrabă printr-un proces de modernizare a industriei, de expansiune a burgheziei naționale chiliene, de lărgire a pieței ; s-au adoptat, de asemenea, anumite măsuri pentru ridicarea nivelului de trai.

În această perioadă de trei ani și jumătate a guvernării democrat-creștine, în sînul partidului a apărut și s-a dezvoltat un curent spre înnoiri mai profunde, spre schimbări economice și sociale cu un caracter mult mai radical. În special tineretul militant, dar și unii conducători fondatori ai partidului democrat-creștin, ca senatorul Rafael Augustin Gumucio, au promovat un proces de decantare politică în rîndurile P.D.C., izolînd în oarecare măsură elementele reacționare și constituind o puternică mișcare internă care pleda pentru rectificarea politică a acțiunilor guvernului, orientîndu-le către schimbările promise și către „o cale necapitalistă de dezvoltare". Acest proces a culminat cu alegerea, în iunie 1967, a lui Rafael Augustin Gumucio ca președinte al partidului democrat-creștin. În fruntea organizației Tineretului democrat-creștin a fost ales Rodrigo Ambrosio, tînăr sociolog care lucrează la Institutul agrozootehnic, însărcinat cu strategia reformei agrare și cu organizarea țăranilor.

Noua conducere a debutat prin cererea adresată lui Frei de a-i înlocui pe unii din miniștrii a căror activitate

→

Președintele Frei la tribuna Congresului extraordinar al Partidului democrat-creștin

era considerată ca nefiind în concordanță cu obiectivele programatice ale partidului democrat-creștin. Neacceptarea recomandărilor de remaniere a cabinetului a deschis calea unui conflict între președinte și conducerea partidului democrat-creștin. Divergențele au luat proporții pe fundalul reacțiilor stîrnite de proiectul guvernamental cu privire la majorările de salarii, prin care trebuia să fie compensată creșterea costului vieții. Proiectul prevedea ca o parte a acestor compensații să fie achitată prin „bonuri de stat" — măsură motivată prin necesitatea acoperirii deficitului fiscal și a frînării inflației.

Dar sistemul compensațiilor prin „bonuri" a determinat o largă mișcare de protest. Chiar și conducerea partidului democrat-creștin s-a opus, mai ales cînd s-a făcut cunoscut faptul că, în același proiect de lege care acorda diferențele compensatorii, era inclusă o dispoziție prin care se limita dreptul la grevă. Conflictul dintre președinte și protagoniștii curentului democrat-creștin pe care-l reprezenta însuși președintele partidului a ajuns în dezbaterea unui congres al P.D.C. (Pe ordinea de zi a congresului a figurat doar proiectul legii cu privire la compensațiile prin „bonuri", dar în cadrul discuției s-au confruntat concepții diferite privind însuși ritmul și intensitatea aplicării programului democrat-creștin). Delegații au fost puși în situația dificilă de a trebui să opteze între concepția președintelui și cea a conducerii partidului. Dar, în expunerea opiniilor a cîntărit mult și considerentul că partidul datorează atașament guvernului, prin care democrația-creștină s-a afirmat pentru prima oară ca putere de stat în continentul latino-american. După ample dezbateri, s-a votat o propunere care acordă președintelui facultatea de a decide în problema salariilor. Dar, alături de această hotărîre, datorită insistențelor lui Gumucio, a fost aprobată și o altă propunere, potrivit căreia congresul se pronunță împotriva lichidării dreptului la grevă. După adoptarea ambelor hotărîri, activitatea lui Gumucio a încetat, (a fost aleasă o nouă conducere a partidului) nu înainte ca acesta să fi declarat că, prin respingerea lichidării dreptului la grevă, „s-a salvat onoarea partidului".

În săptămîna următoare congresului partidului democrat-creștin, s-a întrunit Consiliul național lărgit al partidului democrat-creștin (la care au participat și președinții provinciali ai acestei organizații). Reprezentanții curentului unor înnoiri profunde și rapide au declarat, în Consiliu, că la congresul partidului „a fost frînat procesul de maturizare politică a partidului".

Chile trăiește un moment de efervescență politică. Frontul Acțiunii Populare, format din partidul comunist și partidul socialist, continuă să se afirme ca a doua forță politică din țară. La rîndul său, partidul democrat-creștin este în căutarea unui drum eficient. În pofida schimbărilor intervenite în conducerea democrației-creștine, procesul de radicalizare a partidului este în desfășurare. Partidul radical își propune, de asemenea, un program de reforme democratice. Actuala configurație politică pare să ofere perspectiva realizării unei considerabile grupări de forțe în favoarea schimbărilor de structură necesare.

Santiago de Chile, 13 februarie

O „prezență militară" mai discretă

„Nimic nu s-a schimbat între noi" — a fost formula prin care președintele Johnson a dorit să caracterizeze atmosfera întrevederii sale (a fost una singură, de patru ore) cu primul ministru englez Wilson. Dar cele cîteva lucruri care se știu despre întrevedere și numeroasele evenimente ale ultimelor trei luni justifică o concluzie cu totul diferită : relațiile anglo-americane nu mai sînt aceleași.

Pentru a pune în evidență ceea ce s-a schimbat, se folosește ca element de contrast întîlnirea Johnson-Wilson din vara lui 1966. Într-adevăr, nu au trecut decît 18 luni de cînd președintele Statelor Unite promitea un sprijin total pentru dificultățile financiare ale Marii Britanii ; la rîndul său, premierul Wilson se angaja să mențină trupele engleze în sudul Asiei, continuînd politica prezenței militare la est de Suez. După aceste 18 luni — și analizînd, de altfel, fapte consumate — partenerii nu au putut decît să constate că nu mai sînt în măsură să-și respecte angajamentele.

La 18 noiembrie anul trecut, devalorizarea a dovedit că nici sprijinul american și nici politica de austeritate, inaugurată tot în vara lui 1966, nu au reușit să remedieze situația financiară a Marii Britanii. La începutul lui ianuarie, măsurile anunțate de președintele Johnson constituiau o recunoaștere a faptului că Statele Unite se află în fața unei probleme „de tip britanic" — deficit cronic al balanței de plăți, cu o cauză evidentă în cheltuielile militare — și că se încearcă o soluție care nu ține seama de interesele aliaților. În a doua jumătate a lunii, guvernul englez, căutînd să remedieze aceeași problemă, anunța un pachet de măsuri prevăzînd, între altele, retragerea trupelor britanice din Malaya, Singapore și Golful Persic pînă în 1971. Chiar dacă s-a putut face un nou schimb de asigurări — președintele Johnson a reluat fraza publicitară „sprijinim Marea Britanie", iar premierul Wilson a exprimat adeziunea sa la „formula de la San Antonio" (e vorba de condițiile nerealiste puse de Statele Unite înaintea unei soluționări a războiului din Vietnam) — nu e mai puțin adevărat că întrevederii de săptămîna trecută i-a lipsit cordialitatea obișnuită. Cauza este aceea că, aflată sub impresia veștilor nefavorabile din Vietnam, Administrația nu putea aborda cu seninătate subiectul reducerii prezenței britanice la est de Suez, ca urmare a hotărîrilor anunțate de guvernul Wilson la 16 ianuarie.

„Broscoiul se întoarce acasă" ! Titlul acesta — care ne trimite la o capodoperă a literaturii engleze pentru copii („The Wind in the Willows" — Vîntul prin sălcii — al scriitorului Kenneth Grahame, care a fost tradus și în românește) a apărut în săptămînalul „Spectator". Comparația cu batracianul care se întoarce la domiciliul strămoșesc, după diverse expediții aventuroase și nepotrivite cu firea și posibilitățile personajului, exprimă conținutul hotărîrilor din 16 ianuarie ceva mai bine decît articolele care vorbeau despre sfîrșitul imperiului britanic. Imperiul britanic a început să se sfîrșească în 1947, atunci cînd trupele engleze au părăsit India. Retragerea din Egipt în 1952 (plus pierderea oricărui control asupra Suezului în 1956) și acordarea independenței teritoriilor africane, în jurul lui 1960, au desăvîrșit acest proces. Dacă vrem să ne gîndim la un epilog mai apropiat în timp, acesta l-ar reprezenta retragerea din Aden, în noiembrie anul trecut.

Ceea ce s-a anunțat la 16 ianuarie nu are legătură directă cu sfîrșitul imperiului, act consumat cu ani înainte de această dată : hotărîrile privesc părăsirea nu a unor colonii, ci a unor baze.

Aspectul cel mai frapant al reducerii prezenței militare britanice este cel geografic. Rețeaua de baze militare, creată în epoca imperială, supraviețuise imperiului și încă anul trecut dădea impresia că se va permanentiza. Anul trecut, părăsirea Maltei a fost explicată prin motive de economie (ca și prezentele reduceri) ; dar adevărul este că baza de pe insulă nu mai era strict necesară ca escală, Anglia dispunînd, în zona Mediteranei, de Gibraltar și de bazele din Libia și Cipru. În ce privește zona de la est de Suez — nu s-a renunțat decît după devalorizare la planul de construire a unei baze noi în insulele Aldabra, iar părăsirea Adenului a fost anunțată nu mai departe decît în noiembrie, cu mențiunea că, în compensație, va fi simțitor extins dispozitivul militar existent în Golful Persic. Este evidentă orientarea nouă, exprimată la 16 ianuarie, care va face ca în 1972 militarii britanici să nu mai fie prezenți, în afara insulelor britanice, decît în Germania occidentală și în Gibraltar, Hongkong și Cipru. Că guvernul britanic a intenționat să renunțe în viitor la posibilitatea participării la acțiuni militare în zone îndepărtate o dovedește și hotărîrea de a renunța la avioanele cu rază mare de acțiune F-111 (de fabricație americană) și de a nu înlocui portavioanele existente atunci cînd ele vor fi perimate din punct de vedere tehnic. Dar aici începe o altă poveste.

„După o carieră nesatisfăcătoare în categoria grea..."

Modificarea strategiei britanice nu are numai dimensiunile geografice analizate mai sus. Deciziile de a renunța la avioanele F-111 și, cu timpul, la portavioane reflectă și un alt element nou în orientarea politicii militare a Londrei, sugerează că, fără a ieși din cursa înarmărilor, Marea Britanie își stabilește obiective ceva mai puțin ambițioase. Sînt decenii și secole de

cînd strategii britanici consideră că, din punctul de vedere al forței armelor, ar fi imperios necesar ca Anglia să fie un aliat prețios, sau un inamic potențial de temut.

În perioada postbelică, acest obiectiv a continuat să fie urmărit cu perseverență, chiar și atunci cînd el nu mai avea justificarea necesității de a apăra imperiul, chiar și după depășirea —în deceniul al șaselea — a perioadelor acute ale „războiului rece". Guvernul laburist Attlee a hotărît că Marea Britanie trebuie să producă arme atomice, iar guvernele conservatoare au elaborat doctrina „factorului independent de descurajare nucleară", factor care, se afirma, asigură Angliei un loc la masa marilor puteri și un cuvînt de spus în hotărîrile internaționale importante. Echiparea armatei britanice cu cele mai noi cuceriri ale tehnicii militare era considerată un lucru de la sine înțeles.

Rezultatele acestei politici au fost extrem de dăunătoare ; în mare măsură, această orientare explică actualele dificultăți economice. Fără să dispună de forța militară a unei superputeri, Marea Britanie a consacrat resurse prețioase bugetului militar. A fost ignorat faptul că pierderea imperiului a lipsit puterea militară britanică nu numai de o justificare, dar și de un suport economic. Cursa înarmărilor s-a accelerat nu numai prin sporirea comenzilor, dar și prin ridicarea prețurilor la echipamentul militar. În răstimp de cinci ani — calcula un expert — costul dotării unui regiment de tancuri a crescut de cinci ori, iar al unui batalion de infanterie de șase ori ; proiectarea și darea în producție a unui tip de avion costă de cinci ori mai mult decît a costat modelul precedent. A acționat, în plus, și decalajul tehnologic, Marea Britanie devenind dependentă în tot mai mare măsură de Statele Unite. „Factorul independent de descurajare nucleară" a recurs la rachete americane Polaris ; proiectul britanic „Blue Streak" devenise prea costisitor și a fost abandonat. Încă un pas în această direcție a fost comandarea avioanelor F111, urmînd, și aceasta, anulării proiectului englez TSR-2.

Acum F-111 nu mai este considerat necesar. La începutul deceniului următor, Marea Britanie va dispune de avioane Phantom (americane, mai puțin sofisticate și cu rază de acțiune mai mică), Jaguar (producție franco-britanică, rază de acțiune redusă) și Harrier (produse în Anglia ; avioane cu decolare verticală, cu autonomie de zbor limitată și acestea) ; nu se prevede producerea sau achiziționarea de bombardiere noi. Efectivele totale (armată terestră, aviație și marină), reduse cu 75 000 față de cele actuale, se vor cifra la 330 000.

În legătură cu „factorul independent de descurajare nucleară", trebuie arătat că guvernul britanic a amînat o opțiune importantă. În timp ce numărul submarinelor nucleare lansate este deocamdată de trei, a devenit previzibilă învechirea rachetelor Polaris. În Statele Unite a și început producția rachetelor Poseidon. Adaptarea a 4 submarine la acest nou tip de armament ar costa 150 de milioane de lire sterline ; în fața acestei sume (la care s ar adăuga costul rachetelor), guvernul a preferat să ignore, în aparență, problema. Dar, preciza un comentator, dacă în 1975 Anglia nu va dispune de un înlocuitor al submarinelor cu rachete Polaris, ea poate să se retragă din „clubul nuclear". Nu există suficiente indicii că guvernul laburist este hotărît la acest pas ; să notăm totuși că rachete Poseidon nu au fost comandate și că la avioanele F-111, care ar fi putut să fie dotate cu arme nucleare, s-a renunțat.

Indiferent de opțiunea nucleară se poate afirma că ambițiile și considerentele de prestigiu legate de puterea militară a Marii Britanii s-au moderat. „După o carieră lipsită de glorie în categoria grea — aprecia un editorial din «Statesman» — ne-am orientat spre locul potrivit, în fruntea categoriei mijlocii". Dar alte opinii pun sub semnul întrebării și această postură de conducător de pluton, fie arătînd că Franța va ocupa o poziție similară, fie apreciind, așa cum face „The Economist", că „prin 1973 Anglia va fi (în Europa occidentală) a cincea ca armată terestră, a cincea ca aviație și a doua ca flotă" ; ceea ce, în ansamblu, nu oferă locul întîi, nici chiar la egalitate.

Întrebări și perspective

Reducerea prezenței militare engleze în lume este un pas în direcția justă ; orice retragere a trupelor în granițele naționale contribuie la diminuarea încordării în lume și este, ca atare, de salutat. Nu este mai puțin adevărat că rămîn cîteva întrebări care trebuie să-și găsească un răspuns pentru a permite o apreciere exactă asupra proporțiilor și orientării exacte a inițiativei britanice.

Prima din aceste întrebări este, firește, dacă există posibilitatea de a se reveni asupra hotărîrilor luate. În ce privește actualul guvern, se conturează un răspuns negativ : deși s-a arătat că Marea Britanie consideră că va putea participa și după 1971 la „operații de menținere a păcii" în afara continentului, este greu de crezut că laburiștii ar putea reveni asupra celei mai puțin contestate dintre măsurile lor ; observația săptămînalului „The Economist" — care, argumentînd pentru menținerea intactă a prezenței militare, constata cu regret existența unui consens general asupra necesității reducerilor — are o valoare sporită în perspectiva alegerilor din 1970.

Ce ar face însă un eventual guvern conservator, ales în 1970 ? Amintind că opoziția de acum s-a angajat să restabilească pozițiile militare britanice, trebuie să precizăm că rezultatul va depinde în mare măsură de situația economiei engleze. Dacă se va contura o redresare, laburiștii nu ar fi probabil periclitați. Dacă situația economică ar fi dificilă în continuare, conservatorii eventual aleși nu ar putea debuta printr-o sporire a cheltuielilor militare. În sfîrșit, ținînd seama de impopularitatea generală a bazelor, s-ar putea ca militarilor englezi să le fie greu să-și despacheteze bagajele pregătite pentru plecare.

O altă întrebare se referă la „vocația europeană" pe care guvernul englez și-a reafirmat-o la 16 ianuarie. Intenționează el să dăuneze situației europene în măsura în care va contribui la ameliorarea climatului din regiunile părăsite în 1971 ? Perspectiva unei concentrări a flotei britanice în apele Mediteranei nu este îmbucurătoare. Pe de altă parte nu se prevede o sporire — ci dimpotrivă, reducerea pînă la 40 000 — a efectivelor armatei de pe Rin ; dificultățile legate de întreținerea (în valută străină) a acestor trupe ar putea determina chiar reduceri mai mari. Scrisoarea trimisă ziarului „Times" de generalul englez Hackett, comandantul grupului nordic al N.A.T.O., poate fi expresia temerilor existente în acest pact cu privire la reducerea rolului Marii Britanii. Oricum, scrisoarea generalului pare să fi nemulțumit publicul englez, nu numai pentru că nu se obișnuiește ca militarii din această țară să exprime cugetări politice, dar și pentru că generalul sublinia importanța menținerii N.A.T.O. Să citățm ca încurajatoare precizarea ministrului de externe Brown, care a declarat în parlament că Marea Britanie nu dorește să-și manifeste interesul pentru Europa numai prin prezența militară.

O certitudine este șocul pe care l-au constituit, pentru relațiile anglo-americane, măsurile de la 16 ianuarie. Mai mult decît de pierderea contractelor pentru avioanele F-111, Administrația a fost nemulțumită de pierderea principalului partener în numeroase pacte regionale. Renunțînd la mijloacele care i-ar permite acest lucru, Anglia renunță, în fapt, la participarea la S.E.A.T.O. ; tratatele cu Malayezia și, respectiv, cu Australia, Noua Zeelandă și, din nou, Malayezia, sînt, în măsură hotărîtoare, golite de conținut. Partnership-ul care împărțea responsabilitățile într-o mare parte a lumii — S.U.A. „veghind" asupra Pacificului, iar Anglia asupra Oceanului Indian și Golfului Persic — este grav compromis. Statele Unite rămîn singurul candidat la rolul de jandarm internațional, și aceasta tocmai acum, cînd în Vietnam rolul se dovedește atît de greu. Președintele Johnson a încercat săptămîna trecută să prezinte toate acestea ca pe niște firești „neînțelegeri de familie", dar, dacă neînțelegeri de asemenea amploare persistă, ele pot duce la divorț.

Mihai MATEI

Harta alăturată (reprodusă după ziarul libanez „L'Orient") indică bazele militare britanice pe teritorii străine lichidate pînă în prezent, bazele ce urmează să fie lichidate pînă în 1971 și bazele care vor mai rămîne după această dată

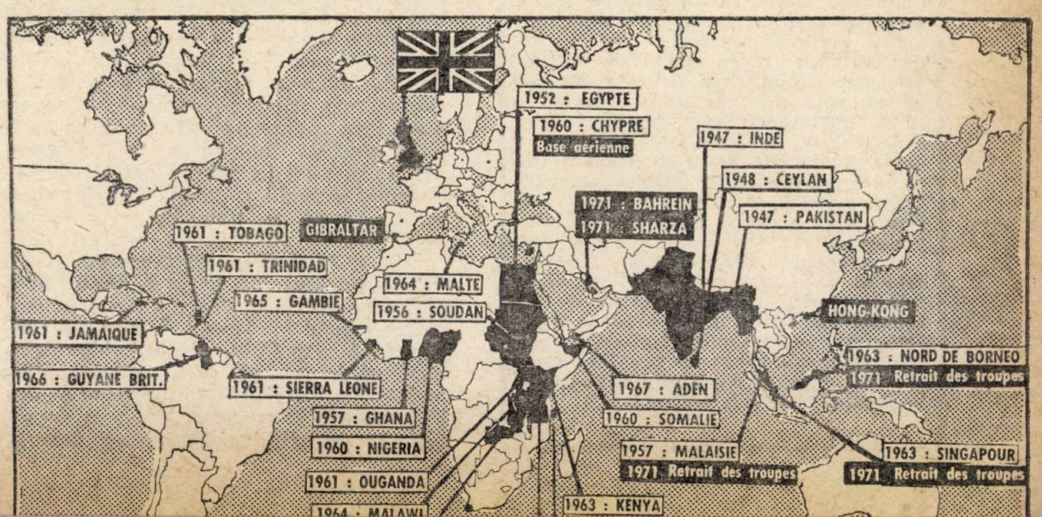

reflector

O NEOBIȘNUITĂ MISIUNE ÎN TEXAS

Gérard de Villesbrunne, consilier al ambasadei franceze din Washington, a primit o misiune neobișnuită : aceea de a combate campania care se desfășoară în S.U.A. împotriva Franței, îndemnînd pe cetățeni să nu cumpere produse franceze, să nu înscrie Parisul în itinerariile lor de vacanță ș.a.m.d.

Un hazard ironic a făcut ca principalul adversar al diplomatului francez să se fi născut la Paris. Dar nu la Paris — Franța, ci la Paris — Texas. Este vorba de Gordon McLendon, proprietar al mai multor stațiuni de radio în Texas, California, Middlewest : 21 milioane de auditori. Nu ar avea motive speciale să deteste Franța. Dar aspiră, fără prea multe șanse, la postul de guvernator al Texasului. Campania anti-franceză i s-a părut în momentul de față o posibilă trambulină spre notorietate.

În același timp cu atacurile radiodifuzate, el s-a adresat în mai multe rînduri ambasadei franceze, propunînd ca un reprezentant al acesteia să discute cu el în contradictoriu. Ambasada nu a răspuns primelor scrisori ale lui McLendon. În cele din urmă, i-a însărcinat pe Gérard de Villesbrunne să facă — pentru a explica politica franceză — un turneu în Texas. Luna trecută, acesta a aterizat la Dallas și, în cinci zile, a desfășurat următorul program : cinci discursuri în tot atîtea universități, două dezbateri televizate, o conferință cu public, trei conferințe de presă.

VIZITĂ „DE RUTINĂ" ?

La sfîrșitul săptămînii trecute, guvernul spaniol a adresat guvernului britanic o notă în care declara că orice „nouă modificare unilaterală" a statutului în vigoare la Gibraltar ar constitui o violare a rezoluției adoptate în decembrie de către Adunarea Generală a O.N.U. Era reacția madrilenă față de proiectata călătorie a lordului Shepherd la Gibraltar, în vederea acordării „independenței interne" a coloniei britanice.

În aceste condiții, recenta apariție a unei escadre de nave din flota a VI-a americană în apele teritoriale ale Gibraltarului a provocat, după expresia comentatorilor, „agitație atît la Londra cît și la Madrid". Presa britanică a privit — sau s-a prefăcut că privește — sosirea navelor americane ca pe un sprijin moral acordat pozițiilor engleze. Nici presa spaniolă nu a dat gestului o interpretare diferită dar, firește, animată de sentimente diametral opuse. Într-o notă redacțională publicată de ziarul „Pueblo", agenția de presă spaniolă — căreia i se declarase de către ambasada S.U.A. că „este vorba doar de o vizită de rutină" — scria : „În ciuda celor spuse de purtătorul de cuvînt al Ambasadei S.U.A., prezența flotei a VI-a în apele teritoriale ale Gibraltarului ni se pare curioasă". (De altfel, și agenția U.P.I. a calificat recenta manevră a flotei a VI-a ca „o mare greșeală diplomatică".)

În prezent, Ministerul de Externe spaniol duce tratative cu Ambasada S.U.A. pentru a obține clarificări în această problemă, în timp ce, la Washington, ambasadorul spaniol a organizat o conferință de presă în care și-a exprimat de asemenea dezacordul în legătură cu cele întîmplate.

Corespondență din Budapesta

Tradițiile și noua urbanistică

Gombos Laszlo

În această ordine de idei, aș dori să menționez un recent eveniment interesant și sub aspectul istoriografic-cultural. Specialiștii au început să se documenteze în vederea alcătuirii unei ample lucrări științifice privind istoria arhitecturii Capitalei. Autorii acestei viitoare lucrări vor studia și descrie cum au arătat Pesta și Buda în urmă cu o jumătate de mileniu, cum au evoluat aceste orașe pînă în zilele noastre.

Formarea noii fizionomii a Capitalei — ca și a celorlalte orașe — este de neconceput fără un sondaj larg al opiniei publice. Arhitecții și inginerii proiectanți realizează numeroase schițe, elaborează diferite soluții pentru a se decide asupra celor mai reușite dintre ele. Cele mai interesante proiecte, schițe, machete și modele elaborate se publică, sînt expuse în cadrul unor expoziții, dezbătute cu larga participare a opiniei publice, a experților.

Arhitecții care se ocupă cu problemele sistematizării urbane sînt receptivi la diferitele opinii exprimate în cadrul acestor consultări, dar concepția dominantă continuă să rămînă și mai departe legată de necesitatea de a merge înainte curajos și într-un ritm ascendent, făcînd ca orașul să-și schimbe necontenit înfățișarea, fără a-și pierde însă personalitatea. De fapt, orașul vechi se înnoiește, păstrîndu-și în același timp valorile materiale și estetice. Specialiștii în domeniul sistematizării și arhitecturii, precum și criticii de artă subliniază că o asemenea dialectică a istoriei construcțiilor impune o nouă viziune urbanistică, necesită aplicarea curajoasă a unei tehnici noi, a unor forme inovatoare.

Specialiștii în problemele sistematizării Budapestei — asemenea colegilor lor din alte orașe mari — se străduiesc să-și însușească în cel mai înalt grad tradițiile arhitecturii, experiența istoriei construcțiilor, studiind și căutînd în același timp să-și însușească experiența arhitecturii urbane contemporane, soluțiile cele mai avansate pe plan mondial, pentru a le aplica în condițiile concrete ale țării noastre.

■

Din noul peisaj arhitectonic al Budapestei : cartierul Kelenföld

Planul construcției de locuințe la Budapesta pe anii 1970—1975 se află la ordinea zilei, urmînd ca în curînd să fie definitivată și schița dezvoltării construcției de locuințe pe următorii 15-20 de ani. Concomitent, se lucrează la elaborarea unui plan de perspectivă, pe mai multe decenii, privind dezvoltarea transporturilor în comun. La Budapesta, ca și în oricare metropolă europeană, rezolvarea problemelor urbanistice preocupă un foarte mare număr de specialiști. Soluțiile urbanistice pentru o capitală în plină dezvoltare depind de interacțiunea unei serii de factori ; ele reprezintă o lucrare amplă și complexă și tocmai de aceea studiul ce urmează să fie supus dezbaterilor reprezintă o sinteză a nenumărate eforturi cotidiene, convergînd spre realizarea obiectivului principal : soluțiile tehnice și de concepție preconizate să se îmbine perfect cu arhitectura actuală a orașului, răspunzînd întru totul atît cerințelor de azi, cît și necesităților de viitor.

Este cu totul firesc că prezentul și viitorul unor orașe ca Buda și Pesta pot fi abordate numai în strictă interdependență cu trecutul lor istoric. Tocmai de aceea, dacă populația în ansamblu manifestă un interes viu față de trecutul istoric al Capitalei, cu atît mai mult această problemă îi preocupă în mod deosebit pe specialiștii sistematizării urbane.

În ultimele două decenii, în Capitală, problema cea mai spinoasă de rezolvat în domeniul construcțiilor a fost aceea a creșterii fondului de locuințe. Această

problemă se menține și acum, în anii celui de-al treilea cincinal. Cvartale moderne de locuințe s-au construit și înainte, se vor construi și de acum încolo în proporții de masă. Ceea ce este constant însă în proiectarea noilor cartiere e sintetizarea experienței înaintate acumulate pînă în prezent și aplicarea ei în realizarea noilor obiective.

Construcția primelor cartiere de locuințe a produs pe alocuri o anumită îngrijorare ca nu cumva unele orașe ungare să se asemene prea mult între ele. Acum, în proiectarea noilor cvartale de locuințe se evită aplicarea unor soluții șablon, anchilozate, depunîndu-se eforturi pentru realizarea unor construcții variate și bine concepute, crearea unei ambianțe armonioase și estetice, amenajarea judicioasă a spațiilor verzi și a terenurilor de joacă pentru copii, alegerea unor culori vii și atrăgătoare, în deplină concordanță cu caracterul construcțiilor și mediul înconjurător.

Criticii — iar cel mai autentic critic este însuși cetățeanul Budapestei — apreciază că, la noile cartiere realizate în prezent, aceste criterii sînt respectate, în linii mari, din ce în ce mai pregnant.

ușor, încît parcă plutește deasupra Dunării ; podul a devenit o mîndrie a Budapestei. Cele două deschideri ale lui — la Pesta și la Buda — au devenit factori determinanți ai noii panorame urbanistice. Sistemul de drumuri ce-l înconjoară a dat o rezolvare modernă circulației dintre cele două părți ale Capitalei. Podul este o adevărată magistrală conducînd spre inima orașului, unde se concentrează sediile organelor superioare ale partidului și statului, numeroase instituții economice, culturale și artistice, principale obiective turistice. Instituțiile situate în centru ridică însă probleme și cerințe noi : ele se dovedesc neîncăpătoare, așezarea lor este neeconomicoasă. Unele institute nu-și mai pot desfășura activitatea în bune condițiuni, deoarece vechile clădiri, inițial cu alte destinații, nu mai corespund nici cerințelor actuale și nici celor de perspectivă. Printre acestea se numără și facultatea de științe naturale a Universității Eötvös Lórand. Acest important institut științific, care se dezvoltă într-un ritm rapid, necesită dotări tehnice moderne și clădiri care să fie extinse și dezvoltate. Pe de altă parte, străzile și piețele sînt strîmte și în mod

Noile soluții de sistematizare se afirmă nu numai în arhitectura locuințelor și a clădirilor publice ; ele se impun într-o măsură poate și mai pregnantă la marile hoteluri destinate dezvoltării turismului. În perioada celui de-al doilea plan cincinal au fost terminate reconstrucția și modernizarea hotelurilor Gellért, Royal și Szabadság. Acum urmează să se construiască un hotel pe insula Margareta și unul în incinta Cetății din Buda. Se prevede construirea unui hotel cu caracter turistic (vizavi de insula Margareta), amenajat pe colina Rózsadomb (Dealul Trandafirilor), asigurîndu-i un peisaj natural adecvat și o frumoasă panoramă spre insulă. Se depun eforturi susținute în vederea refacerii hotelurilor de pe malul dinspre Pesta al Dunării, distruse în anii celui de-al doilea război mondial, precum și pentru construirea unor complexuri hoteliere moderne în locul celor care nu mai corespund cerințelor.

Cartierul de locuințe din jurul Cetății, cu numeroasele sale monumente istorice, străzile întortocheate și casele scunde respiră și azi o atmosferă istorică. În centrul cartierului se află fosta Cetate rega-

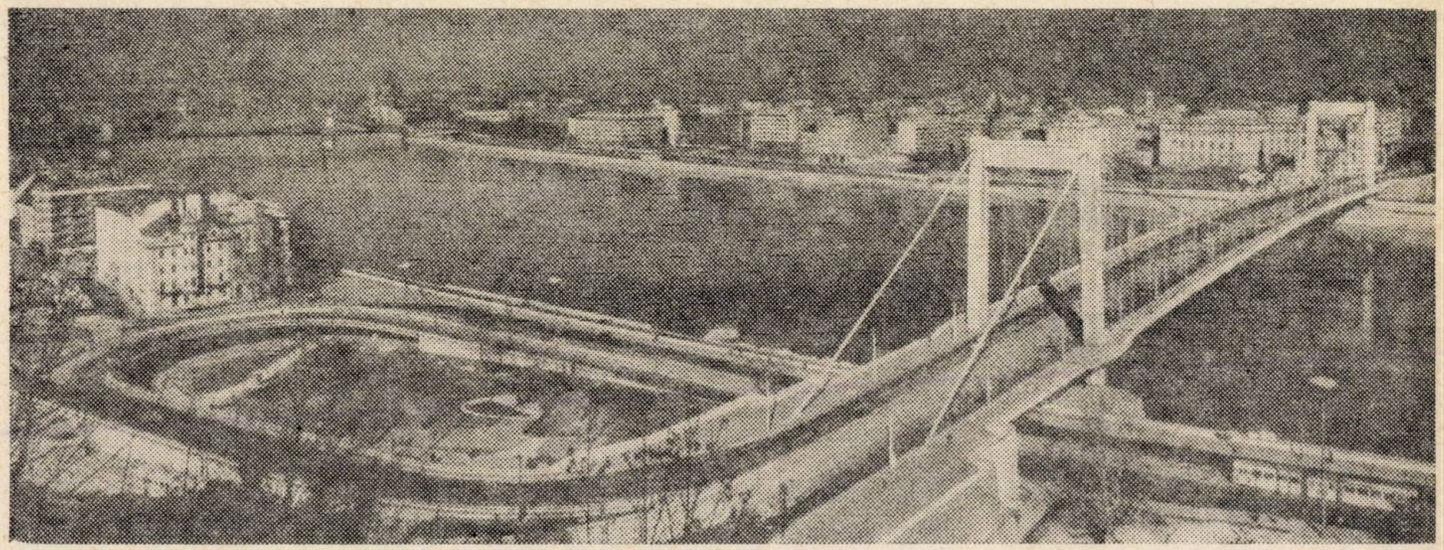

Podul Elisabeta

De pildă, dacă în cvartalele construite mai demult rețeaua de drumuri era concepută rigid și în exclusivitate într-un sistem patrulater, în cartierul József Attila această rețea este realizată într-o formă mai variată, sub formă de arcuri și în strînsă corelație cu spațiul verde din cartier. Același progres se constată și în cartierul Lágymányos, unde așezarea rectilinie a caselor-bandă și alternarea lor cu blocurile-turn amenajate în formă de arc creează o ambianță liniștită și armonioasă, atestă o concepție urbanistică unitară. Potrivit aprecierii specialiștilor, cvartalul din Kelenföld, aflat în plină construcție, cu blocuri de cîte zece etaje, alternînd cu blocuri-turn de cîte 14—16 nivele, instituțiile sale publice și rețeaua comercială concepute în formă de cerc, vor situa acest cvartal în rîndurile celor mai moderne cartiere de locuit ale Capitalei.

O parte integrantă a fizionomiei urbanistice a Budapestei o reprezintă bazinul șerpuitor al Dunării, care împarte Capitala în două. Podurile de peste Dunăre alcătuiesc o adevărată podoabă a orașului. Podurile distruse în perioada celui de-al doilea război mondial au fost reconstruite. Nu demult s-a terminat și reconstrucția ultimului pod. El seamănă cu un păienjeniș de cabluri ușor arcuit, avînd o siluetă zveltă și cutezătoare, creează impresia că este atît de firesc se impune necesitatea lărgirii lor. Circulația tot mai intensă din centru impune demolarea unor clădiri vechi și necorespunzătoare, permițîndu-se astfel lărgirea unor piețe ; pe unele străzi s-a început și se continuă construirea de arcade. Astfel, o parte a parterului clădirilor a fost transformată în galerii cu arcade, creîndu-se astfel locuri de trecere pentru pietoni, iar vechile trotuare au devenit o parte integrantă a drumului carosabil. În acest fel se rezolvă uneori lărgirea părții carosabile necesare circulației. Astfel s-a procedat și în cazul străzii József Attila care azi, împreună cu bulevardul Nepköztársaság (Republicii), reprezintă o modernă arteră de circulație ce traversează întreaga Pestă.

Pe lîngă intensa activitate de construcție a locuințelor din fondurile statului, nu sînt neglijabile nici eforturile în vederea realizării unor case de locuit din veniturile populației. Firește, și aceste case se încadrează în sistemul urbanistic al circumscripției teritoriale respective ; ansamblurile de locuințe-proprietate personală contribuie de asemenea la varietatea fizionomiei arhitectural-urbanistice a Capitalei. În unele părți ale orașului au fost concepute case mai mici, cu cîte 10—12 apartamente, avînd un aspect exterior plăcut și atrăgător, realizate prin eforturile comune ale cetățenilor.

lă, iar în apropiere — biserica Matyas; monumentele de cultură ale acestui cartier sînt deosebit de valoroase. În același timp, cartierul oferă locuințe pentru mii de cetățeni ai Budei. Acțiunea de refacere și modernizare a cartierului de locuințe a fost terminată recent. În anii ce urmează, pe terenurile virane se vor construi alte noi locuințe. Poate că aici, în jurul Cetății, problema creării unei îmbinări între tradiții și cerințele urbanismului modern s-a pus cu cea mai mare acuitate. Specialiștii în sistematizarea Budapestei consideră că pe terenurile virane vor trebui să se amenajeze clădiri moderne, în stilul arhitecturii contemporane, avîndu-se totodată în vedere faptul ca unele elemente ale noilor construcții să se îmbine armonios cu stilul și mediul înconjurător.

Cum va arăta Budapesta în anii viitori ? Se elaborează mereu proiecte și schițe noi, unele idei și concepții arhitecturale se modifică, se perfecționează pe parcurs. Aceste idei și planuri țin seama de posibilitatea creșterii — deocamdată — a populației Budapestei pînă la 2 300 000 de locuitori. Noua Budapestă se construiește ținîndu-se seama de experiența trecutului, de necesitățile prezentului, de perspectivele viitorului îndepărtat.

Kurt Georg Kiesinger

Willy Brandt

Probleme vechi şi noi ale „marii coaliţii“

Chiar şi acum, la un an şi trei luni de la crearea marii coaliţii, sînt greu de formulat aprecieri hotărîtoare asupra rezultatelor concrete ale activităţii noului guvern. Pentru cine urmăreşte evoluţia criticii politice faţă de fenomenul marii coaliţii, impresia generală pare a fi aceea a unor pronosticuri neîndeplinite : „catastrofa" profetizată de unii — ca să ne referim la opiniile extreme — nu s-a petrecut, nu s-a întîmplat nici „miracolul" în care au crezut alţii. S-a dovedit însă, o dată cu trecerea vremii, puterea limitată a coaliţiei.

Şi social-democraţii, şi creştin-democraţii păreau să se fi lansat, la început, pe drumul complicat al rezolvării marilor probleme. Era şi este încă vorba de reforme (atingînd însăşi litera constituţiei) economice, financiare, electorale, legislaţia de urgenţă. Nici una din acestea nu e cu adevărat inedită. Noua mecanică parlamentară a unei majorităţi zdrobitoare şi a unei opoziţii foarte slabe părea să aprindă entuziasmul optimist al adepţilor alianţei guvernante între creştin-democraţi şi social-democraţi. Dar, se constată acum, marea coaliţie — cităm titlul unui articol din „Süddeutsche Zeitung" — „este mai slabă decît solida ei majoritate parlamentară". Şi tot mai des sînt amintite vorbele dezamăgite ale cancelarului care spunea, mai de mult, că atunci cînd compromisul nu e posibil, soluţia este definitiv îndepărtată. Dacă, într-adevăr, compromisul a devenit o formă de activitate guvernamentală, aceasta nu împietează asupra rezultatelor lui, văzute de mulţi, în diferite domenii (cel economic, îndeosebi), ca superioare celor de pe vremea cabinetului Erhard. (Într-adevăr, experţii economici constată în prezent o redresare, care însă nu e în măsură să mulţumească sindicatele, sensibilizate mai cu seamă de criza cărbunelui din Ruhr, — situaţie moştenită de pe vremea fostelor guverne Erhard şi Adenauer.)

Compromisuri a cunoscut şi vechea alianţă între creştin-democraţi şi liberdemocraţi. Erau însă de altă natură, de cele mai multe ori de pură tehnică parlamentară sau de guvernare. De data aceasta, compromisul izvorăşte din realitatea politică nouă impusă de marea coaliţie, chiar şi prin simpla ei existenţă.

În momentul de faţă, opoziţia în Republica federală aproape nu are reprezentanţă parlamentară, în Bundestag nu mai există un nucleu de cristalizare a stîngii vest-germane. Intrînd în marea coaliţie cu creştin-democraţii, P.S.D. a nemulţumit acele forţe de stînga care multă vreme au constituit unul din principalele rezervoare electorale social-democrate. Marea coaliţie nu a făcut însă decît să perfecteze un proces mai vechi. Social-democraţia — remarcă o serie de comentatori — nu mai exercita de mult (îndeobşte se indică anul 1959, al congresului P.S.D. de la Bad-Godesberg) funcţia sa de opoziţie, decît cu mare rezervă, ca să nu-şi afecteze posibilitatea de guvernare. Această evoluţie a dus — în mod firesc — la creşterea rolului politic al extraparlamentarismului vest-german.

Stînga extraparlamentară şi social-democraţia

Opoziţia de stînga din afara parlamentului tinde spre o organizare politică proprie, spre o delimitare de social-democraţie prin cereri mai radicale. Fără încă a însemna prea mult pe scena politică vest-germană, dar totuşi simptomatică, este apariţia recentă a unor formaţiuni noi ca aceea a „stîngii democratice" („Demokratische Linke") sau a aşa-numitului „partid social-liberal", care includ în programul lor lupta împotriva legislaţiei de urgenţă, reducerea cheltuielilor militare, recunoaşterea R.D.G. şi a liniei Oder-Neisse, crearea de noi locuri de muncă, îmbunătăţirea nivelului de salarizare a muncitorilor şi funcţionarilor. În acelaşi timp, marile sindicate — în special I.G. Metall sau I.G. Chemie — s-au afirmat, prin împotrivirea lor faţă de proiectul guvernamental al legislaţiei de urgenţă şi faţă de unele reforme sociale, ca o forţă politică cvasiautonomă. Acestora li se adaugă de loc neglijabila opoziţie intelectuală a unor scriitori de mare influenţă politică, de pildă Günter Grass (social-democrat de stînga), sau Enzensberger şi a organizaţiilor studenţeşti, de pildă S.D.S. (a studenţilor socialişti ieşiţi din rîndurile P.S.D.).

Paralel cu afirmarea stîngii extraparlamentare s-a observat o reacţie, în acelaşi sens, şi în cadrul stîngii social-democrate. În acest context, remarca un comentator de la „Die Zeit", nu este exclus ca presiunea stîngii dinăuntru şi dinafara partidului să împingă social-democraţia vest-germană spre o delimitare mai precisă de partenerul creştin-democrat. Conflicte între loialitatea faţă de cancelar şi dorinţa de a reveni la un „profil" propriu sînt caracteristice pentru actualul P.S.D. Apar astfel asperităţi noi în colaborarea dintre cei doi aliaţi guvernamentali. Dar cum nici unul dintre ei nu consideră oportună — şi nici necesară — o renunţare la alianţă înainte de alegerile din 1969, mai cu seamă social-democraţii sînt supuşi unor duble compromisuri : în raporturile cu stînga extraparlamentară sau din propriul partid, în relaţiile cu creştin-democraţii.

Evoluţia stîngii vest-germane certifică însă încă o dată ponderea pe care ar avea-o pe scena politică vest-germană partidul comunist, interzis acum 12 ani. „Faptul că s-a retras radicalismului de stînga posibilitatea unei acţiuni ca partid politic legal, în baza interdicţiei partidului comunist, — scrie «Neue Zürcher Zeitung» — sporeşte puterea sa de atracţie şi îl face să apară astăzi ca o posibilitate pentru spiritul liber de împotrivire..."

P.N.D. şi „marea coaliţie"

Confruntarea marii coaliţii cu forţele extraparlamentare nu se face însă numai la stînga, confruntare resimţită de P.S.D. ca o concurenţă. La 3 ani de la formare, partidul national-democrat (P.N.D.), de orientare neonazistă, a intrat în parlamentele a mai mult de jumătate din landurile R.F.G. Astfel încît Augstein putea să scrie în „Der Spiegel" că „dacă înainte de formarea marii coaliţii, P.S.D. se temea să piardă două procente în favoarea U.C.D.-

U.C.S., și viceversa (acestea în favoarea P.S.D.), astăzi amîndoi partenerii se tem ca, împreună, să nu piardă patru procente în favoarea P.N.D."

Avertisment de cea mai mare gravitate pentru partidele și forțele democrate din Germania federală, P.N.D. — se explică adesea — a profitat de conjunctură economică instabilă, cu simptome de criză, speculînd nemulțumirea unei anume părți a alegătorilor (mici comercianți striviți sub povara concurenței, țărani revoltați împotriva impozitelor etc.) atît față de măsurile economico-financiare cît și față de lipsa unei clarități în politica externă și în problema germană. Declinul nu numai al fostei coaliții (U.C.D./U.C.S. — P.L.D.) dar și al partidului creștin-democrat, care timp de 17 ani a făcut politica Bonnului, a apărut unora ca o „criză de stat". În aceste condiții, P.N.D. a exploatat impresia că „vechile forțe" nu puteau face față greutăților și — în lipsa unei opoziții parlamentare solide — s-a erijat în „opoziție națională", coalizînd foști naziști și nemulțumiți de extremă dreaptă; aceștia au denunțat, propagandistic, „falimentul partidelor autorizate", denumite astfel de P.N.D. pentru că inițial ele s-au constituit pe baza autorizației din partea aliaților occidentali.

Cînd la Bonn se discută acum aprobarea unui proiect de reformă electorală, pe baza abolirii clauzei celor 5 la sută procente necesare, și crearea unor majorități stabile a celor două mari partide, apărătorii noii legi își argumentează poziția prin dispariția, în felul acesta, a oricărei posibilități de reprezentare parlamentară a P.N.D. Menținerea P.N.D.-ului, înăuntrul sau în afara parlamentului, contravine flagrant cererilor manifestate de largi formațiuni democratice — de interzicere a P.N.D., interdicție bazată pe prevederi constituționale.

Cu toate avertismentele date, dintr-o serie de declarații guvernamentale (Herbert Wehner spunea, cu vădită rezervă, la conferința P.S.D. de la Bad-Godesberg, că nu vrea să-și spună părerea cu privire la interzicerea P.N.D. decît atunci cînd se va fi făcut lumină asupra aderenților săi) reiese că o asemenea acțiune nu este încă luată în discuție la nivel guvernamental. Ea este în schimb amplu dezbătută în opinia publică vest-germană care, întîlnindu-se pe aceeași platformă cu un larg curent de opinie dinafară, dezaprobă existența P.N.D., avertizează asupra primejdiilor interne și externe pe care ea le implică și cere desființarea acestui partid.

Tendințe noi, rigori vechi

Dacă pe plan economic și social marea coaliție s-a prezentat ca un guvern nevoit să consfințească sfîrșitul „miracolului" postbelic, în contextul internațional, această realitate internă s-a îngemănat cu încercarea de recunoaștere a importantelor schimbări — în special în politica europeană — incompatibile cu vechile teze ale lui Adenauer. Și un prim reflex al noii înțelegeri l-a constituit tentativa guvernului Kiesinger—Brandt de a impune o oarecare distanță în tradiționalele relații cu Washingtonul, al cărui centru de interes nu mai părea să fie de mult R.F.G. și problema germană și, în plus, își trimitea ministrul apărării la Bonn cu misiunea, prea puțin agreată de guvernul vest-german, de a obține devize în schimbul staționării în R.F.G. a unor trupe americane mereu diminuate. Deseori cancelarul a subliniat că interesele vest-germane și cele americane se suprapun într-o mare măsură, dar că interesele celor două țări nu sînt neapărat identice. Toate acestea au dus la mai reticente declarații de înțelegere față de politica S.U.A. în Vietnam și — paralel — la dorința de reanimare a tratatului de prietenie cu Franța.

Fără a supralicita o apropiere franco-vest-germană — mereu ipotetică, mai cu seamă după vizita lui de Gaulle în Polonia și reafirmarea cu tărie a pozițiilor franceze în legătură cu recunoașterea liniei Oder-Neisse — Bonnul, pare-se, e totuși mai receptiv la sugestiile Parisului atît în politica occidentală a comunității europene cît și în relațiile sale cu țările din răsăritul Europei.

Ceea ce nu înseamnă că au dispărut orice fricțiuni, o sursă de divergențe — așa cum rezultă din declarațiile făcute luni la Stockholm de Willy Brandt — constituind-o refuzul guvernului francez de a permite angajarea de negocieri pentru primirea Angliei în Piața comună. Problema poate fi asociată cu „Incidentul de la Ravensburg", deși nu constituie singura explicație a acestuia. La 3 februarie, din Ravensburg, unde vicecancelarul și ministrul de externe Brandt se adresa unei adunări social-democrate, o informație transmisă de agenția (vest-germană) D.P.A. prezenta ca pasaje ale discursului său o serie de aprecieri critice vizîndu-l fără echivoc pe șeful statului francez. La Paris — unde chiar în acea zi începuse vizita președintelui Lübke — relatarea D.P.A. a provocat surprindere, a dus la cererea de explicații. Oficiul de informații social-democrat, apoi purtători de cuvînt guvernamentali, au dezmințit versiunea D.P.A. a discursului vicecancelarului, prezentînd un text mult mai general, moderat ca ton, care nu poate fi interpretat ca un atac împotriva președintelui Franței. Deși a fost prezentată ca mărturie și o înregistrare a unui post de radio local, D.P.A. nu a anulat știrea decît după o zi și jumătate — ceea ce a dus la o serie de speculații în legătură cu interesele politice (ostile apropierii franco-vest-germane ?) pe care le-ar fi urmărit, dacă nu conducerea agenției de presă, cel puțin unii dintre funcționarii ei. Oricum, vizita la Paris a cancelarului Kiesinger și a ministrului său de externe, vizită care a început joi, va putea oferi clarificări asupra situației existente în dialogul franco-vest-german.

Un domeniu al politicii externe de care, o dată cu instalarea ei, marea coaliție și-a legat numele, a fost acela al relațiilor cu țările din răsăritul Europei. Răspunzînd actualului context politic european, restabilirea relațiilor diplomatice cu Iugoslavia, urmînd la un an după stabilirea de relații diplomatice cu România, a marcat pași pozitivi pe calea normalizării raporturilor intereuropene și creării unor condiții propice pentru o adevărată securitate pe continentul nostru. Un rol apreciabil în intensificarea schimburilor economice îl au reprezentanțele comerciale ale R.F.G. într-o serie de țări socialiste. De asemenea, în planul relațiilor intergermane, o pondere deosebită o are și comerțul între Republica federală și Republica Democrată Germană.

Aceste preocupări sînt prezente și în unele texte programatice recente ale partidelor marii coaliții: „Perspective social-democrate în trecerea spre anii '70" și programul de acțiune al U.C.D. „Trebuie întărite relațiile comerciale cu popoarele est-europene și îmbunătățite condițiile pentru comerțul intergerman" — afirma primul document; „U.C.D. preconizează ca relațiile cu Europa răsăriteană să fie dezvoltate cu tenacitate" — se afirmă în cel de-al doilea.

În acest context, recenta restabilire a relațiilor diplomatice a marcat încă o dată falimentul „doctrinei Hallstein". Cînd relațiile cu Iugoslavia — întrerupte tocmai pentru că Belgradul stabilise relații diplomatice cu R.D.G. — au fost reluate fără ca partea iugoslavă să facă vreo concesie în privința problemei germane, „doctrina Hallstein" a devenit din nou obiectul unor controverse. Unul din liderii social-democrați, Herbert Wehner, și-a exprimat cu acest prilej părerea că R.F.G. nu poate continua să pretindă că vorbește în numele întregii Germanii; în același timp, alte declarații — reflectînd puncte de vedere mai conservatoare — încercau să formuleze o „mini-doctrină Hallstein", adică cea veche, dar făcînd acum o excepție pentru țările socialiste...

Analizînd asemenea limite autoimpuse ale „noii politici față de Răsărit", Rudolf Augstein, redactorul șef al revistei „Der Spiegel", putea afirma critic, acum cîtăva vreme, că ea „e jucată cu cărți care nu cîștigă". Observația lui viza un domeniu de acțiune diplomatică, inseparabil legat de politica externă a guvernului federal. E vorba de problema germană. Aici, marea coaliție nu a adus schimbări de substanță. Chiar dacă, în ce privește reunificarea Germaniei, prin declarația guvernamentală din decembrie 1966, raporturile sînt inversate — întîi destindere europeană și apoi reunificare — pretenția de unic reprezentant al poporului german, nerecunoașterea R.D.G. ca stat, nerecunoașterea liniei Oder-Neisse rămîn cele trei mari obstacole în fața inițiativelor diplomatice vest-germane pe plan european.

Din diverse părți se formulează tot mai des cereri realiste de renunțare la aceste pretenții, se caută o ieșire din impas. Mult dezbătutul memorandum al lui Schütz, care se pronunță împotriva tezei unicului reprezentant, diferitele documente ale stîngii liberale sau social-democrate (de pildă, acela publicat în „Extra Dienst") în care se afirmă că „recunoașterea internațională a R.D.G și a frontierelor nu poate fi despărțită de așa-zisa politică răsăriteană a Bonnului", memorandumul Bisericii Evanghelice în favoarea recunoașterii liniei Oder-Neisse — sînt numai cîteva din răsunătoarele luări de poziție, din ultimul timp, în problema germană, fără a mai aminti frecventele articole scrise pe această temă.

Toate acestea răspund mutațiilor din planul vieții politice interne vest-germane și, deopotrivă, din acela, mai larg, al politicii general-europene. În același timp, pentru mulți, sînt indicii trădînd uzura piloniilor pe care s-a sprijinit politica lui Adenauer și, în mare măsură, diplomația lui Erhard.

Radu PASCAL

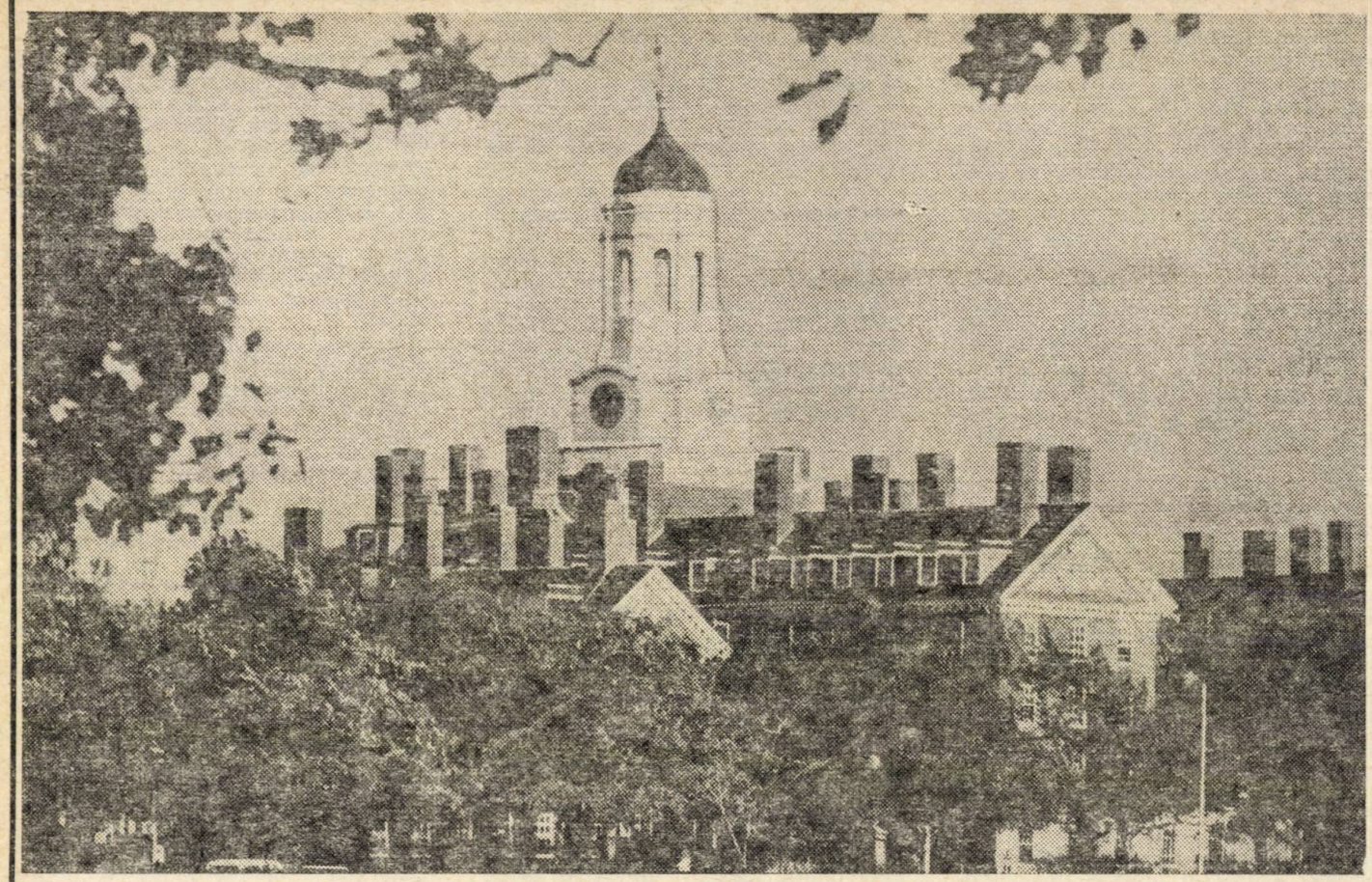

Căminul „Dunster House".

reportaj pe glob

O zi la Harvard

Cornel Răducanu

Se susține cîteodată că, văzute de sus, orașele — ca și pisicile noaptea — sînt toate la fel. Nimic mai inexact, mai ales cînd, în locul imaginii vîrfurilor neregulat ascuțite ale stalagmitelor de beton newyorkeze, apare, după mai puțin de o oră de zbor cu jet-ul, ca o pajiște calmă după un relief accidentat, linia abia unduită a peisajului cvasieuropean al capitalei Noii Anglii — în limbajul oficial, statul Massachusetts — orașul Boston.

Această primă impresie, cu contururi ce se clarifică în proporție inversă cu înălțimea avionului, se va stabiliza și mai mult pe retina noastră în cele 24 de ore petrecute în atmosfera atît de frapant diferită de cea a vîltoarei de pe East River de unde veneam, întovărășind în călătoria sa la Boston pe președintele român al sesiunii O.N.U., Corneliu Mănescu. M-aș feri să fac greșeala de a absolutiza constatări bazate, în fond, doar pe o sumă de notații rapide, într-o vizită fulger, ca aceea din 15 decembrie trecut. Dar nu mă pot împiedica să semnalez că primul contact cu centrul fiefului electoral al familiei Kennedy îți comunică, după ce ai respirat cîtva timp atmosfera febrilității și a exclusivității lui „time is money", o senzație binevenită de calm și meditație intelectuală, care își apără de sute de ani, în caleidoscopul american, personalitatea și independența, comunicînd soliditate și tradiție.

Poate, dacă spre deosebire de programul nostru, o plimbare prin Boston s-ar abate mai mult prin „downtown" — nelipsit cartier financiar și comercial al orașelor americane —, călătorul ar fi mai complet documentat asupra fizionomiei celui de al cincilea oraș al S.U.A., dar ar fi cu siguranță mai puțin cîștigat. Căci o zi pe teritoriile de la nord de Charles, modestă și pitorească arteră fluvială a Bostonului, are în schimb avantajul descoperirii unei lumi cu totul aparte în „lumea nouă" atît de contorsionată în alte numeroase aspecte.

De la aeroportul Logan, peste podul Anderson, intrăm pentru o zi în Cambridge, sanctuarul Universității Harvard.

HARVARD UNIVERSITY, CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS, U.S.A.

Astfel este definită geografic (evitarea manifestă a Bostonului e semnificativă) cea mai veche instituție americană de

Nathan Pusey (dreapta), președintele Universității Harvard, în costumul de ceremonie

învățămînt superior care, înființată în 1636, avea să pregătească multe generații de intelectuali, predecesori și luptători pentru independența Statelor Unite, obținută mai tîrziu cu peste un secol.

Cu ajutorul lui Ken Tucker, din anul III al facultății de literatură, identificarea etapelor pe care le-a parcurs modesta așezare din secolul XVII, botezată inițial Cambridge de coloniștii absolvenți ai celebrei universități britanice, pînă la orașul de azi, cu 15 000 studenți și alte cîteva mii de cadre didactice, devine plăcută și comodă, ca o plimbare într-un muzeu în aer liber.

Cîteva alei pietruite, ferite de circulația mașinilor, converg către o piațetă gazonată, circumscrisă de cele mai vechi clădiri, intact păstrate ale universității. Ne aflăm în Old Harvard Yard, numit în continuare și cu încăpățînare cu vechiul nume, la care celelalte universități americane, după exemplul Princeton-ului, renunță jenați după 1774 și-i înlocuiesc cu termenul de *campus* pentru a defini același lucru *(Yard = ogradă)*. Într-un colț al pieței ne oprim în fața statuii lui John Harvard — operă a autorului celebrului „Lincoln Memorial" din Washington, simbolică închrudire, peste veacuri, a minților eliberate de prejudecăți —, organizatorul dintîi al universității și donatorul primelor 260 de volume ale bibliotecii care închide astăzi în rafturile ei kilometrice 7 600 000 de cărți, fiind cea mai mare bibliotecă universitară din S.U.A. și, bineînțeles, cea mai veche.

Nu pentru prima oară de cînd vizitez America aud expresiile „cea mai", „cel mai", atribuite cu generozitate obiectelor sau circumstanțelor celor mai variate. Este atît de permanentă autoelogierea, cel mai adesea în scopuri comerciale, încît, la un moment dat, ea devine o melodie fără ecou. În vocabularul lui Ken Tucker, atributele Harvard-ului au însă altă semnificație, conferă seriozitate, conving fără efort. De data aceasta, superlativele sînt justificate de listele nesfîrșite de absolvenți, cu lucrările și notațiile obținute la cursuri, care se înșiră în volume enciclopedice în biblioteca Lamont (singura clădire modernă din Old Yard) și care consemnează, între alții, șase președinți ai S.U.A. (Franklin Roosevelt și John Kennedy, printre ei), scriitori și poeți ca Ralph Emerson, Henry James sau Robert Frost, filozofi și publiciști ca William James și Walter Lippmann. O asemenea „marcă a fabricii" merită, deși nu are nevoie, reclama și îi recunosc tînărului meu călăuz dreptul la entuziasm și mîndrie.

„Am ajuns greu la Harvard", îmi relatează el examenul sever de admitere în colegiu. Colegiul are 4—5 ani de studii și reprezintă cursurile intermediare și pregătitoare dintre absolvirea liceului și universitate. La Harvard funcționează un colegiu pentru băieți, cu același nume, și unul pentru fete, Colegiul Radcliffe, care sînt totodată unitățile de bază ale complexului, precum și zece facultăți, reprezentînd toate disciplinele esențiale de la filologie și artă pînă la medicină, drept și administrația întreprinderilor. Unele facultăți sînt plasate în Boston.

„Taxele nu sînt mai mari ca în alte părți ale Americii, ci tot atît de mari, greu de acoperit. Pe baza trierii severe a candidaților, se acordă însă unele burse parțiale, iar, prestînd diferite servicii remunerate, la bucătărie, în cămine, în biblioteci etc., ne mai ajutăm pentru acoperirea cheltuielilor școlare". Trebuie să anticipez aici asupra a ceea ce am observat mai tîrziu, în timpul vizitei, și anume că la Harvard antrenarea, interesată sau nu, a studenților la activități diverse, administrative și culturale, are rezultate pozitive în disciplinarea lor, în creșterea sentimentului de responsabilitate și demnitate a muncii de orice fel, în întreținerea bunurilor universității.

Discret participant la sărbătorirea începerii vacanței de iarnă și la dineul colegial de Crăciun, ca și la concertul coralei și orchestrei studențești, am admirat cu oarecare invidie eficiența unei concepții de „autoservire" exemplară și reală. Tînărul John C. Adams, care-și termină studiile abia în 1969, a călăuzit cu succes „societatea studențească Bach" pe un teren plin de pericole chiar pentru profesioniști, iar inventiva transformare a vechii biserici catolice din sec. XVIII într-o utilă sală de concert a dat un decor adecvat unei festivități căreia nivelul artistic înalt nu i-a furat din prospețime și tinerețe. Mi-am amintit atunci, găsind și explicația turneelor pline de succes, inclusiv în România, ale unor formații orchestrale sau corale studențești ale altor universități americane.

„Dar să ne continuăm plimbarea, atrage atenția Ken, sîntem așteptați la Dunster House". Și abia de mai avem timp să parcurgem „noul Yard", cartierul laboratoarelor și sălilor de curs ultramoderne și al căminelor noi construite, și să dăm o fugă, destul de neartistică, prin Muzeul Fogg, pe care donațiile foștilor studenți și profesori ai Harvard-ului l-au plasat între primele de acest fel în Statele Unite, inclusiv vecinul de peste drum, celebrul „Fine Arts" din Boston, ceea ce nu e puțin lucru. Cu o rapidă privire admirativă către „Centrul de arte decorative și fotografie", clădire desenată de Le Corbusier în 1960 și singura lui contribuție la peisajul arhitecturii americane, — și cu atît mai aparte în ambianța unui decor dominat de cărămida roșie și liniile albe ale tipului de clădire „georgian-englez" sec. XVII—XVIII — intrăm în Dunster House.

The Harvard Crimson

Advisory Council Will Meet Today

Așa arăta prima pagină a ziarului „The Harvard Crimson" din 15 decembrie

„ZIUA ROMÂNIEI" LA DUNSTER HOUSE

Pentru studenții de la Harvard, cu excepția celor din anul I (freshmen = bobocii), care locuiesc în clădirile din jurul Old Yard-ului pentru asimilarea la sursă a atmosferei, sînt amenajate nouă unități administrativ-școlare care îmbină într-o coexistență completă și complexă activitatea de studii (biblioteci, săli de meditații etc.) cu cea recreativă (săli de sport, de spectacole, restaurant, cantină). Dunster House este una dintre acestea.

Informațiile despre viața studenților le capăt de la Roberts Bennett, student al Colegiului de științe politice, ca și majoritatea celor 350 de locatari ai acestei clădiri de la 1725. Bennett, un tînăr din Florida, de o mare gentilețe și impresionantă seriozitate pentru vîrsta lui, are sarcina, care îl încîntă cu deosebire, de a fi gazda președintelui sesiunii O.N.U. în întîlnirea lui cu studenții, în cadrul a ceea ce avea să fie, după părerea lui, „o adevărată zi a României". El ne plimbă prin încăperile modeste, dar bine întreținute și utilate, ale clădirii, la bibliotecă, ne arată cărțile și tăieturile din ziare vorbind despre sesiunea O.N.U. și despre România (pentru selecția de materiale documentare, în general satisfăcătoare, pe alocuri învechită, nu e el singurul vinovat ; probabil că ultimele noastre tipărituri pentru străinătate n-au ajuns încă acolo, și de unde nu-i...), ne vorbește despre sistemul „tutorial" de studii care a făcut faima universității și pe care încercăm să-l înțelegem.

„Este vorba, ne explică mai detaliat asistentul John Glaser, el însuși un «tutore», de munca de pregătire și control a studenților, individual sau în grupuri mici, de către un asistent sau profesor, care își va conduce studenții pînă la sfîrșitul studiilor. Bineînțeles, e o activitate cu totul suplimentară în raport cu obligațiile normale ale studenților față de cursurile la care sînt înscriși. Metoda, pe care o aplicăm din 1916, are în vedere apropierea între «tutore» și studenți pe toate planurile, nu numai al studiului propriu-zis. Locuim, de altfel, în același cămin cu studenții pe care îi ajutăm".

În sala de primire a House master-ului (conducătorul căminului), profesorul Alwin Pappenheimer, s-au strîns între timp cei 35—40 de studenți care, într-un dialog prietenesc, cu totul neformal, de întrebări și răspunsuri cu tovarășul Corneliu Mănescu, au aflat multe despre România, despre politica ei externă, despre relațiile cu diferite state. Activi, informați și interesați de un vast cîmp de probleme, uneori naivi în formulările lor, dar plini de bună-credință, tinerii interlocutori ai ministrului nostru de externe confirmă astfel seriozitatea cu care s-au pregătit pentru această întîlnire care figura la punctul 5 al calendarului de activitate săptămînală de la Dunster House, afișat vizibil la intrare, sub îndemnul : „Studiați materialul adecvat aflat în bibliotecile voastre personale și selecționat

→

special în biblioteca Casei, pentru ora de întrebări și răspunsuri cu primul președinte comunist al O.N.U." (fiecare „casă" are un program aparte, iar „ziua României" fusese precedată la Dunster House de o discuție despre „politică și universitate").

Aș îndrăzni să fac comparația și cred că nimeni nu-mi va lua în nume de rău, între această întîlnire și discuțiile, extrem de amabile și pline de interes, purtate în aceeași zi cu unii profesori de la „Centrul de studii internaționale" al celebrului Institut de Tehnologie din Massachusetts (M.I.T.) sau cu bursierii străini ai „Centrului de afaceri internaționale" de la Harvard. La acestea din urmă, extrema „specializare" în problemele răsăritului Europei sau ale Orientului părea uneori a fi cauza menținerii unor rămășițe de loc „științifice" în mentalitate și chiar în interpretarea unor fenomene. Dacă ținem cont că influența savanților care lucrează la Harvard și a lucrărilor de politică mondială elaborate acolo asupra administrației americane, — cu toată pierderea de teren la Casa Albă, după moartea lui John Kennedy, — este încă foarte mare, după cum ne-au declarat, între alții, profesorii William Griffith și Lincoln Bloomfield, atunci reiese și mai puternic necesitatea intensificării contactelor în toate direcțiile pentru renunțarea la idei preconcepute, revizuirea „concluziilor" depășite de istorie etc.

„Vizita de astăzi, fie ea și atît de scurtă, și-a adus fără îndoială, în ambele sensuri, contribuția la clarificarea unor aspecte de interes comun, a făcut să se audă despre România și problemele ei din surse autorizate, va dezvolta prietenii și perspective", conchidea, cred, pe bună dreptate, dr. Benjamin Brown, consilierul grupului de bursieri străini ai Centrului de studii mai sus-amintit.

Pe această cale într-adevăr, mi-aș permite să adaug, s-ar putea realiza mai deplin și conținutul de idei exprimat succint în motto-ul distribuit în trei silabe, pe trei cărți largi deschise, și înscris pe ecusonul Harvard-ului : VE-RI-TAS.

EPISODUL „DOW CHEMICAL" ȘI RĂZBOIUL DIN VIETNAM

În universitate apare zilnic, din 1873, „The Harvard Crimson", un ziar redactat de studenți, distribuit în 5 000 de exemplare și menit, după părerea lui Stephen Cotton, student la drept în ultimul an și președinte al consiliului editorial : „nu numai să dezbată viața din colegiile și facultățile de aici, cît să dea o imagine corectă și serioasă asupra problemelor politice interne și externe ale S.U.A.".

Trebuie să recunosc că, răsfoind cîteva numere și comparîndu-l cu ziarul de mare tiraj din Boston „The Herald", am compătimit pe locuitorii metropolei vecine cu Cambridge-ul că nu beneficiază, deși atît de aproape de ei, de lectura zilnică a ziarului studențesc. Dar nimic nu e întîmplător. Un ziar ai cărui cititori se manifestă la un sondaj de opinie organizat în noiembrie 1967, puțin înaintea vizitei noastre, într-un procentaj de 85 la sută împotriva politicii americane în Vietnam, ar deveni incomod dacă n-ar avea un tiraj limitat. (O nouă informație, pe care ne-o pune la dispoziție agenția U.P.I., semnalează că „Harvard Crimson" a publicat la 15 ianuarie curent rezultatele unei noi anchete care ridică la 94 la sută majoritatea impresionantă a celor care se opun recrutărilor forțate pentru războiul din Vietnam și cer încetarea bombardamentelor). Nu cunoaștem rezultatele sondajelor de opinie efectuate în alte universități americane pentru a aprecia dacă și la acest capitol Harvard-ul este „cel mai". Oricum însă, fenomenul nu a apărut din senin.

«Aș aminti, ne povestește profesorul de studii sociale George Ross, de ceea ce la noi se numește „momentul DOW 1966". „DOW chemical" cunoscută companie de produse chimice cu utilizări militare recunoscute a trimis un domn Leavitt să recruteze absolvenți pentru firmă. Organizația „Studenții de la Harvard-Radcliffe pentru o societate democratică" a reușit împiedicarea acțiunii, cerînd, într-un miting organizat ad-hoc în fața statuii lui John Harvard, interzicerea pătrunderii în incinta universității a reprezentanților firmei DOW, ai C.I.A. sau ai Pentagonului. Acest eveniment a provocat o amplă dezbatere, prelungită multe săptămîni, asupra conceptului de libertate al universității în raporturile ei cu Administrația, la care au participat profesori și studenți. Încercarea de a-i pedepsi pe demonstranți a eșuat și precedentul creat a fost folosit și cu ocazia acțiunilor anti-draft (împotriva recrutării) din 1967».

La Dunster House, subiectul „Vietnam" este pe buzele tuturor. Am avut senzația limpede că pulsația vie, combativă, antirăzboinică pe care o înregistram în discuțiile cu studenții, mîndria, poate puțin exagerată, undeva romantică, cu care își apreciau activitățile, reprezintă imaginea acelor tendințe ce cîștigă teren necontenit în rîndurile tineretului american. Imaginea aceasta e mult discutată și contestată. Ea îmbracă forme variate, unele exterioare (influența hippy în îmbrăcăminte și ținută, insigne, afișe etc.), altele manifeste, violente chiar. Și unele, și altele au eficiențe perfect discutabile, dar sînt oricum foarte semnificative și exprimă în fond o amplă mișcare de protest, încă insuficient orientată sau coordonată, dar cu real ecou. Această impresie mi-a fost confirmată și în discuția cu unul dintre locatarii nestudenți de la Dunster House, publicistul William Lederer, autor al unei cărți despre scăderea prestigiului Statelor Unite în lume („The ugly american"), revenit recent din Vietnam și care scrie acum o carte despre cele văzute în nord și sud : „Se dă o bătălie complexă aici la Harvard și în alte universități între falsul apolitism, apologet al izolării academice și creșterea interesului pentru politică, determinat de altfel de greșelile celor ce ar dori cultivarea indiferenței la tinerii americani. De pildă, nicicînd n-ați fi întîlnit la Harvard atîta interes pentru ce fac senatorii. Este vorba de Edward Kennedy și Eugene McCarthy, unul reprezentînd statul Massachusetts și celălalt contracandidat al președintelui Johnson, amîndoi situați pe platforma împotrivirii față de războiul din Vietnam. Chiar săptămîna aceasta, o întîlnire a studenților cu mezinul familiei Kennedy a confirmat starea de spirit pe care o exprimă elocvent statisticile antirăzboinice".

■

O zi la Harvard împrăștie multe nedumeriri. Tradiție dar și modernizare neîncetată, exigență înaltă și competență, iată cîteva trăsături care explică șirul de succese ale vechii așezări universitare care a depășit trei secole de existență și a pregătit nenumărate generații de intelectuali, aducînd onoare și stimă științei și culturii americane. În același timp însă, Harvardul nu este o insulă, o oază pierdută sau ruptă de realitățile din apropierea imediată, sau din lume. Rîul Charles curge molcom în fața lui Dunster House și e mult prea firav pentru a-și asuma un asemenea rol.

reflector

INVESTITURI RECIPROCE

La începutul acestei luni, fostul ministru de finanțe al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, a prezentat, mai întîi în trei articole publicate de „Le Monde", apoi în cadrul unei conferințe de presă, un plan privitor la dezvoltarea țării — întrucîtva diferit și pe alocuri critic față de cel elaborat de ministrul în funcție al economiei și finanțelor, Michel Debré. Șeful „Republicanilor Independenți" a ținut să precizeze însă că divergențele și obiecțiile sale nu vor merge în nici un caz pînă la a vota o moțiune de cenzură, care ar pune în cauză solidaritatea majorității guvernamentale.

Săptămîna trecută, Giscard d'Estaing a dezbătut din nou în contradictoriu concepțiile sale economice și politice — de data aceasta cu președintele Federației Stîngii Democrate și Socialiste, François Mitterrand. În sala plină a unui mare cinematograf din Clermond-Ferrand, cei doi lideri au înregistrat un anumit număr de convergențe — de pildă în ceea ce privește necesitatea sporirii salariilor mici — și deosebiri substanțiale în ceea ce privește căile de urmat pentru a face economia Franței mai „competitivă". Se pare însă că fiecare dintre ei a obținut în fața opiniei publice un fel de consacrare : Giscard d'Estaing, considerat ca un remarcabil specialist în domeniile economico-financiare, a apărut de data aceasta ca un abil interlocutor politic, Mitterrand, om cu experiența vieții politice, a avut și și-a realizat ambiția de a se dovedi un bun cunoscător al problemelor și dilemelor economiei. Cei doi adversari de la Clermond-Ferrand și-au acordat astfel indirect un fel de reciprocă investitură.

DE CE S-A ÎNTORS BETANCOURT

După patru ani de exil voluntar în Elveția, fostul președinte al Venezuelei, Rómulo Betancourt s-a întors de curînd la Caracas. Faptul a stîrnit vii comentarii, avînd în vedere că — de la transmiterea puterii președintelui Raul Leoni, în 1964 — Rómulo Betancourt declarase în repetate rînduri că nu va reveni în țară. Între timp însă, în cursul șederii sale întîi în Statele Unite, apoi în Elveția, fostul președinte s-a interesat îndeaproape de evoluția situației politice din Venezuela. O dovedește și recenta sa sosire la Caracas.

Revenirea sa în țară înaintea încheierii mandatului prezidențial al lui Raul Leoni, membru al „Acțiunii Democratice" — partid fondat de însuși Betancourt — se datorește actualei sesiuni a Convenției Naționale a acestui partid, în cadrul căreia urmează să fie desemnat candidatul său la alegerile prezidențiale din luna decembrie a acestui an. Dar motivul real al sosirii lui Betancourt — se afirmă — este criza prin care trece „Acțiunea Democratică", amenințată cu pierderea majorității relative de care dispune în urma alegerilor legislative de anul acesta. Această amenințare se datorește sciziunii provocate de crearea unui nou partid, „Mișcarea electorală populară". Liderul său, Luis Beltran Prieto, a fondat noul partid pentru a se prezenta în numele acestuia la alegerile din decembrie, ca urmare a destituirii sale din „postul" de viitor candidat al „Acțiunii Democratice" de către „vechea echipă", fidelă lui Rómulo Betancourt.

A fi şi a fi fost

Felicia Antip

Ce poţi să fii cînd nu mai eşti ce-ai fost ?

Ce perspective are un transatlantic de lux, dezafectat înainte de a fi ajuns o epavă ? „Queen Mary" a ales un compromis onorabil : a ancorat definitiv la cheiul luxoasei staţiuni californiene Long Beach şi se pregăteşte să se deghizeze într-un muzeu agrementat de restaurante şi baruri şi completat printr-un hotel. Ce este în acest caz „Queen Mary" ? O „navă" ? Nu, pentru că nu navighează. Un „şlep" ? Nu, pentru că nu tolosește la transporturi. O „clădire" ? Nu, pentru că pluteşte pe apă. Atunci e poate un „complex" ? Sau, cine ştie, pur şi simplu un „lucru". Oţioasa discuţie nu se desfăşoară între filologi, iar scopul dezbaterii nu este adoptarea unei definiţii de dicţionar. În ciuda vîrstei ei respectabile, „Queen Mary" are, de cînd a ieşit la pensie, mai mulţi pretendenţi la mîna ei decît a visat vreodată. Membrii sindicatelor marinăreşti susţin că ea le aparţine de drept. Formează zi de zi în jurul ei pachete pe ale căror pancarte scrie: „Aţi văzut poate pe cineva care umblă în timp ce doarme. Dar aţi văzut cumva o clădire care să plutească ?". Argumentaţia lor e simplă : „Queen Mary" este un vapor chiar dacă, tehnic vorbind, de cînd nu mai are motoare, poate fi descrisă mai curînd drept un şlep. Asta nu are prea mare importanţă căci fie vapor, fie şlep, fie ce-o fi, atîta timp cît stă pe apă toate slujbele la bordul ei aparţin de drept membrilor sindicatelor marinăreşti.

Sindicatul lucrătorilor din hoteluri şi restaurante este însă de altă părere : chiar dacă nu stă pe pămînt ferm, „Queen Mary" a devenit indisolubil legată de acesta. Ca atare, s-a prefăcut într-un complex terestru, cu toate consecinţele decurgînd de aici în ceea ce priveşte recrutarea personalului.

Consultat, Malcolm Uptegraff, adjunctul procurorului din Long Beach, a ridicat din umeri : vaporul a fost dezafectat. Deci nu mai e vapor. Dar, în conformitate cu regulamentele, nu poate fi descris nici ca un şlep, nici ca o clădire.

— Nu există nici o prevedere legală pentru ceva care a fost, dar nu mai este un vapor. Poate că ar fi mai bine să vorbim despre „Queen Mary" ca despre un „lucru", a opinat Uptegraff.

Ceea ce, firește, nu rezolvă problema. Privind însă situaţia din punctul de vedere al fostei doamne a mărilor, ne întrebăm dacă trebuie să fie măgulită de avalanşa de pretendenţi. Pentru că, la urma urmei, ţelurile lor sînt mai mult decît modeste : o slujbă de bucătar, un post de chelner...

Unde sînt milionarii care îşi plimbau melancolia de la un ţărm al Atlanticului la celălalt ? Unde sînt oamenii de afaceri care aranjau, în cabinele ei, tranzacţii ameţitoare ? Unde sînt stelele şi steluţele de cinematograf care, între semnarea unui contract şi o premieră, se bronzau pe puntea rezervată pasagerilor de lux ? Au părăsit-o cu toţii în favoarea jet-urilor superrapide. Detronată, mîndra regină de odinioară ia cunoştinţă de o formă a luptei pentru existenţă de care, înainte de degringolada ei, nici nu avea habar.

Sic transit...

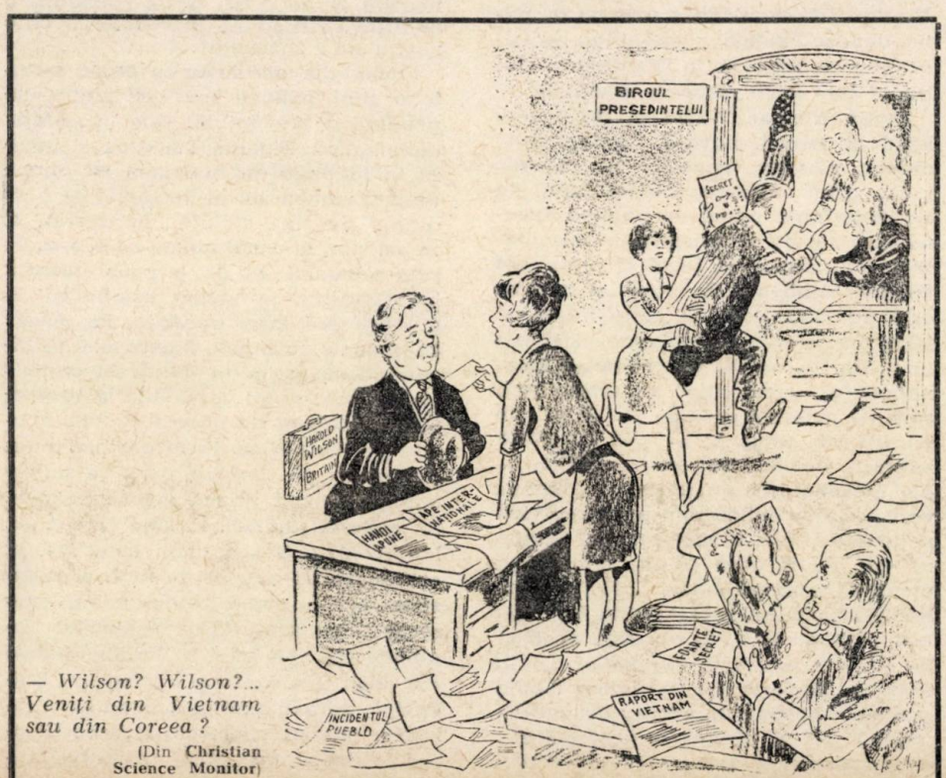

— Wilson? Wilson?... Veniţi din Vietnam sau din Coreea ?

(Din **Christian Science Monitor**)

Optimistul O.P.O.

Russell Baker

Abia începuse ofensiva F.N.E. în Vietnamul de sud, cînd oficialităţile de la Washington au şi anunţat că inamicul a suferit o grea înfrîngere. Au fost publicate dări de seamă amănunţite asupra pierderilor, arătînd că inamicul pierduse de 10—13 ori mai mulţi oameni decît partea americană.

Mulţi s-au mirat, fără îndoială, cum de a reuşit Administraţia să publice evaluări atît de trandafirii chiar de la începutul bătăliei. Explicaţia constă în operaţiunea de urmărire a ştirilor timp de 24 de ore din 24, desfăşurată de Oficiul Prognozei Optimiste, sau, cum i se spune în mod curent, O.P.O.

După cum arată şi numele său, sarcina O.P.O. este de a cîştiga războiul... în presă şi de a păstra victoria acolo, pînă cînd americanii vor găsi un mijloc de a o obţine în Vietnam.

Modul plin de zel în care duce O'Mason războiul l-a pus uneori în situaţii dificile cu superiorii săi. Pînă şi Casa Albă i-a ordonat recent să reducă cifrele furnizate presei cu privire la cadavrele inamice „numărate pe teren". Cineva de la Pentagon adunase toate aceste cifre publicate de O.P.O. de la începutul anului 1965 şi descoperise că ele reprezentau aproape de trei ori populaţia celor două părţi ale Vietnamului. Pe biroul lui O'Mason a ajuns un memorandum redactat în termeni severi : „Îl puneţi pe preşedinte în situaţia periculoasă de a trebui să explice de ce, după ce am ucis de trei ori pe toţi locuitorii Vietnamului, mai avem totuşi nevoie de o armată acolo".

Nimic nu-l înfurie pe O'Mason mai mult decît acuzaţia care i se aduce uneori că evaluările sale trandafirii nu se întemeiază pe fapte. Adevărul este că ele se bazează pe faimoasele „documente capturate". După ce sînt capturate, aceste documente se expediază la Washington, unde marele personal de optimişti experţi al O.P.O le interpretează în sensul că moralul inamicului se prăbuşeşte, forţa lui este zdrobită, iar strategia sa e ruinată. Firește, „documentele capturate" dezvăluie totdeauna că „Statele Unite au făcut cotitura în Vietnam".

Ştim cu toţii ce înseamnă „a face o cotitură". Ideea de a crea un colţ unde să se facă o asemenea cotitură îi aparţine însă lui O'Mason. În 1965, el a pus să se construiască la Washington un colţ uriaş pe care l-a expediat la Saigon. Acolo, acest colţ a fost amplasat într-o încăpere mare a ambasadei americane. „Cînd într-o perioadă îndelungată nu pare să se producă nici o schimbare şi nici un progres american în Vietnam, telegrafiem la Saigon să se facă o cotitură şi ea se realizează cu ajutorul unor platforme pe care le-am instalat aproape pe gratis".

În ultimul timp, pe ambasadorul Ellsworth Bunker a început să-l irite colţul instalat de O.P.O. S-au făcut atîtea cotituri în jurul colţului, se plîngea el într-o telegramă recentă către Departamentul de Stat, încît rotiţele platformei au făcut gropi neaspectuoase pe podeaua ambasadei. O.P.O. este foarte nemulţumit de plîngerea ambasadorului. Recent O'Mason a spus : „Considerăm drept o politică foarte proastă asocierea cuvîntului «gropi» cu indiferent ce este american în Vietnam".

(Din **The New York Times**)

O CRONICĂ INEDITĂ A RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE 1920–1939

Cu acest masiv volum însumînd aproape 1 000 de pagini (apărut sub egida redacției de politică mondială a Editurii politice) se poate considera că activitatea lui Nicolae Titulescu în domeniul relațiilor internaționale ne este deplin restituită în coordonatele ei esențiale. Restituită și pusă în valoare pe dimensiunile unei înțelegeri contemporane, relevată în eseul introductiv care însoțește volumul.

„După curgerea a mai mult de un pătrar de veac de la dispariția lui Nicolae Titulescu — scrie prof. univ. George Macovescu, sub a cărui responsabilitate științifică s-a alcătuit culegerea — publicarea unei culegeri de documente, mărturii ale activității sale diplomatice, reprezintă nu numai o datorie față de memoria unui remarcabil om de stat român, dar a devenit o necesitate istorică. Secolul al XX-lea, veac al marilor schimbări sociale, economice, politice, tehnice, prezintă necontenit spre analiză și rezolvare probleme extrem de complicate. Gîndirea politică, stimulată de dezvoltarea dialectică a evenimentelor, a progresat rapid și minți strălucitoare au contribuit la formularea unor idei și principii care sînt esențiale pentru viața politică a contemporaneității.

În vastul și complexul domeniu al relațiilor internaționale, Nicolae Titulescu s-a afirmat ca un diplomat de mare prestigiu. Coordonatele operei diplomatice a lui Nicolae Titulescu sînt constituite de patriotism, colaborare și legalitate internațională.

Cunoașterea operei lui Nicolae Titulescu — conchide George Macovescu — a devenit o necesitate pentru că principiile pentru care el a militat, departe de a-și pierde actualitatea, devin din ce în ce mai mult stîlpii principali ai edificiului relațiilor internaționale. În condiții noi, cînd socialismul constituie sistemul esențial al vieții contemporane, aceste principii se amplifică și capătă corolare speciale, dar continuă să formeze liniile directoare în relațiile dintre state și popoare.

În etapa actuală, cînd statul român în evoluția lui urcă pe o treaptă nouă, cunoașterea tradițiilor politice înaintate, în vederea folosirii lor în prezent, a devenit o necesitate istorică".

Om de stat de înaltă ținută patriotică, intelectual de elevată cultură, jurist de vastă erudiție, profesor devotat științei și în egală măsură dragostei pentru educarea tineretului, orator posedînd resursele strălucirii și convingerii, personalitatea complexă și multilaterală a lui Nicolae Titulescu ni se dezvăluie din aceste sute de documente în ipostaza sa cea mai caracteristică și profundă — aceea a diplomatului.

Dacă ar trebui definit într-un fel precis volumul recent apărut — care înseamnă de fapt și memorialistică, și tratat de drept internațional, și curs de diplomație și tehnica relațiilor dintre state — noțiunea cea mai nimerită ar fi poate aceea a unei vaste fresce a vieții europene în răstimpul de aproape două decenii în care Nicolae Titulescu a slujit politica externă românească. Desigur că formația și concepțiile lui Nicolae Titulescu, ideile sale nu au putut depăși limitele condițiilor social-economice existente în România în anii dintre cele două războaie mondiale.

Pentru Nicolae Titulescu, diplomatul lucid și realist, flacăra patriotismului ardent, vibrația umanismului autentic și-au găsit o excepțională forță de expresie într-o operă de politică externă care năzuia să reliefeze în numeroase și felurite ocazii locul și rolul unei Românii iubitoare de pace și colaborare cu toate națiunile. Rapoartele și telegramele sale diplomatice, intervențiile sale în cadrul conferințelor internaționale, interviurile și discursurile sale — puternic gravate de stilul său într-atît de personal — sînt tot atîtea mărturii — declarate sau implicite — ale crezului său primordial: „Românii vor să toarne ei tiparul propriei lor vieți naționale și sînt foarte sensibili la gîndul că făcînd ceea ce fac s-ar putea crede că imită pe cineva". Pentru Titulescu „nimic nu prețuia mai mult ca glia pămîntească". Și afirmînd aceasta în plenara Societății Națiunilor de la Geneva, Titulescu își dezvăluia modul în care concepea dragostea de patrie: respectarea și apărarea suveranității, independenței și integrității teritoriului național. Spunea Titulescu la Conferința presei Înțelegerii Balcanice în 11 iunie 1936 la București: „Robi ai intereselor noastre naționale, noi în schimb nu sîntem în serviciul comandat al nimănui. Vrem prietenia tuturor marilor puteri fără deosebire... Sîntem gata să dăm tuturor acestor puteri dovezile concrete ale sincerei noastre dorințe de a trăi cu ele în pace și prietenie. Dar în schimb nu vom renunța niciodată în favoarea nici uneia și nici chiar în favoarea tuturor marilor puteri împreună la principiul egalității statelor, adică la dreptul suveran de a dispune fiecare de soarta noastră și de a nu primi niciodată o hotărîre care să ne privească la care noi nu am fi consimțit".

Făcînd din egalitatea suverană a statelor mari, mijlocii sau mici piatra unghiulară a concepțiilor sale în materie diplomatică, Nicolae Titulescu a urmărit în întreaga sa activitate să afirme dreptul inalienabil al României de a se dirigui de sine stătător, în interior și în exterior, în conformitate cu interesele sale naționale și de a pune această independență în slujba colaborării și a înțelegerii între popoare. Pe aceste coordonate, misiunile îndeplinite de Nicolae Titulescu s-au înscris în analele diplomatice drept contribuții la respectarea tratatelor de pace și a statu-quoului postversaillez, la reconstrucția raporturilor de colaborare între statele europene după primul război mondial, la invitarea U.R.S.S. în Liga Națiunilor, la promovarea securității colective, la condamnarea actelor de forță și agresiune. Găsim prezența titulesciană asociată strîns dezvoltării sistemului de alianțe ale României cu Franța, statele din Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică, normalizării și îmbunătățirii relațiilor internaționale ale țării cu Uniunea Sovietică, apropierii de statele latino-americane. Aflăm între aceste docu-

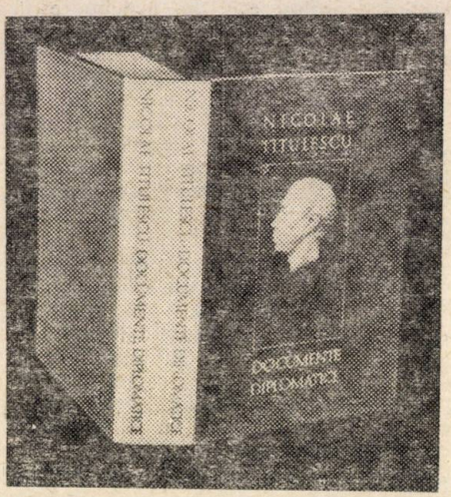

Colectivul de redacție: prof. univ. George Macovescu — redactor responsabil, Dinu C. Giurescu, Gheorghe Ploiești eanu, George G. Potra, Constantin I. Turcu ; referenți științifici : Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei și Cornel Bogdan.

mente dovezile peremptorii ale contribuției titulesciene la elaborarea a numeroase tratate internaționale cum ar fi Pactul de organizare a Micii Înțelegeri, convențiile de definire a agresorului, Pactul Înțelegerii Balcanice, Tratatul de asistență mutuală franco-sovietic, Convenția de la Montreux privitoare la regimul navigației prin strîmtorile Mării Negre etc., etc. Sînt cu adevărat impresionante energia și tenacitatea pe care Nicolae Titulescu le-a consacrat cauzei unui sistem de securitate colectivă și tuturor formulelor de pacte regionale (oriental, mediteranean, danubian), negocierii Tratatului de asistență mutuală româno-sovietic. Prezent la toate tratativele și discuțiile importante ale Societății Națiunilor legate de colaborarea și securitatea statelor, la negocierile privind problemele rezultînd din aplicarea tratatelor de pace sau la cele referitoare la problemele dezarmării, Titulescu a militat consecvent pentru afirmarea drepturilor statelor mici și mijlocii în concertul națiunilor lumii.

În multe din acțiunile sale internaționale, Nicolae Titulescu afirma principii a căror recunoaștere a devenit evidentă abia în zilele noastre : „Eforturile făcute pentru asigurarea securității — arăta el în discursul de închidere, în calitate de președinte al celei de a XII-a sesiuni ordinare a Adunării Societății Națiunilor — merg mînă în mînă cu cele făcute în vederea dezarmării". Nu am putea încheia acest memento la volumul de documente titulesciene — cărora li se adaugă o colecție de fotografii semnificative — fără a împărtăși cititorilor impresia că prin intermediul lor devii martor străduințelor pentru multiplicarea relațiilor internaționale din România, al scenei politice a vremii sau al culiselor internaționale, devii martor la importante întrevederi și convorbiri cu Edouard Herriot, Léon Blum, Tevfik Rüstü Aras, Anthony Eden, Eduard Beneș, Sofocles Venizelos, Maxim Litvinov, Winston Churchill, Aristide Briand, Împăratul Haile Sellassie, Lloyd George, Dimitrios Maximos, Paul Boncour, Louis Barthou, Bogoliub Jeftici, Gustav Stresseman, Saavedra-Lamas, și mulți alți diplomați și oameni de stat dintre cele două războaie mondiale. Și nenumăratele momente ale activității titulesciene sînt surprinse prin mii de amănunte de netăgăduit interes și prin fapte concludente, păstrîndu-se în documente ca pe peliculă ultrasensibilă.

O constantă primordială a acțiunilor și eforturilor lui Nicolae Titulescu a fost asigurarea păcii : „Sinonimul păcii — sublinia diplomatul român — nu este lipsa războiului. Pacea înseamnă înainte de toate o stare de spirit alcătuită din încredere, din înțelegere reciprocă și din nădejde în ziua de mîine. Pacea nu se proclamă. Pacea se cucerește. Iar străduințele depuse pentru ca ea să izbîndească sînt mai grele și mai îndelungate decît cele pe care le implică orice altă cucerire. Iată de ce lupta pentru pace are un caracter sacru, căci ea trebuie să nimicească pe cei mai înverșunați dușmani ai muncii creatoare : îndoiala și descurajarea".

Eforturile lui Titulescu, pledoariile sale inspirate în cadrul acțiunilor de politică externă ale României se convertesc spre un singur țel : „Pentru a împiedica războiul ca fenomen social trebuie să începem prin a stăvili războiul ca instituție legală. Acestui prim scop trebuie să-i răspundă noile legi internaționale care organizează pacea".

Eveniment editorial național (aproximativ 400 dintre texte sînt inedite) și totodată de factură și interes istoriografic internațional — ceea ce ar solicita fără întîrziere traducerea culegerii în limbi de circulație internațională — volumul acesta de documente substanțializează cunoașterea operei diplomatice titulesciene. Și deopotrivă cu omagiul istoric, publicarea documentelor îngăduie descifrarea într-un vast ecran contemporan a valorilor prin care Nicolae Titulescu se păstrează și se va păstra implîntat durabil în tradiția diplomației românești și mondiale.

Cristian POPIȘTEANU

reflector

„JURNALUL DE BORD" AL ARCEI LUI NOE

Interesul publicului pentru opere memorialistice va face poate un „best-seller" din... jurnalul de bord al corăbiei lui Noe. British Museum a achiziționat de curînd o serie de tablete acoperite de caractere cuneiforme și relatînd episoade din timpul unei catastrofale inundații, care pare să fie într-adevăr aceea consemnată de biblie ca „potopul dezlănțuit de Dumnezeu spre a pedepsi pe oameni pentru păcatele lor". Samuel N. Kramer, care consacră tabletelor un studiu în revista Muzeului Universității din Pennsylvania, apreciază că acest potop ar fi avut loc cu aproximativ trei milenii înaintea erei noastre, în Mesopotamia.

„TRANS-ASIA EXPRESS"

Compania aeriană S.A.S. (Suedia-Norvegia-Danemarca) a fost cea dintîi care a adoptat itinerariile polare. Companiei scandinave îi revine acum meritul altei inițiative : legătura directă cu sud-estul asiatic. O linie directă a fost inaugurată între Copenhaga și Singapore ; denumită „Trans-Asia Express", trece prin Taşkent și Bangkok, reprezentînd calea cea mai scurtă (11 061 km) între cele două puncte. Zborul inaugural a parcurs în 5 ore 21' distanța Copenhaga-Taşkent, în 5 ore 35' distanța Taşkent-Bangkok, în 1 oră 58' distanța Bangkok-Singapore. Total, deci : 12 ore 54' de zbor efectiv. Adică, dacă se ține seama și de reducerea numărului escalelor (două în loc de șapte), o economie de timp de aproximativ 30 la sută față de itinerarul tradițional Copenhaga-Frankfurt-Zürich - Roma-Teheran-Karaci-Calcutta-Bangkok-Singapore.

EXPO 1970

În timp ce vizitatorii mai umpleau încă pavilioanele expoziției de la Montreal, la Osaka a și început organizarea expoziției mondiale următoare, care se va ține în 1970. Expoziția, care se va întinde pe o suprafață de 330 hectare, va dura de la 15 martie la 13 septembrie, iar numărul vizitatorilor prevăzuți este de aproximativ 30 de milioane, din care un milion de străini. Tema expoziției : „Progres și armonie pentru umanitate". Expoziția de la Osaka este prima expoziție de acest gen, care se ține în Asia, (seria lor a fost inaugurată în 1851, cu expoziția de la Londra).

REZOLUȚIE ÎMPOTRIVA DOPAJULUI SPORTIVILOR

La propunerea Angliei, Franței, Ghanei, Indiei, Iranului, Mexicului, S.U.A., și U.R.S.S., Comisia stupefiantelor, organism al O.N.U., a adoptat o rezoluție în care atrage atenția tuturor guvernelor asupra pericolelor generate de dopajul sportivilor, recomandînd să se adopte „măsuri corespunzătoare pentru a împiedica asemenea practici". Comisia își manifestă îngrijorarea față de folosirea așa-ziselor psihotrope, a altor substanțe farmaceutice și chiar a stupefiantelor cu ocazia competițiilor sportive, în scopul ameliorării artificiale a performanțelor. Necesitatea condamnării unor astfel de practici — se subliniază în rezoluție — e cu atît mai presantă cu cît anul 1968 este anul Jocurilor Olimpice. Reamintind că țara sa va găzdui în acest an Jocurile Olimpice, reprezentantul Mexicului în Comisie, J. Barona-Lobato, a spus că „au fost luate toate măsurile pentru ca dopajul să fie eliminat, deoarece utilizarea unor astfel de practici ar putea să facă din Jocurile Olimpice o competiție neloială".

AMABILUL REPREZENTANT AL SOCIETĂȚII „SEDEFI"

Ordinul îl dăduse Francis Bodenan. Cei doi oameni de afaceri belgieni și doamna Sigal îl privesc uimiți și îngroziți. Polițiștii spanioli au amuțit.

Chombe este la fel de surprins ca și ceilalți, dar el a înțeles imediat : este vorba de o răpire. De răpirea lui.

Dar de ce a ajuns în această situație ?

Cum a reușit Bodenan să-l atragă în capcană ?

Fapt este că Bodenan s-a străduit multe luni să reușească, dînd dovadă de o grijă, de o răbdare care, încă și azi, îl uluiesc pe Charles Sigal, unul din instrumentele de care s-a servit Bodenan.

Pentru Sigal totul a început cu un an și jumătate în urmă.

„Pe atunci — povestește el — practicam avocatura. Un prieten îmi telefonează că un alt prieten al lui, Bodenan, vrea să se întîlnească cu mine. Bodenan reprezintă un grup elvețian care dorește să facă afaceri în Belgia și vrea să-mi ceară sfaturi de ordin juridic. A sosit un om cu o înfățișare plăcută, politicos, foarte amabil, care se prezintă drept procurist și delegat al unei societăți elvețiene, «Sedefi». E Francis Bodenan. Această societate avea legături cu o firmă din Vaduz (Liechtenstein), al cărei director era un american, Davidson".

Întrebat dacă nu a avut niciodată bănuieli în privința lui Bodenan, Sigal zîmbește :

„De ce să fi avut bănuieli ? Firește, post factum se poate spune că am fost naiv. Dar tot ceea ce îmi spunea el stătea perfect în picioare din punct de vedere profesional. Proiectele pe care mi le prezenta nu arătau deloc a fi fanteziste. El m-a consultat pentru redactarea statutului unei societăți europene de finanțare, societate care a fost înființată într-adevăr, și care mi-a achitat onorarii pentru rolul meu de avocat-consilier".

În aprilie 1967, Francis Bodenan îi telefonează lui Sigal : grupul lui a fost însărcinat să efectueze un studiu de către un alt grup (elvețian, american și sud-african), care dorește să facă mari investiții în Spania. Este vorba în esență de afaceri imobiliare și Charles Sigal ar fi însărcinat cu studierea pieței.

„La 2 mai am plecat cu avionul la Madrid. Bodenan mă aștepta la aeroport, împreună cu un interpret pe care îl angajase pentru a înlesni demersurile noastre. De la 2 la 12 mai, ne-am petrecut timpul făcînd vizite unor funcționari superiori de la ministerele afacerilor economice, urbanismului, turismului, comerțului exterior. Pretutindeni, Francis Bodenan era primit cu multă considerație".

Sigal, devenit șeful serviciului „Studierea pieței", pregătește rapoarte pe care le transmite lui Bodenan. Întocmește de asemenea un raport complimentar pe care îl expediază direct în Elveția, pe adresa societății „Sedefi", ceea ce confirmă faptul că nu este vorba cîtuși de puțin de o adresă fictivă.

„ESTE EXACT OMUL DE CARE AVEM NEVOIE !"

Unde vrea să ajungă Bodenan ? Într-o zi, tactica lui începe să se schițeze, dar cum ar putea bănui Sigal că este vorba de o tactică ? El crede că Bodenan îi propune o afacere ca oricare alta.

„Societatea mea — îi explică acesta — intenționează să lanseze în Africa o mare mișcare apolitică bazată pe întrajutorare și fraternitate. Ar fi ceva de genul «Reînarmării morale». Societatea mea își pune mari speranțe într-o mișcare de acest gen".

„Nu-mi dau seama prea bine — răspunde Sigal — ce interes ar putea să aibă cîțiva particulari să cheltuiască atîția bani pentru niște abstracțiuni !"

„Ba da — explică Bodenan cu acea detașare cam cinică ce caracterizează pe omul de afaceri. Există mulți oameni foarte preocupați să mențină stabilitatea în țările africane în care au făcut investiții uriașe. Oamenii aceștia doresc în esență să împiedice o penetrație prea rapidă a elementelor îndoielnice în Africa."

Și Bodenan își dezvăluie, treptat, intențiile :

„Pentru a lansa această mișcare mistico-socială este necesar, evident, să găsim personalități africane reprezentative. Șefii mei au descoperit un sindicalist din Guineea, dar nu este destul. Nu ați putea să găsiți dv. o personalitate mai marcantă ?"

Bodenan nu și-a subliniat fraza mai mult decît era necesar. Totuși, în cadrul planului său, a ajuns astfel la momentul hotărîtor. Știa că Charles Sigal îl cunoaște pe Moise Chombe.

„Nu-mi aduc aminte care dintre noi doi a citat primul acest nume — povestește Sigal. În orice caz, Bodenan a fost entuziasmat atunci cînd i-am spus că-l cunosc pe fostul conducător katanghez".

„Este exact omul de care avem nevoie !", exclamă Bodenan. Dar Sigal este reticent. Nu se numără printre intimii lui Chombe. În schimb, are un prieten care se vede mereu cu fostul președinte. Acest prieten este Marcel Hambursin.

„E o idee cu totul aiurită !", exclamă la început Hambursin atunci cînd i se vorbește despre noua „Reînarmare morală" a Africii. Dar i se dovedește că este vorba de un plan foarte precis : cumpărarea și stocarea de produse agricole care ar fi revîndute ulterior pentru stabilizarea prețurilor ; înființarea de școli tehnice ; împărțirea de semințe către populațiile indigene... Hambursin acceptă, fără a-și lua vreo obligație, să plece la Madrid pentru a se întîlni cu Chombe și a-i expune proiectul.

Spre marea surprindere a lui Hambursin, Moise Chombe manifestă imediat interes, astfel încît se stabilește o întîlnire la Madrid. Cei doi oameni de afaceri belgieni sînt primiți în capitala Spaniei de Bodenan, cu fastul lui obișnuit. Fuseseră rezervate două apartamente la hotelul „Luz Palacio".

„A doua zi — povestește Hambursin — i-am telefonat lui Moise Chombe, care a venit să se întîlnească cu noi împreună cu cei doi polițiști spanioli care îl însoțeau pas cu pas. În această privință, aș dori să subliniez un lucru : ni se reproșează uneori că am avut încredere în Bodenan. Ce să mai spunem atunci de autoritățile spaniole, care se arătau atît de bănuitoare în ce privește relațiile lui Chombe, dar care nu au întreprins totuși niciodată o anchetă asupra persoanei lui Bodenan ? Pentru ele ar fi fost mai ușor decît pentru noi să afle repede că unul dintre vizitatorii fostului președinte katanghez era un fost pușcăriaș. Nu sînteți de aceeași părere ?"

La Madrid, Bodenan îi explică lui Chombe că societatea lui intenționează să aloce un fond inițial de trei milioane dolari. Rolul fostului președinte al Katangăi va fi de a distribui aceste fonduri. Pe de altă parte, el va fi un fel de consilier cultural.

Ca o încheiere a acestor întîlniri la Madrid (în total au fost trei), Francis Bodenan stabilește o ultimă întrevedere, dar de data aceasta, la Palma de Majorca, deoarece va fi „mai puțin bătător la ochi".

„Minunat !, exclamă Chombe. Cunosc bine Palma !"

După cîtva timp, toți promotorii „Reînarmării morale" se reîntîlnesc într-adevăr la Palma. Li se face o primire somptuoasă. În camerele luxosului hotel „Del Mar" se află flori, icre negre, whisky.

Au loc apoi lungi convorbiri cu privire la faimoasa mișcare „pacifistă și apolitică". Chombe subliniază că, dacă acceptă rolul care i se propune, va trebui să renunțe la politică. Va face o mare declarație în stilul : „nu va mai curge sînge în numele meu".

În orice caz, atunci cînd belgienii se înapoiază la Bruxelles, afacerea era pusă pe picioare. Peste cîtva timp, Bodenan îi comunică telefonic lui Sigal că a prezentat un raport șefilor săi și că totul merge cît se poate de bine. Se stabilește o ultimă întîlnire la Palma. De data aceasta, Davidson, șeful cel mare, va veni în persoană din îndepărtata lui Californie pe bordul cvadrimotorului său particular.

*) Începutul în „Lumea" nr. 7.

ul avion cu reacție inmatriculat G—A.S.N.U., în care s-a desfășurat ul răpirii

FILMUL RĂPIRII LUI CHOMBE

Miercuri 28 iunie, Sigal pleacă de la Bruxelles spre Palma. E o vreme frumoasă de vacanță. O ia cu el pe doamna Sigal.

O AFACERE CARE VA FACE VÎLVĂ

La 29 iunie, un mic avion cu reacție înmatriculat G-ASNU părăsește Geneva cu direcția Roma, unde urmează să facă o scurtă escală înainte de a porni spre Palma. Pe bord se află un singur pasager : Francis Bodenan.

„Bodenan se așezase pe un scaun lîngă bar, exact în spatele culoarului îngust care duce la postul de pilotaj — relatează David Taylor, pilotul șef. Nemișcat, părea să examineze cu atenție cadrul din jurul lui. S-ar fi spus că măsura cu privirea, aprecia, calcula, evalua... Și (așa cum am înțeles mai tîrziu) tocmai asta făcea. Fără coritoare, Bodenan explică celor doi englezi cu ce afaceri se ocupă el :

„Călătoresc pentru a studia proiecte de afaceri și întocmesc rapoarte asupra rentabilității lor eventuale. Societatea la care lucrez, «Sedefi», este o mare firmă, care dă astfel de sfaturi unui număr de aproximativ 250 întreprinderi din întreaga lume. Afacerea de care mă ocup în momentul de față este foarte importantă. Dacă reușește, va face vîlvă".

Seara, Bodenan ia masa cu Moise Chombe, Marcel Hambursin, Charles Sigal și doamna Sigal. Cei așteptați, Buehler, Baumberger (membri ai societății lui Bodenan) și americanul Davidson, nu veniseră încă.

„Vor sosi abia poimîine — explică Bodenan. Păcat, nu vom putea să lucrăm imediat. Dar ce ați spune dacă am profita de această zi liberă pentru a face o excursie la Ibiza, insula la o altitudine de 300 de metri, coborînd uneori la 150 de metri pentru ca pasagerii să admire mai îndeaproape peisajul. În cele din urmă, Taylor virează în direcția sud-vest, îndreptîndu-se spre Ibiza.

Cam la ora 14,15, avionul aterizează la Ibiza și invitații sînt transportați cu taxiuri de la aeroport, după ce Bodenan a precizat piloților :

„Ne înapoiem cam pe la șase !"

Exact la ora 18, excursioniștii se întorc la aeroport, tot foarte bine dispuși. Bodenan filmează suirea în avion.

„Zîmbiți, vă rog, domnule președinte — spune Marcel Hambursin lui Chombe. Iată o imagine care va fi poate intitulată mai tîrziu «înapoiere din exil»".

E o frază fără importanță, o glumă care se face în mod obișnuit într-o frumoasă zi însorită și într-o atmosferă euforică. Mai tîrziu, fraza a fost considerată drept dovada că Hambursin era la curent cu cele ce se pregăteau.

Micul aparat pornește pe pista de zbor, accelerează, decolează. Înainte de a se înapoia la Palma, Taylor a primit dispoziția să zboare la mică altitudine, deasupra capului Formentor, în nordul insulei Majorca.

Hambursin, care se împrietenise în mod vizibil cu piloții, se află din nou în picioare în spatele lor, discutînd cu ei. Taylor îi arată o epavă de vas care se zărește printre stînci, cînd Bodenan se apropie :

„Explicați, dacă vreți, președintelui peisajul — îi propune el belgianului. La urma urmelor, este invitatul nostru de onoare !"

„Înțeles !" — răspunde Hambursin.

Părăsește cabina de pilotaj. Avionul zboară de patru minute. A sosit momentul în care vesela excursie se va transforma într-o dramă.

„SUS MÎINILE !"

„Deodată s-a produs o mare agitație în spatele nostru și cabina a răsunat de glasuri stridente — povestește David Taylor. Apoi s-au auzit două mici detunături înăbușite, dar clar perceptibile, ca și cum cineva ar fi tras cu un pistol de jucărie. Trevor s-a întors spre mine zîmbind larg și spunîndu-mi :

«Am impresia că se agită !»

Da — i-am răspuns eu, tot zîmbind. Ba chiar e cam prea multă gălăgie. Cred că unul dintre ei are un pistol cu capse. E mai bine să mă duc să-i potolesc puțin.

Abia îmi desprinsesem centura de siguranță, pregătindu-mă să efectuez operația lungă și dificilă care consta în a mă ridica de pe scaunul meu și în a sări peste pupitrul de comandă, cînd mi-am dat seama brusc de tăcerea totală care domnea în spatele meu.

Apoi tăcerea a fost întreruptă de un singur cuvînt, un cuvînt rostit pe un ton poruncitor :

Comandant !

M-am întors și l-am văzut pe Francis Bodenan în picioare pe culoarul central, amenințînd pasagerii cu un pistol. Așa cum se plasase, avea nevoie doar de o fracțiune de secundă pentru a se întoarce și a-și ținti arma asupra mea.

Dumnezeule, ce istorie ! — mi-a trecut prin minte".

Ce se întîmplase în cabină ? În acel moment, toată lumea se întreba încă dacă nu visează, dacă Bodenan nu va izbucni în rîs, spunînd că a fost o glumă. O clipă, Hambursin se gîndește că francezul a fost cuprins brusc de un acces de nebunie.

„Totul s-a întîmplat atît de repede... — povestește el. Cu o clipă înainte, Bodenan venise să mă caute la postul de pilotaj, pentru a mă trimite la Chombe. Era, evident, un pretext pentru a ne aduna pe toți. Abia am ajuns lîngă președinte, cînd s-a auzit glasul lui Bodenan. Era schimbat, dur, rău :

Toată lumea jos, cu mîinile pe cap, sau trag !"

Sigal afirmă că a auzit cuvintele : „sau vă omor". În orice caz, Hambursin, mereu în picioare lîngă fotoliul lui Moise Chombe, se întoarce exclamînd :

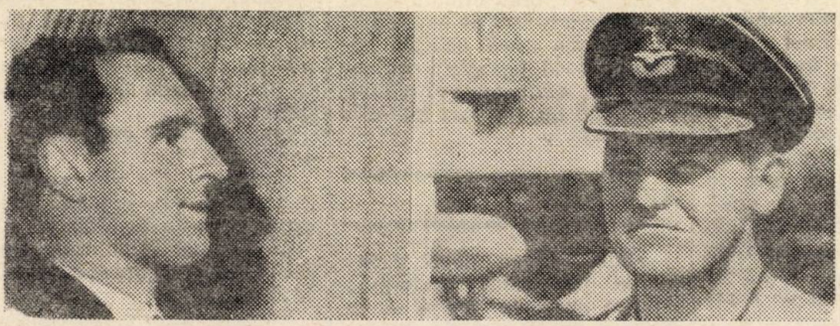

Cei doi piloți : David Taylor (stînga) și Trevor Copleston

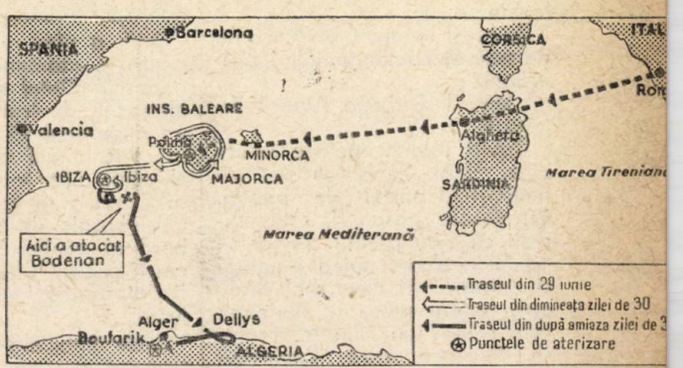

să-mi dau seama, eram martorul pregătirilor lui amănunțite în vederea unei răpiri căreia aveam să-i cad și eu victimă".

Dar pentru moment, firește, nici Taylor și nici copilotul său, Trevor Copleston, nu au nici o bănuială. Au fost angajați pentru șase zile. Sînt obișnuiți cu asemenea sarcini : să transporte oameni de afaceri în întreaga Europă pentru ședințe și conferințe. Mereu grăbiți, aceștia consideră că orariile liniilor aeriene obișnuite sînt prea rigide. „Marii patroni" fac apel tot mai mult la societăți particulare ca „Gregory Air Services Limited", unde sînt salariați Taylor și Copleston. Toate acestea sînt lucruri obișnuite pentru cei doi piloți.

După escala la Roma, micul aparat „Hawker-Siddeley 125" se îndreaptă spre Palma, unde aterizează cam la ora 15,30.

„Ne vedem din nou imediat la hotel" — îi spune Bodenan lui David Taylor.

După formalitățile de sosire și după plata taxelor vamale, cei doi piloți iau un taxi și se duc la hotelul „Del Mar".

După ce s-a instalat în curtea umbroasă a luxosului hotel, în fața unor băuturi răcoritoare, Bodenan explică celor doi englezi cu ce afaceri se ocupă el :

„Călătoresc pentru a studia proiecte de afaceri și întocmesc rapoarte asupra rentabilității lor eventuale. Societatea la care lucrez, «Sedefi», este o mare firmă, care dă astfel de sfaturi unui număr de aproximativ 250 întreprinderi din întreaga lume. Afacerea de care mă ocup în momentul de față este foarte importantă. Dacă reușește, va face vîlvă".

Seara, Bodenan ia masa cu Moise Chombe, Marcel Hambursin, Charles Sigal și doamna Sigal. Cei așteptați, Buehler, Baumberger (membri ai societății lui Bodenan) și americanul Davidson, nu veniseră încă.

„Vor sosi abia poimîine — explică Bodenan. Păcat, nu vom putea să lucrăm imediat. Dar ce ați spune dacă am profita de această zi liberă pentru a face o excursie la Ibiza, insula la vecină ? Am un avion închiriat pentru șase zile. Să profităm de el !"

Toată lumea se declară încîntată și, a doua zi de dimineață, la 30 iunie, Bodenan dă instrucțiuni lui Taylor :

„Vom merge să luăm dejunul la Ibiza. Avionul are șapte locuri, nu-i așa ? Le vom ocupa pe toate. Verificați dacă barul de bord este bine aprovizionat : gheață, șampanie, bere, în sfîrșit, tot ce trebuie !"

VESELA EXCURSIE

La ora 12,45, Bodenan se prezintă la aeroport cu toți invitații săi. Taylor identifică imediat pe cei trei belgieni, pe care-i văzuse în ajun luînd masa de seară cu clientul său. Se mai află, de asemenea, doi bărbați pe care nu-i cunoaște, dar despre care crede că sînt spanioli. Cît despre al șaptelea pasager, îl recunoaște imediat : „Nu-l mai văzusem pînă atunci pe Chombe. Numele său nu fusese menționat niciodată în legătură cu acest contract de zbor, dar l-am recunoscut imediat".

Avionul decolează din Palma la ora 13,30. Timpul e minunat. Aparatul înconjoară

→

„Ce înseamnă povestea asta ?"

Observă că Bodenan ține în mînă un pistol destul de mare prevăzut cu amortizor. Gîndește extrem de repede :

„Mi-am spus : în spatele meu se află cei doi polițiști spanioli, cu revolverele în teacă, la șold. Dacă-i maschez o clipă de privirea lui Bodenan, vor avea timp să-și scoată armele din teacă. Atunci mi-am desfăcut mîinile luînd o înfățișare foarte mirată și am făcut un pas spre el, spunînd : Bine, dar...

N-am avut timp să continui. A repetat, pe același ton isteric : Jos, sau trag ! Și, într-adevăr, a tras de două ori în podea, în fața mea. Am simțit ca o șfichiuire de bici la piciorul stîng. Gloanțele pătrunseseră între două degete de la picior, zdrelindu-mi carnea".

„Așează-te lîngă spanioli, repede !" — urlă Bodenan.

Hambursin se supune. Cei doi polițiști spanioli, literalmente paralizați de frică, nu au schițat nici un gest și nu au rostit nici un cuvînt. „Transpirau de frică" — spune Hambursin.

În acest moment, Bodenan se adresează comandantului și îi ordonă :

„Alger ! Direcția Alger ! Înțeles ?"

David Taylor înțelege foarte bine. El și Copleston sînt înghesuiți la postul de pilotaj. Cît despre pasageri, este evident că s-au predat. Taylor se gîndește că va putea eventual să întreprindă ceva mai tîrziu dar, pentru moment, Bodenan este stăpîn pe situație. Taylor se întoarce spre Copleston care, în acest moment, are comenzile :

„E mai bine să faci ce-ți spune".

VIRAJ SPRE SUD

Micul avion virează spre sud, dar David Taylor nu intenționează cîtuși de puțin să aterizeze în Algeria. Nu are autorizație pentru un asemenea zbor. Nu are nici pașaport, nici viză.

„Bodenan, în picioare pe culoarul îngust care leagă postul de pilotaj de cabina pasagerilor, ne împiedica să vedem întreaga scenă — povestește David Taylor. Nu puteam zări decît doi pasageri, cu mîinile încrucișate pe cap. Iar Bodenan repeta neîncetat : Alger, zburați spre Alger ! Direcția Alger !

Primul meu reflex a fost să anunț pe altcineva și, fără ezitare, am chemat Palma prin radio. Bodenan nu a făcut nimic ca să mă împiedice :

Palma, Golf Alpha Sierra Novembre Uniforme... Avem dificultăți pe bord. Un pasager înarmat ne-a deviat spre Alger. Părăsim zona voastră de control...

Întîi, Palma a confirmat primirea fără să reacționeze. Dar cînd mesajul nostru a fost tradus și înțeles, lucrurile s-au schimbat. Ne-au pus să repetăm apelul și au adăugat că de acum înainte, toate mesajele noastre vor fi înregistrate pe bandă de magnetofon".

Mereu în picioare pe culoar, ațintindu-și arma cînd asupra pasagerilor, cînd asupra piloților, Bodenan se agită, vorbește într-una.

Ca și ceilalți martori, Hambursin povestește că francezul era extrem de nervos :

„A strigat în tot cursul călătoriei. Urla : Sînt agent secret. Asasin. Atenție, țintesc bine ! Spunea, de asemenea : Dacă mă ascultați, nu vi se va întîmpla nimic și astă-seară veți fi cu toții la Madrid. Dacă nu, vă omor pe toți ! Mă întrebam dacă nu era nebun și cum se vor sfîrși lucrurile.

În cabina de pilotaj, David Taylor își pune aceeași întrebare. O clipă se gîndește și el că Bodenan e nebun. Dar își reamintește cum l-a văzut pe Bodenan, în cursul primei călătorii, între Geneva și Roma. Stînd singur în cabină, examina totul foarte atent, cu o privire calmă. Era vorba de o operație îndelung pregătită.

Întîi, a ales avionul ideal pentru o asemenea lovitură — remarcă pilotul șef. Nu există avioane de transport în care un singur om să poată controla concomitent pasagerii și echipajul. Din locul în care se afla, putea să vadă cele două mari busole de pe tabloul de bord al copilotului. Dacă nu am fi păstrat direcția sud, și-ar fi dat seama imediat de acest lucru.

Între timp, mă gîndeam cum s-ar putea acționa împotriva lui Bodenan. Regretam că-mi trebuise atît de multă vreme pentru a înțelege despre ce era vorba. Dacă aș fi ghicit acest lucru în momentul în care fuseseră trase focurile de armă, aș fi putut să virez strîns pe aripă și să plonjez. Bodenan, pierzîndu-și echilibrul, ar fi fost proiectat în cabină, între mine și Trevor, și l-am fi imobilizat. Dar acum era prea tîrziu. Bodenan era vigilent.

Exista o altă posibilitate : să-l înșelăm în suficientă măsură asupra direcției noastre pentru a putea să mă îndrept spre Peninsula Iberică. Gibraltarul mă atrăgea în mod deosebit. Dar în această ipoteză, Bodenan putea să redobîndească controlul în orice moment. Putea să tragă, să nimerească în cineva. Mereu principala răspundere, preocuparea nr. 1 : securitatea pasagerilor.

M-am gîndit la o figură de zbor de natură să-l facă pe Bodenan să-și piardă echilibrul. Atunci, cineva din cabină ar fi putut să-l imobilizeze. Dar procedeul prezenta un inconvenient : în momentul respectiv, toți pasagerii ar fi fost luați prin surprindere în același timp cu el. Toți erau acolo cu mîinile pe cap. Ar fi fost proiectați în toate direcțiile și Bodenan s-ar fi putut dezmetici înaintea celorlalți, ar fi putut trage și nimeri pe cineva.

Ultima posibilitate : reducerea presiunii. Dacă m-aș înălța la 10 000 de metri, mă gîndeam, aș reduce presiunea ; dacă aș porni apoi cu toată viteza în picaj pentru a împiedica pasagerii să ajungă la măștile cu oxigen agățate de fiecare scaun, toți, inclusiv Bodenan, și-ar pierde cunoștința. Dar este imposibil să nu-ți dai seama de un început de reducere a presiunii, fie și numai datorită acțiunii ei asupra urechilor. Înainte de a-și pierde cunoștința, Bodenan ar putea să dispună de un minut sau două pentru a încerca o acțiune violentă care să ne silească să renunțăm la manevră. În sfîrșit, reducerea presiunii putea să constituie și un risc pentru pasageri în funcție de starea sănătății lor.

Toate proiectele mele erau dominate de o idee. Orice acțiune întreprinsă trebuia să sconteze pe un succes de sută la sută. Știam că, ulterior, pasivitatea noastră va fi criticată, dar dacă un pasager ar fi fost ucis din cauza uneia din încercările mele, reproșurile ar fi fost și mai grave. Iată de ce am luat în cele din urmă această hotărîre : dacă pasagerii vor întreprinde ceva, mă voi alătura lor. Dacă nu, ne vom îndrepta spre Alger".

ATERIZAREA

„Alger... Alger, Golf Alpha Sierra Novembre Uniforme... Aparat particular nevoit să aterizeze pe teritoriul vostru... Sosim pe o rută de 155 grade... Solicităm autorizația de a ateriza".

După ce a reperat pe ecranul radar linia de coastă, David Taylor caută să stabilească contactul cu radio-farurile de pe pămînt.

„Golf Alpha Sierra Novembre Uniforme din Alger : îndreptați-vă spre radio-baliza Dellys și așteptați... Repet : radio-baliza Dellys".

Taylor consultă repede hărțile. Pînă acum nu auzise niciodată vorbindu-se de Dellys. I se comunică datele necesare și el efectuează reglajele.

„Novembre Uniforme.... Acum pista e liberă. Poți să aterizezi".

Taylor trece la comenzi și se îndreaptă spre Alger, dar radioul se aude din nou :

„Circulația este prea intensă pentru a ateriza la Alger. Cît timp poți să rămîi în așteptare sub controlul lui Dellys ?"

„Zece minute".

De fapt, „Hawker-Siddeley" are carburant pentru mai mult de o oră, dar Taylor dorește să păstreze o cantitate suficientă pentru cazul în care i s-ar refuza autorizația de a ateriza în Algeria.

O clipă, micul aparat se învîrtește pe cer în jurul lui Dellys. În sfîrșit, un nou apel :

„Novembre Uniforme din Alger... Du-te la Bufarik. Drumul tău este liber sub 2 000 de metri".

Taylor și Copleston consultă din nou harta și reperează Bufarik. Se pare că e un aerodrom destul de mare, situat la vreo 30 km sud-vest de capitală.

„Novembre Uniforme la Bufarik... Cerem autorizația de a ateriza".

„Am fost anunțați".

„Ce lungime are pista voastră ?"

„Două mii cinci sute de metri".

Avionul „Hawker-Siddeley" pierde rapid din altitudine. În curînd se zărește un aerodrom.

„Convinge-te că este într-adevăr Bufarik — îi spune Taylor copilotului său. După tot ce s-a întîmplat, nu ne mai lipsește decît să ne rătăcim pe un teren unde nu sîntem așteptați !"

Trevor Copleston consultă încă o dată harta, verifică configurația generală, direcția pistelor.

„E într-adevăr Bufarik".

„Atunci coborîm !"

S-a scurs mai puțin de o jumătate de oră de la atac.

Roțile avionului ating solul. Taylor conduce avionul pînă la un hangar mare și se pregătește să oprească reactoarele dar Bodenan îl oprește strigînd :

„Acționează motoarele în continuare !"

Bodenan este din ce în ce mai agitat. Are mișcări sacadate. Pîndește la hublouri.

„Acum pot să întrerup contactul ?" — întreabă David Taylor.

De data aceasta, Bodenan acceptă, dînd din cap. Într-o clipă, asupra cabinei și postului de pilotaj se așterne o tăcere stranie, tulburată doar de strigătele și gemetele unuia din polițiștii spanioli care, literalmente, își pierduse cu totul controlul nervilor. Se aud, de asemenea, mult mai demne și mai discrete, hohotele înăbușite ale doamnei Sigal.

Toți rămîn pe locurile lor, prea speriați ca să facă vreo mișcare. Nici măcar Bodenan nu încearcă să iasă. În cele din urmă, Taylor îi strigă :

„Vrei să deschid portiera ?"

„Da !"

Taylor se apleacă pentru a ieși pe ușă și începe să coboare treptele.

„Din acel moment — relatează el — Bodenan nu mai avea nevoie de mine. La gîndul acesta m-a trecut un fior prin șira spinării și mi-am amintit de pistolul său ațintit asupra cefei mele".

Ofițerii aflați pe aeroport îl percheziționează pe Marcel Hambursin, apoi pe polițiștii spanioli. Unul dintre ei se întoarce spre Bodenan și îi ordonă :

„Dați-mi arma dv. !"

„Eu ?" — exclamă Bodenan. Pare într-adevăr stupefiat. Fără să răspundă, ofițerul întinde mîna și ia pistolul cu amortizor din mîna lui Bodenan, care rămîne năucit.

U.S. News & World Report

WASHINGTON

ŞAPTE SENATORI AMERICANI DESPRE RĂZBOIUL DIN VIETNAM

Redactorii revistei „U.S. News & World Report" au adresat o serie de întrebări unor personalităţi care se pronunţă împotriva modului în care este dus războiul din Vietnam. Conţinutul acestor întrebări este de fapt : „Cum aţi proceda dv. ?" Iată răspunsurile date de şapte senatori democraţi. Reproducem, de asemenea, extrase dintr-o declaraţie transmisă revistei „U.S. News & World Report" de senatorul J. W. Fulbright, preşedintele Comitetului senatorial pentru relaţiile externe.

ÎNTREBARE: Sînteţi în favoarea încetării bombardamentelor asupra Vietnamului de nord fără condiţii prealabile ?

Senatorul EUGENE J. MCCARTHY (democrat) din statul Minnessota : Da. Bombardamentele nu şi-au realizat obiectivele, au o valoare foarte limitată din punct de vedere militar şi dăunează din punct de vedere politic Statelor Unite în faţa opiniei internaţionale.

Senatorul JOSEPH S. CLARK (democrat) din statul Pennsylvania (intervievat în timp ce vizita Vietnamul de sud): În Vietnam nu am văzut nimic care să mă determine să-mi schimb părerea că încetarea bombardamentelor constituie un risc calculat, pe care eu personal l-aş asuma de bunăvoie în speranţa de a obţine tratative.

Senatorul WAYNE MORSE (democrat) din statul Oregon : Da.

Senatorul VANCE HARTKE (democrat) din statul Indiana : După părerea mea, Administraţia trebuie să ordone o suspendare a bombardamentelor asupra nordului pentru a-şi dovedi sinceritatea în explorarea căilor spre eventuale tratative de pace.

Senatorul ERNEST GRUENING (democrat) din statul Alaska : Da, sînt în favoarea unei încetări a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord.

Senatorul GEORGE S. MCGOVERN (democrat) din statul Dakota de Sud : Bombardamentele ne-au costat mai mulţi piloţi, avioane şi resurse decît merită. De aceea, eu le-aş pune capăt.

Senatorul GAYLORD NELSON (democrat) din statul Wisconsin : Cred că o suspendare a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord fără condiţii prealabile merită a fi înfăptuită în speranţa că războiul va înceta.

ÎNTREBARE : Cît timp aţi discuta înainte de a stabili o limită de timp pentru realizarea unui acord?

Senatorul MCCARTHY: Cînd părţile doresc să trateze — spre deosebire de situaţia în care una din ele adresează celeilalte un ultimatum — nu cred că este necesar sau înţelept să se stabilească o limită de timp.

Senatorul CLARK : Această chestiune nu este de resortul meu. Este treaba preşedintelui S.U.A., a secretarului de stat, poate a consilierilor săi militari.

Senatorul MORSE : Nu sînt de părere că ar fi posibil să se stabilească o limită de timp.

Senatorul HARTKE : Cred că este mai urgent să se organizeze convorbiri decît să stabilim dinainte în mod arbitrar o limită de timp.

Senatorul GRUENING : Este clar că nu se poate stabili o limită de timp înainte de a se ajunge la un acord. Progresul sau lipsa de progres a convorbirilor ar determina modul nostru de a acţiona, dar m-aş alătura declaraţiei clasice a lui Winston Churchill : „Este mai bine să discuţi la infinit decît să porţi război la infinit".

Senatorul MCGOVERN : Atît timp cît se înregistrează progrese.

Senatorul NELSON : Ca şi orice politică, o încercare de a pune capăt războiului printr-o reglementare negociată ar trebui să fie încercată şi apoi reexaminată în lumina rezultatelor.

ÎNTREBARE: Sînteţi în favoarea unui guvern de coaliţie în Vietnamul de sud care să cuprindă comunişti?

Senatorul MCCARTHY : Cred că este imposibil să tăgăduim Frontului Naţional de Eliberare un rol semnificativ în viitorul Vietnamului de sud. Vietnamezii trebuie să stabilească dacă acest rol va fi exercitat prin intermediul unei coaliţii sau al vreunui alt tip de guvern.

Senatorul CLARK : Nu, dacă putem să evităm acest lucru.

Senatorul MORSE : Sînt în favoarea unui guvern de coaliţie care ar cuprinde Frontul Naţional de Eliberare. Participarea F.N.E. este o posibilitate pe care aş accepta-o.

Senatorul HARTKE : Firește, nu aş fi în favoarea unui guvern de coaliţie în sud care să cuprindă comunişti. Dar s-ar putea să fim nevoiţi să facem faţă faptului că un guvern cu bază largă în Vietnamul de sud ar cuprinde în mod inevitabil comunişti, întrucît ei reprezintă un sector substanţial al populaţiei.

Senatorul GRUENING : Întrebarea dv., dacă sînt în favoarea includerii comuniştilor într-un guvern de coaliţie, este oarecum tendenţioasă deoarece implică faptul că un guvern de coaliţie care ar cuprinde Frontul Naţional de Eliberare ar consta în întregime sau în mare măsură din comunişti. Sînt de părere că deşi unii sau mulţi dintre ei pot fi comunişti, în Frontul Naţional de Eliberare, care este organul politic al Vietcongului, există şi mulţi patrioţi necomunişti. De aceea, această întrebare ar trebui să fie formulată nu : „Aţi fi în favoarea includerii comuniştilor" ci : „Aţi fi în favoarea includerii Frontului Naţional de Eliberare ?" Dacă, însă, unii membri ai Frontului Naţional de Eliberare sînt comunişti, ei nu trebuie să fie excluşi.

— Mă scuzaţi, nu ştiţi cumva pe unde se află frontul ?...

(Din International Herald Tribune)

Senatorul MCGOVERN : Aş prefera ca F.N.E. să nu participe la un asemenea guvern, dar aş accepta prezenţa lor alături de cea a altor grupuri dacă ea ar pune capăt războiului.

Senatorul NELSON : Vietnamul de sud trebuie să instaureze un guvern care să aibă sprijinul poporului vietnamez. Nu pot prezice viitorul. Dacă poporul vietnamez ar alege anumiţi comunişti în cadrul unor alegeri libere şi deschise, aş considera că este vorba de o situaţie pe care guvernul nostru nu putea s-o preîntîmpine. Dacă ne pronunţăm pentru alegeri libere, trebuie să fim dispuşi să ne conformăm rezultatelor lor.

ÎNTREBARE: Dacă Vietnamul de sud refuză să accepte o coaliţie, aţi insista totuşi asupra unei coaliţii?

Senatorul MCCARTHY : Aş insista ca actualul regim de la Saigon să-şi lărgească baza prin includerea în rîndurile lui a anumitor elemente din opoziţia civilă cărora li s-a refuzat un rol în guvern, deşi la ultimele alegeri au obţinut două treimi din voturi. Aş exercita presiuni asupra lui Thieu şi Ky pentru a începe convorbiri cu F.N.E. în calitate de forţă politică. Dacă aceasta va duce sau nu la o coaliţie, e o problemă a tratativelor între vietnamezi înşişi.

Senatorul MORSE : Da.

Senatorul HARTKE: Guvernul Thieu-Ky este cu totul dependent, în ce priveşte stabilitatea lui, de prezenţa militară a S.U.A. În cele din urmă, el va trebui să accepte o coaliţie, dacă →

aceasta constituie o condiție pentru încetarea ostilităților.

Senatorul GRUENING : E absurd să se perpetueze mitul că trebuie să ne înclinăm în fața părerilor conducătorilor militari sud-vietnamezi. Guvernul Vietnamului de sud nu s-ar menține nici 24 de ore fără masivul nostru sprijin militar sau financiar. Dacă Statele Unite sînt convinse, așa cum sînt eu, că nu va fi niciodată pace pînă cînd toate elementele din Vietnamul de sud nu vor fi incluse în viitorul guvern, trebuie să insistăm, după părerea mea, asupra unei coaliții, cu alternativa de a ne retrage dacă oficialitățile sud-vietnameze nu sînt de acord.

Senatorul MCGOVERN : În măsura posibilului, nu trebuie să permitem Vietnamului de sud să dicteze politica americană. Nu văd altă cale de a pune capăt războiului decît o coaliție a tuturor grupurilor politice importante.

Senatorul NELSON : Nu sînt de părere că trebuie să încercăm să dictăm exact ce fel de guvern trebuie să aibă Vietnamul de sud. Sînt de părere că trebuie să insistăm asupra instaurării unui guvern sud-vietnamez reprezentativ. Dacă, după părerea guvernului nostru, oficialitățile conducătoare sud-vietnameze refuză să acționeze în mod cinstit în acest sens, atunci consider că trebuie să le arătăm clar că forțele noastre militare nu vor fi disponibile la infinit pentru a sprijini un guvern care nu pare să se bucure de încrederea poporului.

Soluția lui FULBRIGHT : „Un compromis onorabil".

J. W. Fulbright, președintele Comitetului senatorial pentru relațiile externe, a preferat ca, în loc să răspundă la întrebările revistei „U. S. News & World Report", să-și expună poziția în scris.

Propun să urmărim negocierea unui compromis onorabil.

Am propus un program pentru realizarea acestui obiectiv. Nu este vorba, de fapt, de o „alternativă" de genul aceleia cerute de Administrație, care este dispusă să examineze numai căi alternative pentru a obține capitularea adversarilor noștri. Este vorba, mai degrabă, de o cale posibilă de acțiune care ar putea fi urmată după ce s-ar ajunge la hotărîrea mai importantă că interesele noastre reclamă o reglementare politică cu caracter de compromis mai degrabă decît o victorie militară totală. Programul prevede următoarele :

Guvernul sud-vietnamez să ducă tratative de pace cu Vietcongul ; S.U.A. și Vietnamul de sud să propună împreună tratative pentru o încetare a focului cu Vietcongul, S.U.A. să pună capăt bombardamentelor lor asupra Vietnamului de nord, să nu-și sporească efectivele militare din Vietnamul de sud și să se angajeze să retragă în cele din urmă forțele lor militare din Vietnam ; cred că negocierile — la care Vietnamul de nord este dispus să participe dacă S.U.A. vor înceta bombardamentele — trebuie să urmărească o încetare a focului și planuri pentru autodeterminarea Vietnamului de sud, să ia măsuri pentru a neutraliza Vietnamul de sud și să exploreze un acord multilateral în vederea neutralizării generale a Asiei de sud-est.

În Japonia s-a celebrat recent tradiționala „Kakizome", sărbătoarea scrisului, o „competiție caligrafică" anuală care stîrnește un mare interes. Iată-i pe participanții la competiție în sala Budokan din Tokio

Handelsblatt

DUSSELDORF

ECONOMIA CELOR DOUĂ VIETNAMURI

FAPTUL că, din aproape 16 milioane de locuitori, numai 75 000 sînt ocupați în industrie este edificator pentru ponderea agriculturii în Vietnamul de sud. În acest domeniu extrem de important guvernul, deoarece se ocupă și astăzi de el fără tragere de inimă, n-a realizat nimic. Impedimentul psihologic cel mai puternic îl constituie reforma agrară mereu amînată și apoi efectuată doar în mod fragmentar, reformă care a fost făgăduită țăranilor vietnamezi de către Vietcong ca primă măsură. Țăranul știe că Frontul Național de Eliberare (F.N.E.) își îndeplinește această promisiune în regiunile în care deține puterea. Acesta este unul din principalele motive pentru care și echipele trimise de guvernul saigonez în sute de sate, sub eticheta „dezvoltare revoluționară", au rămas ineficiente. Aceste echipe, „chemate să efectueze reforma agrară și să ajute țăranii în cultivarea cîmpurilor de orez și în apărarea satului", sînt identificate de populație cu guvernul nepopular de la Saigon și, dincolo de acesta, cu S.U.A. Ca atare, ele sînt considerate mai mult sau mai puțin ca „ocupanți" la sate.

Toate eforturile pentru cultivarea pămîntului sînt adeseori anihilate prin felul în care americanii poartă acest război. Înainte de toate, prin tactica „search and destroy" („caută și distruge"). Sate întregi, chiar regiuni întregi sînt evacuate și devastate dacă există pericolul ca acolo să se instaleze Vietcongul sau există simptome că acest fapt s-a și petrecut. La aceasta se adaugă o altă tactică a americanilor, de-a dreptul nefastă pentru cultivarea pămîntului : înainte ca trupele să-și creeze o bază pentru una din acțiunile lor rapide și dure, pămîntul este prelucrat din aer cu un preparat chimic care consolidează întreaga suprafață a solului, formînd un fel de asfalt. După o asemenea tratare, kilometri întregi de teren folosit de americani chiar și pe termen scurt devin inutilizabili pentru ani de zile.

În timp ce hinterlandul sud-vietnamez devine astfel neproductiv, în R. D. Vietnam producția unor întregi ramuri industriale a crescut în mod vădit, deși S.U.A. au aruncat pînă acum asupra Vietnamului de nord mai multe bombe decît asupra Germaniei în tot cursul războiului mondial. Potrivit unor aprecieri neoficiale, pagubele provocate de bombardamente se ridică pînă în prezent la 320 milioane dolari. În aceeași perioadă, americanii au pierdut acolo avioane în valoare de peste 8 miliarde dolari.

În pofida folosirii intense a armamentului american, exploatarea bogățiilor subsolului nord-vietnamez continuă. Circulația mărfurilor în porturi a crescut în continuare în 1966, cu toate raidurile aeriene permanente. Pentru capacitatea economiei nord-vietnameze este edificator faptul că, în primele nouă luni ale anului 1966, exporturile de fontă brută, de pildă, au crescut față de anul precedent.

Comparația dintre economiile Vietnamului de nord și de sud vădește și astăzi superioritatea zonei socialiste a țării.

Newsweek

NEW YORK

Walter Lippmann

O POLITICĂ PE BAZE PUTREDE

SECHESTRAREA navei „Pueblo" ne-a făcut să înțelegem, în sfîrșit, că apele de coastă ale Asiei constituie limitele extreme ale puterii noastre militare. A fost o afacere umilitoare. Dar ea constituie doar un incident într-o serie de evenimente din care se desprinde aceeași lecție și anume că politica asiatică Johnson-Rusk se bazează pe un calcul greșit.

Afacerea „Pueblo" i-a făcut pe toți oamenii, cu excepția celor mai lipsiți de răspundere, să-și dea seama că nu ne putem asuma riscul unui al doilea război în Asia. Am fost făcuți să înțelegem acest lucru la cîteva săptămîni după ce Marea Britanie, singurul nostru aliat important din lume, a anunțat că va renunța la rolul ei de putere militară în Asia de sud — de la Suez la Singapore. Rămînem, astfel, lipsiți de sprijinul vreunei mari puteri în indiferent ce parte a lumii. Retragerea Marii Britanii din Asia confirmă izolarea totală a Statelor Unite.

Criza financiară care a determinat hotărîrea Marii Britanii de a se retrage a făcut dolarul și mai vulnerabil. Prin diferite subterfugii interne și externe s-a evitat izbucnirea unei crize. Dar dacă războiul din Asia se va extinde și se va intensifica, este neîndoielnic că aceste subterfugii și paliative financiare vor eșua. Aceasta ar putea să provoace o criză financiară de proporții mondiale. Dificultățile noastre financiare au fost mascate acum de bugetul intern. Deoarece desfășurarea războiului este imposibil de prevăzut, bugetul are un caracter mistificator. Singurul lucru cert în privința lui este că marchează sfîrșitul marelui „război" împotriva sărăciei și al promisiunilor de construire a unei „Mari Societăți". În toiul tuturor acestor dificultăți, ne aflăm în fața celei mai mari bătălii a războiului din Vietnam și, în această bătălie, nu generalul Westmoreland are inițiativa.

Seria eșecurilor pare să arate că politica asiatică Johnson-Rusk se prăbușește. Se prăbușește ideea că Statele Unite ar putea determina prin forța armelor evoluția situației pe continentul asiatic. Militarii și experții americani ne-au avertizat îndeajuns să nu încercăm imposibilul în Asia. Ei ne-au spus că nu putem să invadăm și să cucerim, că nu putem să „îngrădim" masele de țărani asiatici, înconjurîndu-le.

Nu este necesar să cunoști chineza și sanscrita pentru a înțelege realitățile esențiale ale raporturilor strategice și militare dintre America și Asia. Ajunge doar să privești o hartă și să studiezi statisticile. Politica asiatică Johnson-Rusk se bazează pe postulatul că, întrucît dispunem de o tehnologie superioară, 200 milioane de americani pot conduce și dirija cele două treimi ale omenirii care locuiesc pe continentul asiatic. Acest lucru este cu neputință. Teritoriul Asiei este prea mare. Depărtarea de America este prea mare. Neîncrederea față de stăpînirea omului occidental este prea mare. Refuzul omului alb occidental de a da faliment și de a muri este prea mare. Fundamentele politicii sînt putrede și, ca atare, ele trebuiau să se prăbușească.

Atîta timp cît greșelile de calcul ale actualei noastre politici nu vor fi înțelese, nu este posibil să se elaboreze o politică realmente constructivă față de continentul asiatic care se trezește la viață. Asistăm la zădărnicirea unei politici militare. Pînă cînd nu vom trage învățăminte de pe urma greșelii care a provocat-o, vom avea prea puțină influență politică în problemele Asiei.

Cei patru membri ai temerarei expediții britanice pornită din Barrow (Alaska). Expediția și-a propus să străbată pe jos (6 100 km) distanța dintre continentele american și european, trecînd peste Polul Nord. Primul din dreapta este Wally Herbert, șeful grupului

reflector

DISPUTA ÎN JURUL CANALULUI BEAGLE

Din noiembrie 1967, în preajma Antarcticei tunurile bubuie frecvent. Sînt salvele de avertisment trase de navele de război argentiniene și chiliene ori de cîte ori se întîlnesc pe mare. Miza disputei : trei insule sălbatice și nelocuite, situate la sud de Țara de Foc. Ele au importanță strategică întrucît controlează Canalul Beagle, care leagă Atlanticul de Pacific. Aceste insule sînt revendicate de cele două țări, fapt care dă loc la incidente periodice ce tind să se agraveze. În decembrie, Chile s-a hotărît să solicite arbitrajul Marii Britanii pentru a încerca să pună capăt definitiv acestei probleme care înveninează relațiile cu Buenos Aires. Argentina a luat cunoștință cu neplăcere de acest demers, susținînd că numai Curtea Internațională de la Haga este în măsură să ia o hotărîre echitabilă. Ca în toate litigiile de frontieră din America Latină, și acest diferend datează din secolul al XIX-lea. Canalul Beagle este mult mai important decît ar putea să pară la prima vedere. Cele trei insule determină limitele exacte ale posesiunilor chiliene și argentiniene din Antarctica. Baze militare, bogății miniere, poziții strategice — iată ce generează rivalitatea dintre cele două mari state sud-americane.

Este regretabil că două țări din America Latină se înfruntă în acest fel, în timp ce alte probleme, mult mai stringente, ar necesita o cooperare utilă între ele.

(Din **Le Monde Diplomatique**)

TRIBURILE IBO OPUN REZISTENȚA

Membrii triburilor ibo au fugit cu sutele de mii în fața înaintării trupelor federale în Biafra ; ei trăiesc în condiții mai mult decît precare, în adăposturi improvizate, în plină junglă. Potrivit unor membri ai Crucii Roșii, numai în regiunea care desparte orașul Nsukka — situat în extremul nord al Biafrei — de Enugu, capitala, ambele aflate în mîinile trupelor federale, s-au refugiat 120 000 de oameni. Alte zeci de mii s-au înfundat și mai adînc în interiorul țării. Noaptea, ei ies din junglă pentru a se strecura în satele lor și a-și face provizii ; în același timp, mici grupuri de ibo înarmați hărțuiesc trupele federale și le întind capcane.

Încercările biafrezilor de a recuceri capitala lor, Enugu, continuă. Există pericolul ca situația să se agraveze și mai mult în săptămînile următoare. Trupele federale se pregătesc să imobilizeze Port Harcourt — care rămîne pentru Biafra unicul port spre lumea dinafară — și să cucerească localitatea Onitsha. Biafrezii sînt obligați astfel să adopte o poziție defensivă. Ei caută ajutor militar și financiar dinafară, fapt dovedit de recrutarea de mercenari tot mai numeroși și de afacerea traficului de banenote nigeriene, transportate clandestin din diferite țări vest-europene spre Biafra, via Lisabona. În urma diferitelor sechestrări de avioane încărcate cu milioane de lire nigeriene, locotenent-colonelul Ojukwu a fost nevoit să emită o nouă monedă biafreză.

În momentul de față este greu de obținut o imagine obiectivă a situației din cele două tabere. Nici de o parte, nici de cealaltă nu există vreun corespondent de război. După diferite surse războiul ar fi făcut pînă acum între 30 000 și 300 000 de victime.

(Din **Jeune Afrique**)

COMBAT
PARIS

EVOLUȚIA RELAȚIILOR COMERCIALE INTEREUROPENE

DUPĂ SFÎRȘITUL celui de-al doilea război mondial, relațiile comerciale intereuropene au urmat ani de zile aceeași cale ca și relațiile politice. Războiul rece „înghețase" relațiile comerciale. De cîțiva ani însă, în special din 1965, asistăm la o schimbare a situației, relațiile comerciale dintre Est și Vest cunoscînd un ritm de creștere tot mai înalt. Această evoluție se explică în esență prin două serii de factori : pe de o parte, pe măsura trecerii anilor, țările socialiste au atins un nivel de dezvoltare economică din ce în ce mai ridicat. Pe de altă parte, relațiile politice dintre Est și Vest și-au schimbat fizionomia. Reuniunile, consultările sînt tot mai numeroase. Se manifestă o mai bună înțelegere atît în cadrul organizațiilor internaționale, cît și la nivelul relațiilor bilaterale. Acest context nou se exprimă în domeniul economic printr-o voință comună de a dezvolta schimburile comerciale și de a intensifica toate celelalte forme de colaborare : industrială, științifică, tehnică.

În majoritatea cazurilor, relațiile comerciale Est-Vest se manifestă pe planul acordurilor bilaterale. Suma globală a exporturilor Europei occidentale către Europa răsăriteană a atins 3 733 600 000 dolari în 1966. În primul semestru al anului 1967 s-a înregistrat o creștere de 24 la sută. Importurile din Europa răsăriteană s-au cifrat în 1966 la 4 294 800 000 dolari, creșterea pentru primul semestru al anului 1967 fiind de numai 4 la sută. Această creștere mai slabă se datorește în esență țărilor membre ale C.E.E., dintre care numai Italia — care a cunoscut o puternică dezvoltare economică — și-a sporit importurile.

Germania federală rămîne țara vest-europeană al cărei volum de schimburi cu Răsăritul este cel mai amplu. Majoritatea exporturilor ei, care în 1966 au sporit cu 18 la sută, o constituie produsele chimice, oțelul finit, mașinile și utilajele. Deși înregistrează un regres, importurile ei rămîn totuși mari. Ele au reprezentat 650 000 000 dolari în 1966, exclusiv comerțul cu Republica Democrată Germană. Mărfurile importate sînt, în special, produse petroliere, fier și oțel, carne și animale vii.

Marea Britanie se situează pe locul doi între țările vest-europene în ce privește schimburile cu țările socialiste. Ea are o situație specială, deoarece e țara cu cel mai mare volum de importuri din Răsărit — 675 200 000 dolari în 1966 — și una din puținele țări care, în 1967, au sporit volumul acestor importuri. În ce privește exporturile britanice spre Europa răsăriteană, deși majoritatea lor o constituie în continuare bunurile de echipament, se relevă, totuși, o oarecare deplasare spre bunurile de consum, în special încălțăminte și îmbrăcăminte. Apoi, — în ordine descrescîndă —, țările vest-europene care fac comerț cu țările socialiste sînt : Italia, Franța, Finlanda, Austria, Suedia, Benelux, Danemarca, Elveția, Grecia, Turcia și Spania.

Franța se clasează pe locul cinci printre țările Europei occidentale din punct de vedere al relațiilor economice cu țările socialiste. Din 1961, asistăm la o creștere considerabilă a schimburilor comerciale, primul nostru client în Europa răsăriteană fiind U.R.S.S. Aceste relații se vor dezvolta după acordurile încheiate în decembrie 1966.

Începînd din 1966, au loc, la nivelul miniștrilor francezi interesați, reuniuni anuale cunoscute sub numele de „Marea Comisie". La ultima din aceste ședințe, s-a considerat că rezultatele obținute sînt foarte încurajatoare și s-a hotărît o colaborare și mai strînsă. În 1966 s-a înregistrat o creștere aproape echilibrată, de ordinul a 30 la sută, a importurilor și a exporturilor.

Dar, în ciuda progreselor înregistrate, locul țărilor răsăritene în ansamblul schimburilor comerciale ale Franței rămîne destul de modest de vreme ce ele nu reprezintă decît 4,2 la sută din importurile și 5,6 la sută din exporturile noastre.

Piața răsăriteană atrage tot mai mult țările vest-europene. Debușeele pentru exporturi, varietatea importurilor îndeamnă pe comercianți și industriași să acorde acestei piețe o mare atenție. Pentru a accelera această evoluție, ambele părți acordă înlesniri, înființează organisme. Să citățm, în încheiere, în această privință, o inovație recentă care tinde să se generalizeze : comisiile permanente interguvernamentale bilaterale, al căror obiectiv este de a organiza și prospecta colaborarea economică. Asemenea organisme constituie, fără îndoială, și un factor apreciabil de destindere internațională.

Philippe MARCOVICI

La Dar es Salam, capitala Tanzaniei, s-a desfășurat, în prezența președintelui republicii, un mare festival al tineretului

Süddeutsche Zeitung

SUCCESIUNEA LUI PEARSON

DEȘI ÎN VÎRSTĂ de numai 44 de ani, Paul Hellyer a fost ales pentru prima oară în Parlamentul federal canadian din Ottawa cu 20 de ani în urmă. În primăvara trecută el comunicase premierului Pearson că va depune eforturi pentru a-i urma în funcție. Pe vremea aceea, Pearson încă nu avea de gînd să se retragă, iar Hellyer se afla, în calitate de ministru al apărării, într-o luptă deschisă cu cîțiva amirali și

Premierul canadian Lester Pearson

generali cu concepții conservatoare. Hellyer a cîștigat această luptă. Rămîne de văzut dacă va repurta victoria și în bătălia pentru succesiunea lui Pearson. Congresul Partidului Liberal din Canada, la care vor participa circa 2 500 de delegați, se va desfășura la Ottawa abia la începutul lunii aprilie.

Hellyer, între timp ministru al transporturilor, a fost în orice caz primul care și-a anunțat oficial candidatura pentru funcția de șef al Partidului liberal. Aceasta s-a întîmplat la mijlocul lunii ianuarie. Între timp, i-au urmat mulți alții, cu toate acestea, nimeni nu este sigur că numele următorului premier canadian figurează pe lista amplă a candidaților. Cert este de fapt numai că noul șef al liberalilor va fi ales imediat de fracțiunea parlamentară liberală în funcția de prim-ministru. Probabil că el nu va putea însă guverna mai mult decît un an, deoarece se crede că la următoarele alegeri generale victoria va fi repurtată oricum de noul șef al conservatorilor, ales abia în toamna anului trecut, astfel încît premierul anului 1970 se va numi Stanfield.

Bineînțeles că la congresul liberalilor se va urmări totodată promovarea

unui om care să poată evita înfrîngerea electorală ce amenință partidul.

Sondajele de opinie publică îl situează deocamdată pe prim plan pe ministrul de externe Paul Martin. Desigur că acest lucru nu este un indiciu pentru atmosfera care va domni în rîndurile delegaților la începutul lunii aprilie. Cu toate acestea, ministrul de externe se numără probabil printre cei patru sau cinci candidați care au perspectivele cele mai mari. Avantajul său cel mai mare rezidă probabil în faptul că îi cunoaște bine pe majoritatea celor 2 471 de delegați. În afară de ministrul de externe, doar Hellyer mai are acest atu.

Problemele actuale ale Canadei reies cel mai bine din programele candidaților la succesiunea lui Pearson. Aproape toți situează pe primul plan unitatea țării ; candidații de limbă engleză se străduiesc cu mai multă sau mai puțină competență să-și demonstreze cunoștințele de limbă franceză. Despre cei aproape 1,3 milioane canadieni de origine germană (la o populație globală de peste 20 de milioane) se vorbește fireste la fel de puțin în acest context ca și despre ucrainieni, italieni, olandezi, scandinavi și polonezi, care formează în această succesiune grupurile etnice cele mai puternice.

În domeniul politicii externe se conturează o schimbare în sensul că poziția aproape romantică față de O.N.U. începe să facă loc unei aprecieri realiste a posibilităților. Nu se mai consideră prea utilă staționarea pe timp neprevizibil a unor soldați canadieni, de pildă în Africa, se preconizează să se facă în schimb mai mult în direcția programelor de dezvoltare.

Se face simțită de asemenea o schimbare în poziția față de N.A.T.O. Se înmulțesc vocile care cer retragerea celor 11 000 soldați canadieni din R.F.G. Guvernul liberal al lui Pearson mai este de părere că aceste trupe trebuie să rămînă în Europa centrală, dar în tabăra conservatorilor se fac aluzii că ar fi posibilă o schimbare și în acest punct în cazul cînd Stanfield ar repurta victoria în alegeri.

Poziția față de S.U.A. constituie un punct nevralgic. Trăind veșnic cu teama de a fi strivit de superputerea celor 200 de milioane de americani, guvernul de la Ottawa încearcă totuși să exercite, prin prudență și muncă de convingere, o influență asupra politicii Washingtonului. În pofida unor divergențe în domeniul politicii externe, guvernul canadian nu poate adopta o atitudine dură, deoarece nu-i este permis, în primul rînd din motive economice, să-l indispună pe vecinul din Sud. Deși aproape toți canadienii își exprimă indignarea în legătură cu înstrăinarea economiei determinată de pătrunderea capitalului american, ei știu totuși foarte bine că nu pot explora uriașa lor țară fără ajutorul capitalului american.

În programele candidaților liberali, partea economică ocupă spațiul cel mai mare. Aproape toți cei ce doresc să-i succeadă lui Pearson promit lupta împotriva inflației latente, în condițiile unui grad cît mai înalt de folosire a brațelor de muncă, precum și ajutor pentru construcția de locuințe și în rezolvarea problemelor determinate de creșterea în ritm rapid a orașelor. Bineînțeles, toți acei candidați care nu văd — ca ministrul economiei, Winters — soluția într-un regim de economii severe. Făcînd abstracție de congresul electoral al liberalilor, Winters și-a anunțat demisia pentru luna martie. Ca motiv, el a invocat faptul că nu mai poate privi în mod pasiv cum politica guvernului din care face parte și el duce la creșterea deficitului anual de la 422 la 785 milioane dolari canadieni.

Alegerile din aprilie ar putea avea caracterul unei hotărîri preliminare asupra făgașului pe care va merge Canada în viitorul apropiat.

Hans REISER

jeune afrique

TEROARE ÎN GUATEMALA

LA FIECARE colț de stradă, doi soldați înarmați. Se joacă neglijent cu pușile și mitralierele lor. Lumea trece în aparență indiferentă. De la căderea nopții, ei rămîn singuri, retrași în ungherele porților. Mașini ale poliției patrulează neîncetat pe străzile prost luminate.

Acest oraș în stare de asediu este Ciudad de Guatemala, capitala fostei republici a bananelor, pe care o prezidează Julio Cesar Mendez Montenegro. În trei ani, numeroși guatemalezi au fost victime ale terorismului organizațiilor de extremă dreaptă. Cîți ? 1 500 ? 2 000 ? Zilnic, presa locală anunță noi asasinate, descoperirea de noi cadavre mutilate în chip oribil. Victimele sînt uneori militanți ai unor organizații de stînga. Alții, simpatizanți. Alții — și aceștia constituie majoritatea — sînt „campesinos", adică țărani, cel mai des victime ale unor execuții sumare menite să semene teroarea.

În anul 1966, junta militară de la putere a organizat alegeri. Primele — de 12 ani încoace. S-au înfruntat trei candidați : al M.L.N. (partid reacționar care se intitulează „Mișcarea de Eliberare Națională"), al P.I.D. — partid oficial, și Mendez Montenegro, candidatul „Partidului Revoluționar". Spre surprinderea generală, a fost ales acesta din urmă. Întreaga stîngă a hotărît să acorde votul acestui vechi decan al Facultății de Drept din Guatemala, fratele fostului lider al „Partidului Revoluționar", asasinat cu cîteva luni înainte. De fapt, toată lumea votase pentru plecarea militarilor de la putere.

O dată rezultatul obținut, aceeași întrebare apare pe toate buzele : ce va face armata ? Ce va face junta generalului Peralta ? Răspunsul nu întîrzie : peste trei zile, la 9 martie, trei reprezentanți ai „Partidului Revoluționar" — Alberto Mendez Martinez (nepotul președintelui ales), Mario Fuentes Peruccini și Carlos Sagastume — au

→

reflector

ECUADOR : EFERVESCENȚĂ PREELECTORALĂ

A mai rămas puțin timp pînă la alegerile prezidențiale din Ecuador. Au fost definitivate pozițiile velasquismului (gruparea politică a lui Velasco Ibarra, de patru ori președinte al țării) și ale conservatorilor. Eforturile pentru organizarea unui front de stînga, bazat pe o platformă comună inspirată din necesitățile înfăptuirii unor transformări sociale și economice așteptate de mase, nu au fost pînă în prezent încununate de succes. Pedro Saad, secretarul general al Partidului Comunist din Ecuador, a subliniat necesitatea constituirii unei asemenea coaliții, care să includă toate forțele democratice din țară în scopul realizării unei participări hotărîtoare la viitoarele alegeri. P.C. din Ecuador vrea să formeze un front de luptă care să contracareze pozițiile dreptei, reprezentate de Velasco Ibarra și de Camilo Ponce Enriquez (liderul Mișcării social-creștine, fost președinte al Ecuadorului între 1956—1960).

Desfășurarea campaniei electorale va reliefa unele elemente de natură să explice intențiile candidaților. Țara va trebui să aprecieze candidaturile pe baza programelor cuprinse în platformele lor electorale. Acestea trebuie să conțină căi precise, măsuri concrete, metode de muncă.

(După **El Comercio**, Quito)

SE VA ÎNLĂTURA IMPASUL DIN CIPRU ?

Cam de o lună încoace, situația din Cipru este calmă. Să fie oare un semn bun ? Această aparentă acalmie este cu atît mai remarcabilă cu cît s-au întîmplat unele fapte care, în anumite împrejurări, ar fi agitat spiritele în mod violent.

Spre sfîrșitul anului 1967 și la numai șase zile după ce Consiliul de Securitate al O.N.U. apelase la toate părțile în cauză, cerîndu-le să evite orice acțiune de natură să provoace o agravare a situației, comunitatea cipriotă turcă a anunțat că a instalat o administrație provizorie proprie. Pentru unii observatori, aceasta însemna o acțiune menită să forțeze lucrurile în direcția împărțirii insulei, idee care, pentru președintele Makarios și pentru cipriotii greci, este similară cu ceea ce reprezintă pînza roșie pentru un taur. Dar Makarios a compensat oarecum lucrurile, anunțînd că vor fi organizate alegeri prezidențiale, urmînd să aibă, pare-se, aspectul unui vot de încredere în el însuși. Nu există nici o indicație că i-ar fi consultat în această privință și în prealabil pe cipriotii turci sau că s-ar fi făcut unele aranjamente speciale ca și aceștia să participe la votul de la 28 februarie.

Paralel cu aceste evoluții — și contribuind probabil la calmul relativ cu care au fost privite — trebuie subliniate alte două fapte importante. Primul îl constituie certitudinea virtuală că arhiepiscopul Makarios intenționează să amîne pe termen nedefinit unirea Ciprului cu Grecia. Al doilea fapt îl constituie retragerea din Cipru a trupelor grecești trimise acolo după tulburările din 1963. Efectul pozitiv al acestor două fapte are șanse să fie deosebit de apreciat la Ankara. Turcii au acordat întotdeauna prioritate împiedicării extinderii suveranității Greciei asupra Ciprului. Dacă astăzi preluarea de către greci a puterii în Cipru poate fi exclusă, Ankara se va arăta probabil mai dispusă decît în trecut să-i convingă pe cipriotii turci să ajungă la o înțelegere cu arhiepiscopul Makarios.

(Din **The Christian Science Monitor**)

o consfătuire cu generalul Peralta şi cu colonelul Arriaga Bosque. Şi, fapt de necrezut, Mario Fuentes Peruccini îi întreabă pe militari în ce condiţii vor preda puterea partidului care a cîştigat alegerile ! Militarii, care nici nu ar fi cerut atît de mult, semnează împreună cu preşedintele Montenegro un adevărat pact care prevede, printre altele, continuarea „luptei anticomuniste" şi o mare autonomie pentru armată, care îşi va numi singură conducătorii.

Pact secret, bineînţeles. Julio Montenegro, chiar de la intrarea în funcţie, lansează un apel la „reconciliere naţională". Creditul său în ţară este enorm. Un val de speranţă cuprinde Guatemala.

Una dintre cele două mişcări de guerilă — F.A.R. („Forţele Armate Revoluţionare") — începe tratative cu un ministru al guvernului Montenegro. F.A.R. anunţă la 9 septembrie că „îşi suspendă activităţile militare". Li se promite, în schimb, că noul guvern va aplica un „program minim" de stînga : redistribuirea a 100 000 hectare de pămînt, instaurarea drepturilor sindicale, crearea a 15 000 de slujbe.

Au trecut doar 15 zile şi înţelegerea n-a mai fost respectată. Armata, care nu vedea cu ochi buni dialogul stabilit între guvern şi forţele de stînga, întreprinde o ofensivă în stil mare împotriva luptătorilor de guerilă din partea de răsărit a ţării. Ofensivă lansată, probabil, cu binecuvîntarea Statelor Unite. Armata guatemaleză, care are 800 de colonei pentru 6 000 de soldaţi, nu mai este o armată de operetă. Cei 100 de „consilieri militari" americani la faţa locului au făcut din ea o armată bine instruită. În ţară, vreo duzină de „boinas verdes" — faimoasele „berete verzi" ale forţelor speciale americane — participă la vînătoarea luptătorilor de guerilă.

Cazaţi izolat, în mici hoteluri discrete din Guatemala, neieşind decît în civil, „beretele verzi" sînt prea puţin remarcate. Originare din Porto-Rico, numindu-se sau cerînd să fie numiţi Gonzales ori Castillo, aceştia sînt ofiţeri foarte tineri, locotenenţi sau căpitani sub 30 de ani. Ei petrec succesiv mai multe zile în diferite unităţi pe care le supun unui antrenament intensiv. În general, nu rămîn mai mult de trei luni în Guatemala.

Paralel cu intervenţia armatei, organizaţiile paramilitare de extremă dreaptă intră şi ele în acţiune în toamna anului 1966. Formate după modelul O.A.S. din războiul din Algeria, aceste organizaţii sînt alcătuite din militari, poliţişti şi reacţionari de tot felul. Cele două organizaţii, M.A.N.O. şi N.O.A., ale căror iniţiale sinistre sînt înşirate pe ziduri, constituie braţul clandestin al armatei şi al marilor proprietari de pămînt. Un instrument care seamănă moarte şi pe care guvernul vrea să-l ignoreze. Bilanţul acestei ofensive conjugate a organizaţiilor teroriste de dreapta este elocvent. Iată un exemplu : la 2 octombrie 1966, Luis Turcios Lima, liderul F.A.R., moare într-un accident de automobil. Adjunctul său, Emilio Lopez, este ucis cîteva zile mai tîrziu. În decembrie, doi luptători de guerilă, tînărul poet Otto Castillo, care se întorcea din Franţa şi care se alăturase luptătorilor din rezistenţă, şi Nora Paiz, urmăriţi mai multe zile, sînt în cele din urmă prinşi şi torturaţi pînă la moarte.

Între timp, asistăm la un proces general de degradare a atmosferei. Omorurile, răpirile, furturile se succed neîncetat. Bombele explodează. Apar cadavre mutilate fără să se ştie cui aparţin aceste corpuri trunchiate. La sfîrşitul lunii decembrie 1967, un incendiu uriaş izbucneşte în plin centrul capitalei. Timp de mai multe zile focul face ravagii. Organizaţiile de extremă dreaptă publică imediat un comunicat violent, acuzînd F.A.R. că a comis acest atentat şi anunţînd o intensificare a luptei împotriva patrioţilor. Acest incendiu, datorat desigur unui provocator de extremă dreaptă, lasă să se prevadă pentru anul în curs o situaţie la fel de gravă. O dezamăgire amară a urmat speranţei născute acum doi ani, după alegerea lui Julio Montenegro.

Chris KUTSCHERA

Încordarea provocată de acţiunile teroriste ale organizaţiilor de extremă dreaptă a dat capitalei guatemaleze aspectul unui oraş sub stare de asediu

Quahtan Mohammed AL CHAABI

preşedintele Republicii Populare a Yemenului de Sud

Cei aproape 130 de ani de dominaţie colonială engleză în Arabia de Sud au luat sfîrşit la 30 noiembrie 1967, o dată cu proclamarea unui nou stat independent — Republica Populară a Yemenului de Sud.

Primul preşedinte al tinerei republici a fost numit (pentru o durată de doi ani) Quahtan Mohammed Al Chaabi. El este, totodată, preşedintele Consiliului de Miniştri. Pe baza puterilor care i-au fost conferite de Comandamentul general al Frontului Naţional de Eliberare — autoritatea legislativă provizorie din ţară — Quahtan Al Chaabi deţine şi funcţia de comandant suprem al forţelor armate.

Quahtan Al Chaabi s-a născut în 1920 în sultanatul Lahej, lîngă Aden. Şi-a făcut studiile la Aden, apoi la Khartum, în Sudan, unde şi-a luat diploma de inginer agronom. După terminarea studiilor, s-a întors la Lahej, lucrînd ca director în Departamentul pentru agricultură. În această perioadă, el s-a încadrat în mişcarea de rezistenţă împotriva regimului colonialist britanic. Datorită activităţii sale, a fost urmărît şi persecutat, fiind silit să se refugieze în străinătate. În 1962, la Aden, Quahtan Al Chaabi pune bazele Frontului Naţional de Eliberare a Arabiei de Sud, în scopul unei conduceri organizate a mişcării împotriva colonialismului. El devine secretarul general şi, totodată, comandantul suprem al Frontului.

În noiembrie 1967, Quahtan Al Chaabi a condus delegaţia Frontului Naţional de Eliberare la convorbirile de la Geneva cu reprezentanţii Angliei, pentru stabilirea modalităţii de acordare a independenţei Yemenului de Sud. Într-un discurs pronunţat după proclamarea independenţei, preşedintele Chaabi a trasat principalele obiective interne şi externe ale noului stat. „Una din sarcinile cele mai importante care stau în faţa noastră este organizarea economiei ţării" — a declarat el. Pentru construirea bazei economice a ţării s-au şi adoptat unele măsuri. Astfel, a fost desfiinţat „federalismul sultanatelor", iar conducerea Frontului Naţional pregăteşte un program care urmăreşte lichidarea înapoierii social-economice ; printre altele, se prevăd o largă reformă agrară şi crearea, pe pămînturile confiscate, a unor cooperative agricole şi a unor ferme experimentale de stat. De asemenea, noul guvern are în vedere crearea unui sector de stat în industrie.

În legătură cu politica externă, preşedintele Quahtan Mohammed Al Chaabi a declarat că ţara sa va duce o politică de neutralitate şi nealiniere, de unitate cu ţările arabe şi de susţinere a mişcărilor de eliberare naţională.

A. M.

poșta redacției

ROMÂNI ÎN REZISTENȚA FRANCEZĂ

Ca răspuns la întrebarea cititorului Ștefan Moroianu (vezi „Poșta redacției" din nr. 7), vă relatez următoarele :

Pentru a împiedica descoperirea organizației și a îngreuna urmărirea lor de către Gestapo, pentru a-și feri familiile de represaliile naziștilor, combatanții din formațiunile armate ale Rezistenței franceze erau nevoiți să-și ascundă adevărata identitate, să-și procure acte personale cu nume fictive.

Copla și Crăciun, menționați în lucrarea „Istoria Gestapoului", sînt nume fictive. Din relatările foștilor luptători români din F.T.F.P. (Franctirori și partizani francezi) precum și în urma unor cercetări făcute în arhive din țară și din Franța cu privire la istoria Rezistenței, s-a ajuns la concluzia că luptătorul arestat sub numele de Copla Joseph era de fapt Nicolae Cristea, fost militant al Partidului Comunist Român, membru în Biroul Comitetului orășenesc București al P.C.R. Nicolae Cristea a fost, începînd din decembrie 1936, combatant voluntar în armata republicană spaniolă unde, după ce s-a distins în mai multe bătălii, a devenit comandantul bateriei de artilerie „Tudor Vladimirescu", din cadrul Brigăzilor Internaționale. După înfrîngerea, în 1939, a armatei republicane, Nicolae Cristea, împreună cu ceilalți voluntari din Brigăzile Internaționale, se retrage în Franța, unde este închis într-un lagăr de concentrare. De aici el evadează, în martie 1941, împreună cu un grup de cincisprezece voluntari români și se încadrează la Paris în grupurile de luptă armată ale Rezistenței. După numeroase acțiuni împotriva ocupanților hitleriști, N. Cristea este arestat în octombrie 1942, sub numele de Joseph Copla, și executat de hitleriști în martie 1943, după luni de tortură.

Ziarul ilegal „La Roumanie Libre", editat începînd din octombrie 1943 la Paris de către Frontul Național Român din Franța (al cărui președinte era Traian Vuia), arăta în primul său număr legal, în septembrie 1944, că 60 de luptători români din rîndurile Rezistenței au căzut în anii 1941—1944 pe pămîntul Franței, mai ales în regiunea pariziană și în regiunile din sud.

În prezent se fac cercetări de arhivă pentru a se stabili identitatea precisă a tuturor luptătorilor români căzuți pentru eliberarea Franței de sub ocupația hitleristă. Fără îndoială că astfel se va putea stabili și identitatea lui Crăciun, rămasă pînă acum necunoscută.

Gheorghe ADORIAN
cercetător principal la Institutul de studii istorice și social-politice

AFRICA : SEMNE DE ÎNTREBARE

Așadar, în Africa a apărut o „Piață comună a «celor trei»" și, după cum anunță „Lumea" nr. 3, este posibil ca numărul țărilor membre să ajungă pînă la zece. Pentru moment nu se poate spune încă dacă constituirea noii Piețe comune va fi un factor pozitiv sau negativ, și iată de ce : cu toate străduințele depuse, unitatea țărilor africane n-a făcut pași mari. Cele 18 țări membre asociate ale Pieței comune europene, iar în sudul Africii — R.S.A. și Rhodesia, depun eforturi pentru cîștigarea de aderenți pentru grupări economice opuse restului statelor africane. O dată cu organizarea Pieței comune a „celor trei" a fost semnat certificatul de naștere al celei de-a patra grupări a țărilor africane. Mă întreb însă, pe de altă parte, dacă aceasta din urmă nu are șanse să devină nucleul viitoarei unități africane.

În altă ordine de idei, mi se pare că o țară africană despre care se vorbește foarte puțin este Malawi (fosta colonie Nyasaland). Într-un număr de anul trecut al revistei se menționa că păstrează legături economice cu R.S.A., neputînd, datorită poziției sale geografice, să facă altfel. Aș dori să citesc un reportaj despre Malawi care să conțină, așa cum se face de obicei în „Lumea", date despre economia și comerțul țării, populația, perspective de viitor etc.

Dezideriu MACH
Cîmpia Turzii

Lucrurile trebuie privite în mod diferențiat. În cazul „Pieței comune" africane nu e vorba de o integrare economică. Ceea ce au realizat cele trei state este mai curînd o uniune vamală și o asociere pentru mai buna valorificare a resurselor lor. Obiective mai largi își propune Uniunea afro-malgașă (O.C.A.M.), formată din 14 state francofone, care prevede o coordonare tot mai strînsă a economiilor lor. Există, în sfîrșit, organizațiile regionale, sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru Africa, avînd ca obiectiv stimularea dezvoltării economice.

BĂTĂLIA DE LA DIEN BIEN PHU

Al. Dima, Curtea de Argeș : Bătălia de la Dien Bien Phu, evocată de presa internațională cu prilejul încercuirii forțelor intervenționiste americane la Khe Sanh, s-a desfășurat de-a lungul a șase luni, la sfîrșitul anului 1953 și începutul lui 1954, într-o vale situată pe teritoriul actual al R.D. Vietnam. Generalul Henri Navarre, comandantul forțelor coloniale franceze, concentrase la Dien Bien Phu 17 000 de soldați, cu scopul de a atrage forțele armatei vietnameze de eliberare într-o bătălie frontală și a le distruge, bizuindu-se pe superioritatea puterii de foc a francezilor. Generalul vietnamez Vo Nguyen Giap a dejucat planul tactic al generalului Navarre înconjurînd fortăreața de la Dien Bien Phu, distrugînd-o prin foc de artilerie și silind pe ocupanții ei să se predea. La 7 mai, o dată cu căderea Dien Bien Phu-ului, forțele colonialiste și-au recunoscut înfrîngerea.

SUBMARINE DISPĂRUTE

Se știe că submarinul francez „Minerva" a dispărut în timp ce participa la un exercițiu destinat să antreneze piloții aviației navale franceze în repetarea radar al submarinelor. Aproape în același timp, la celălalt capăt al Mediteranei dispărea submarinul izraelian „Dakar". Cred că n-ar fi lipsită de interes enumerarea cîtorva naufragii ale submarinelor înainte și după cel de-al doilea război mondial. Astfel, în 1939, trei submarine au dispărut în aceeași lună în adîncurile mărilor. Este vorba de submarinul american „Squalus" cu 120 oameni la bord, submarinul britanic „Thetis" cu 99 oameni la bord și submarinul francez „Phoenix", în largul coastelor Indochinei, cu 71 de oameni la bord. În decembrie 1946 și în septembrie 1952, două submarine franceze, „2326" și „Sibylle", au pierit în largul Toulon-ului cu 22 și respectiv 51 oameni la bord. În 1953 a fost pierdut în Dardanele submarinul turc „Dumlupinar" (91 de victime). În ianuarie 1950 a dispărut în estuarul Tamisei submarinul britanic „Truculent", apoi în anul următor, în Marea Nordului, submarinul britanic „Affaay" ; în 1955 un al treilea submarin britanic, „Sidon" a pierit în largul radei de la Portland. Aceste trei dispariții au costat viața a 152 marinari britanici. La 10 aprilie 1963 a fost pierdut submarinul atomic american „Thresher" în largul Noii Anglii, cu 129 oameni la bord. La 14 septembrie 1966, submarinul vest-german S 170 „Hai" a pierit împreună cu 20 de oameni.

Valentin MUNTEANU
Craiova

QUISLING, KRISTALLNACHT

Gheorghe Șandru, București : 1) Politicianul norvegian Vidkun Quisling, șeful guvernului norvegian prohitlerist, al cărui nume a devenit sinonim cu cuvîntul trădător, a fost executat la Oslo în 1945. 2) „Kristallnacht" a fost numele convențional dat de naziști pogromului organizat de SS în noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1938. Supraviețuitorii acestui pogrom au fost exterminați ulterior în lagărele de concentrare. 3) Poștă pneumatică este un sistem de transportare a corespondențe prin tuburi lungi cu diametru mic, cu ajutorul aerului comprimat sau rarefiat. A fost folosit pentru prima oară la Londra între două oficii ale societ „Electric and International Telegraph".

„PE URMELE ISTORIEI"

Emil Negrotă, Titu, regiunea București : În sumarele recapitulative publicate în nr. 1/1967 și 52/1967 veți găsi, grupate sub titlul „Pe urmele istoriei", toate articolele publicate la această rubrică în 1966 și 1967. În numărul 5/1968 a apărut, așa cum sugerați și dv., un nou articol consacrat Unirii Principatelor. Ca atare, nu e just să se spună că rubrica și-a încetat apariția de la nr. 48/1965. Dacă ați fi sugerat inserarea ei mai frecventă în paginile revistei, ar fi fost altceva : v-am fi dat dreptate și am fi adăugat că ne vom strădui să realizăm acest deziderat.

WORLD TRADE CENTER

Eugen Daniel, Bacău : Empire State Building, din New York, continuă să fie cel mai mare imobil din lume. Peste cîteva luni — în vara anului 1968 — acest uriaș imobil cu 86 de etaje, plus un turn de televiziune (înălțime totală 381,60 metri) va trece pe locul doi, după cele două turnuri gemene ale Centrului Comerțului Mondial (World Trade Center — în fotografie) care se află în curs de construcție tot la New York. Ansamblul acestui centru va avea o suprafață utilă de un milion de metri pătrați : birouri, holuri pentru expoziții, săli de conferințe, instituții bancare, reprezentanțe comerciale, agenții de schimb, oficii telefonice locale și internaționale, magazine, săli de spectacole, garaje. Cele două turnuri vor avea cîte 110 etaje și 450 de metri înălțime. Suprafața ocupată de clădiri : șase hectare și jumătate.

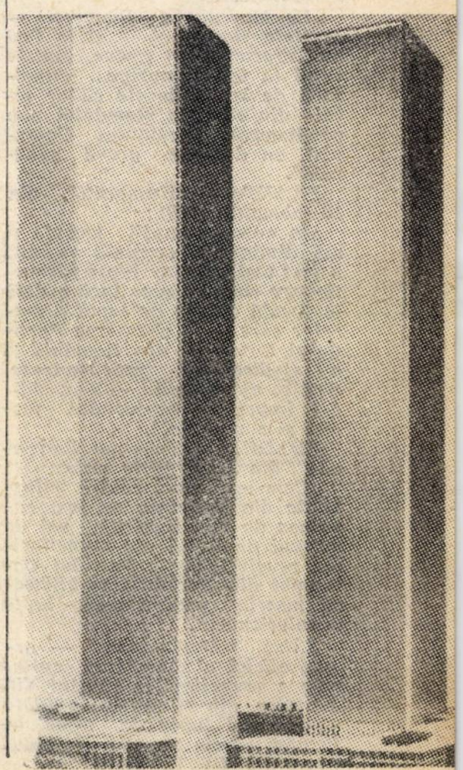

poșta redacției

ECOUL INTERNAȚIONAL AL LUPTELOR DIN 1933

Glorioasele bătălii de clasă din perioada crizei economice, organizate și conduse de Partidul Comunist Român, care au început cu eroicul Lupeni '29 și au culminat cu puternicele ridicări proletare ale ceferiștilor și petroliștilor din iarna anului 1933, au fost viu comentate în numeroase țări. Iată cîteva exemple:

ANGLIA („Daily Worker", din 7 februarie 1933):

„Se anunță acțiuni ale ceferiștilor în Transilvania și Banat și se pare că ar fi în curs mari acțiuni ale muncitorilor împotriva guvernului. Partidul Comunist se află în fruntea acestei mișcări greviste".

ARGENTINA („La Razón", din februarie 1933):

„Propaganda desfășurată de mult timp de numeroși comuniști în rîndurile muncitorilor care lucrează în atelierele căilor ferate a dat rezultate".

BULGARIA („Eho", din 8 februarie 1933):

„Ofensiva împotriva nivelului de trai al oamenilor muncii se întețește... a început o prigoană împotriva organizațiilor de clasă ale proletariatului, în special împotriva Partidului Comunist din România, a cărui influență asupra maselor largi ale oamenilor muncii crește puternic în ultimul timp".

CEHOSLOVACIA („Rude Pravo", din 19 iulie 1933):

„Adevărații învingători de la 16 februarie au fost ceferiștii. După aceste evenimente, Partidul Comunist care a condus luptele a înregistrat o mare afluență de noi membri în rîndurile sale".

CHINA („China Roșie", din 3 martie 1933):

„La Moreni, la București — capitala României — și la Iași au izbucnit mari greve, luptele fiind la fel de aprige... muncitorii de la Atelierele căilor ferate din capitala României, sub conducerea Partidului Comunist, au declarat grevă generală".

FRANȚA („L'Humanité", din 16 februarie 1933):

„În cursul nopții trecute și azi dimineață, capitala română a fost teatrul unor lupte revoluționare care au scos încă o dată la iveală voința de luptă a maselor care — la chemarea Partidului Comunist din România și a sindicatelor independente, deși în afara legii! — s-au ridicat împotriva pericolului fascist și a mizeriei".

POLONIA („Trybuna Radziecka", din 5 februarie 1933):

„Cele mai mari centre industriale din România au fost cuprinse de un puternic val de acțiuni de luptă ale muncitorilor revoluționari... Partidul Comunist din România mobilizează masele pentru mari lupte revoluționare".

S.U.A. („Deșteptarea" — organ oficial al Asociației culturale a muncitorilor români din America, din 25 februarie 1933):

„Trăiască lupta de masă, în fruntea căreia se află Partidul Comunist din România!"

UNGARIA („Sarló és Kalapács", nr. 3—4 din 1933):

„Organizatorii luptelor au fost Partidul Comunist din România și sindicatele roșii, ale căror lozinci au fost urmate de masa muncitorilor".

U.R.S.S. („Trud" nr. 193/1933):

„Aceste acțiuni marchează o nouă etapă în lupta oamenilor muncii din România sub conducerea P.C.R. împotriva exploatării și reacțiunii".

Stelian NEAGOE
cercetător științific principal la Institutul de studii istorice și social-politice

BOMBA H

Virgil Arnăutu, Bîrlad: Bombele H au în principiu două componente esențiale: explozivul de care depinde fuziunea nucleară (hidrogen greu) și, ca declanșator, o bombă atomică. Aceasta din urmă este formată din plutoniu, care se prezintă sub forma unei sfere, înconjurată de șarje de trinitrotoluen. Sistemele de siguranță sînt incluse în detonatoarele (electric controlate) ale șarjelor de TNT. Pentru ca bomba să

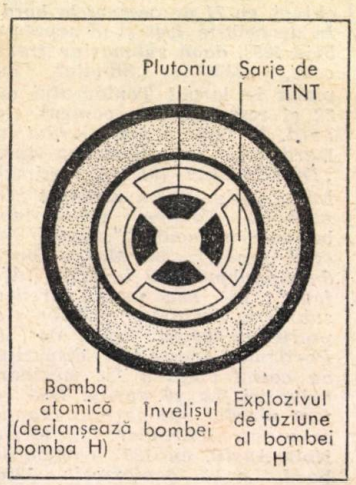

explodeze este necesar, în primul rînd, ca toate șarjele de TNT (circa 40) să fie detonate absolut simultan, performanță foarte greu de realizat și cu neputință de a se produce accidental. O parte dintre dispozitivele de siguranță întrerup circuitele electrice între șarje, prevenind explozia simultană. Numai energia declanșată de explozia bombei atomice poate produce fuziunea explozivului nuclear al bombei H. În cazul spargerii accidentale a învelișului unei bombe H se poate provoca detonarea cîtorva șarje de TNT și răspîndirea plutoniului radioactiv. Spre deosebire de radiațiile răspîndite în cazul unei explozii nucleare (particule penetrante beta și gamma), plutoniul degajează numai particule alpha, care se deplasează încet și pot fi oprite de un strat de material plastic sau de piele. De aceea, atîta timp cît substanța radioactivă nu e inhalată sau introdusă în corp prin alimentație, e relativ nevătămătoare. Odată însă ajuns în interiorul corpului, plutoniul este extrem de toxic și de periculos. În același timp, radiațiile lui se răspîndesc încet, pe o durată de timp extrem de lungă.

FAMILIA LUMUMBA

Tudor Georgescu, Baia Mare: 1) Familia lui Patrice Lumumba locuiește din februarie 1961 la Cairo. În prezent, văduva lui Patrice Lumumba vizitează pentru prima oară, după șapte ani, Congo-ul, ca invitată a președintelui Mobutu. 2) Datele solicitate de dv. despre familia omului de știință Wernher von Braun ne-au fost furnizate de o informație apărută de curînd în presa vest-germană: la a 90-a aniversare a baronului Magnus von Braun, care locuiește la Oberandorf, au participat cei trei fii ai săi: Sigismund von Braun (56 de ani), observator al R.F.G. la O.N.U., binecunoscutul Wernher von Braun (55 de ani) și Magnus von Braun (48 de ani), director al corporației Chrysler din Detroit.

UNIVERSITATEA DIN LOUVAIN

Iancu Ștefănescu, Suceava: Universitatea catolică din Louvain, care a prilejuit ultima răbufnire a conflictului lingvistic din Belgia, este cea mai importantă instituție de învățămînt superior a țării. Criza a izbucnit după ce conducerea secțiilor de franceză și-a anunțat intenția de a construi o nouă aripă. Pornind de la considerentul că universitatea este amplasată într-o regiune de limbă flamandă, conducătorii secțiilor flamande au cerut atunci transferarea tuturor secțiilor franceze într-un ținut valon. Fiind vorba de o universitate catolică, litigiul s-a extins și în cercurile bisericești. Observatorii politici consideră că demisia guvernului Boeynants se explică prin faptul că nu putea să ia partea nici uneia dintre cele două grupări fără a-și înstrăina sprijinul celeilalte. Dacă ar fi preconizat ca secțiile franceze să rămînă la Louvain, ar fi pierdut simpatiile ramurii majoritare flamande din propriul său partid social-creștin. Dacă ar fi procedat invers, ar fi fost părăsit de ramura valonă a celuilalt partid de coaliție guvernamentală, partidul liberal.

I. Gălean, Turnu Severin: Sîntem de acord cu dv. în ceea ce privește utilitatea ilustrării prin hărți. Harta solicitată de dv. privind situația din Orientul Mijlociu a apărut în nr. 1/1968. Am ținut seama și de dorința dv. de a găsi în „Lumea" mai multe hărți ale fronturilor din Vietnamul de sud.

Vasile C. Bejan, comuna Borca, raionul Tg. Neamț: Fără îndoială că, dacă urmăriți „Poșta redacției", ați găsit și răspunsurile la întrebările dv. privind soarta lui Chombe (este deținut în continuare în Algeria), situația fostului președinte Ben Bella (procesul său nu a avut încă loc), arestarea falsului Müller. După cum ați văzut, am publicat fotografia regelui Constantin al Greciei și celelalte fotografii solicitate de dv.

Iulius Predușel, Eforie Nord: Din cauza vîrstei înaintate, savantul la care vă referiți s-a retras din activitatea publică.

A. I. Isbașa, Lugoj: 1) Reținem dorința dv. de a citi un reportaj despre economia japoneză și în special despre sectorul construcțiilor navale. 2) Întrucît teritoriul pe care se află în prezent Izraelul și Iordania se numea în trecut Palestina, populația arabă băștinașă și-a păstrat prin tradiție denumirea de „palestiniană", denumire folosită în special atunci cînd se vorbește despre „refugiații palestinieni".

Petru Vidrighin, Cisnădie, Maria Pană, București, Valeriu I. Sărăcin, comuna Ceatalchioi, raionul Tulcea, prof. Traian Jurovle, comuna Borzești, raionul Săveni, Ștefan Damian, comuna Deleni, raionul Vaslui: Nu credem că ar fi potrivit să vă furnizăm răspunsuri cerute în cadrul concursului organizat de Comitetul Național pentru Apărarea Păcii. Vă putem recomanda însă o bibliografie suplimentară: revista „Lumea" nr. 1/1968.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_3CO_3 ;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
- Sodă caustică 98% NaOH ;
- Bicarbonat de sodiu industrial ;
- Bicarbonat de sodiu alimentar ;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
- Silicat de sodiu solid ½ și ⅓ ;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be și 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E ;
- Clorură de calciu tehnică hidratată ;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
- Ionosil ;
- Sodil ;
- Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

Super CRISTAL

pastă de dinţi specială de calitate superioară

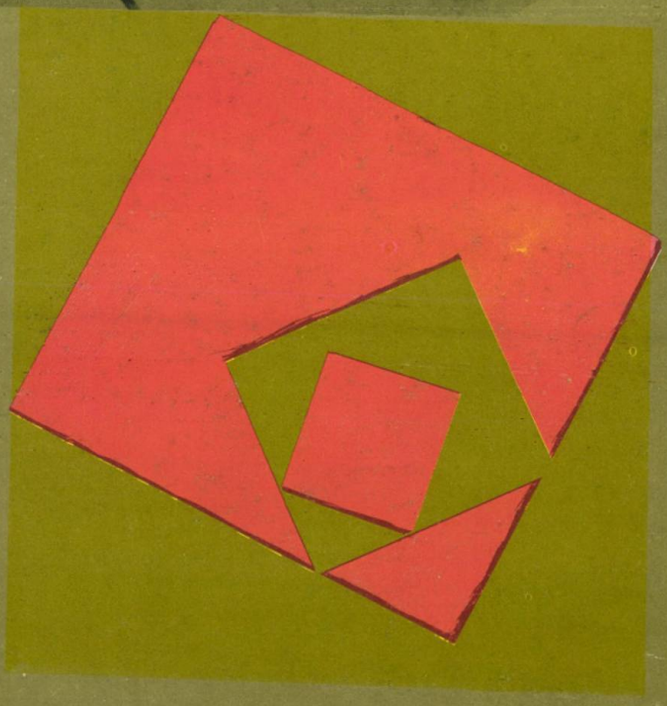

Lei 2

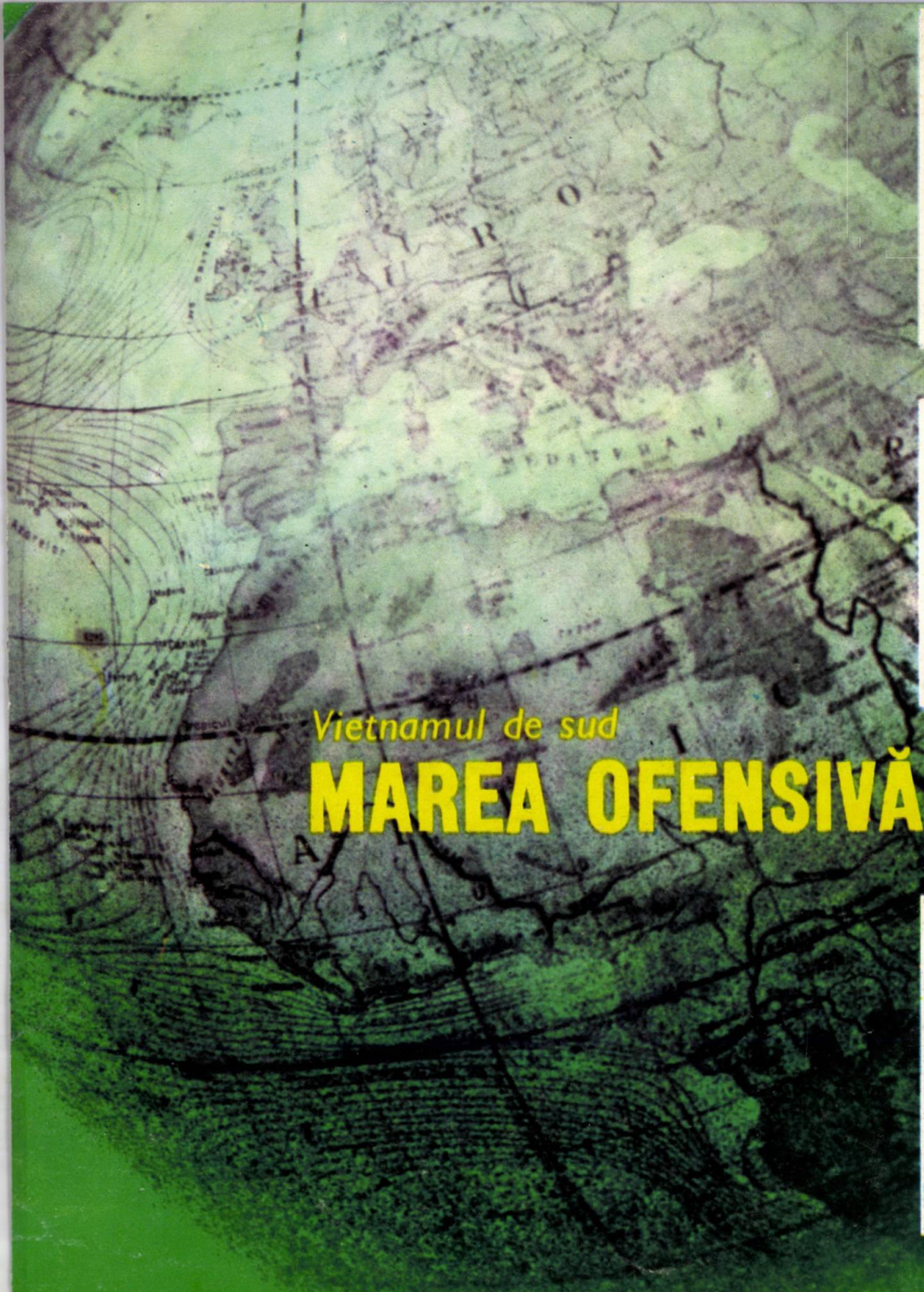

Țara Nilului Albastru

Stadiul relațiilor franco - vest-germane

Vietnamul de sud

MAREA OFENSIVĂ CONTINUĂ

Acvanauții de pe „L'Etoile de mer"

9
joi 22 februarie 1968

lumea

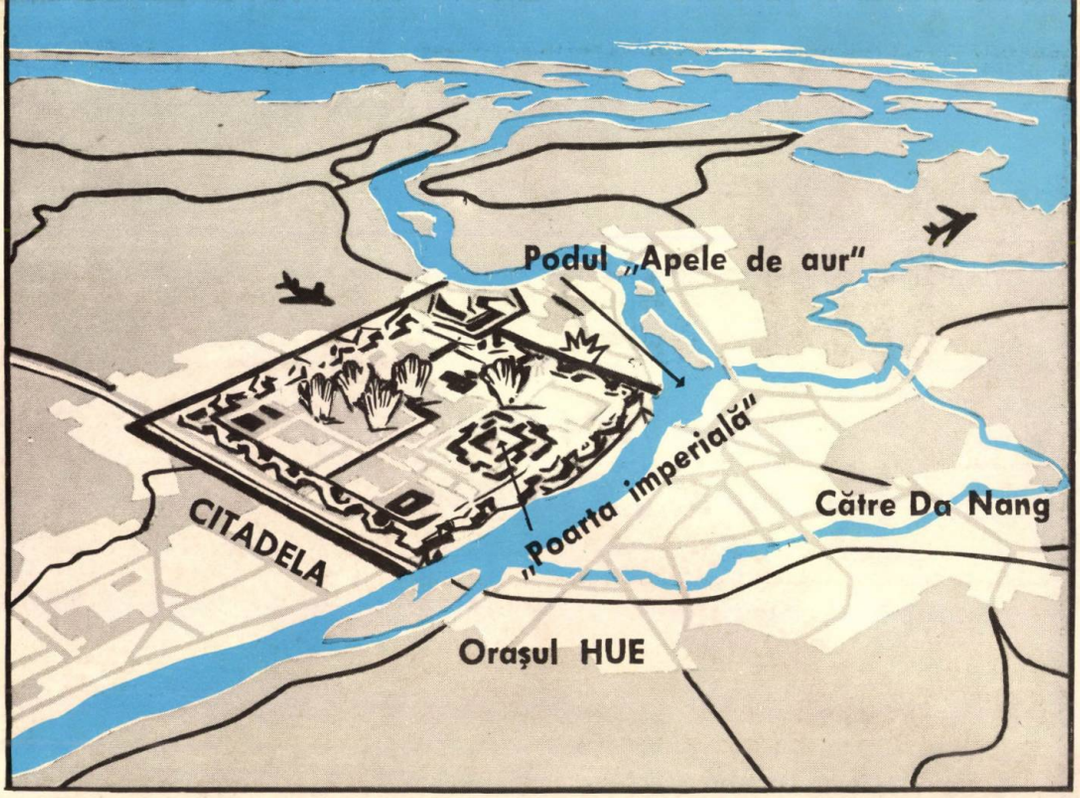

HUE

De aproape o lună, steagul Frontului Național de Eliberare flutură deasupra citadelei din străvechiul oraș Hue, unul din principalele centre ale culturii vietnameze, a cărui populație sprijină activ forțele patriotice. (Citiți în pag. 4 o corespondență specială despre luptele de la Hue)

SAIGON

Așa arată în aceste zile Saigonul. Neizbutind să preia controlul cartierelor mărginașe deținute de patrioți, americanii bombardează și incendiază străzile cu ajutorul avioanelor și elicopterelor

KHE SANH

Cercul se strînge în jurul bazei de la Khe Sanh, unde 6 000 de pușcași marini și 3 500 de parașutiști americani sînt asediați de luptătorii Frontului Național de Eliberare

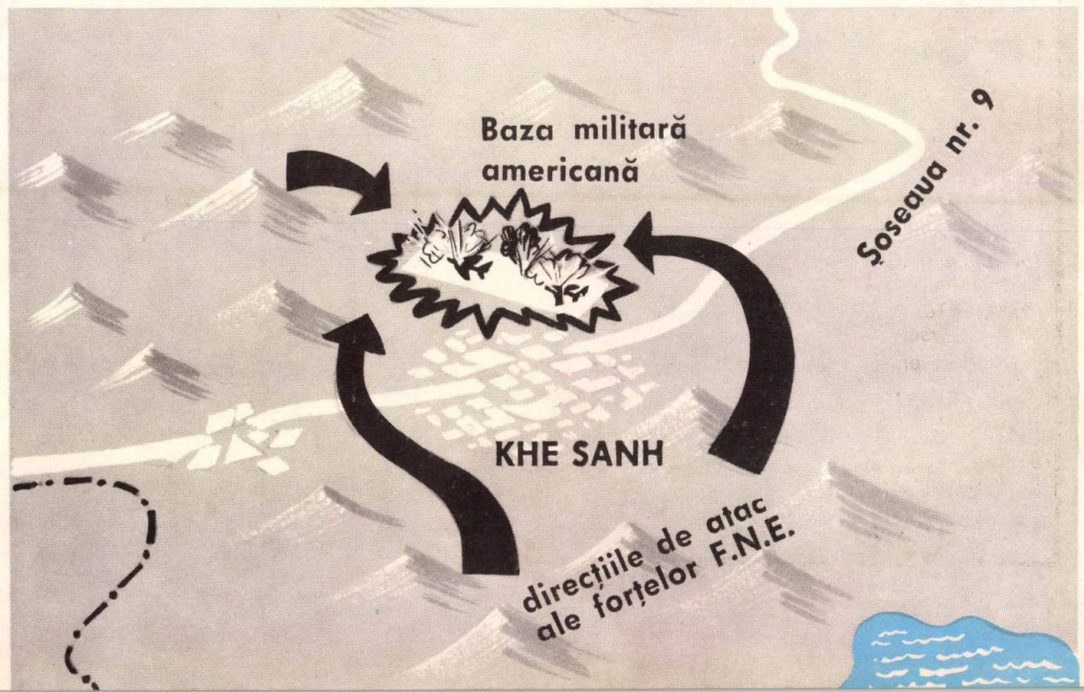

lumea

Nr. 9 (226)
22 FEBRUARIE 1968

sumar

SĂPTĂMÎNA în telegrame 2

Luptele de la Hue. Corespondenţă specială. *Roger Géraud* 4

S.U.A. şi Vietnamul. Iluzii, mituri, realităţi. *Sergiu Verona* 5

Convorbirile franco-vest-germane. Corespondenţă din Paris, de la *Georges Dascal* 7

Semicentenarul Armatei sovietice. 23 februarie 1918 : prima victorie. *A. I. Cerepanov* 9

Cronica O.N.U. Corespondenţă din New York. *Cristian Andreescu* 11

Din activitatea A.D.I.R.I. *Victor Duculescu* 11

Trade-Unions : un secol de istorie. Corespondenţă din Londra. *John Gritten* 12

Canada : un profil politic complex. *Florin Hera* 13

REPORTAJ PE GLOB. Ţara Nilului Albastru. *Mircea Moarcăş* 16

Coordonate algeriene. *Rodica Georgescu* 18

Oraşul celor 100 de turnuri. Corespondenţă din Praga. *Eugen Ionescu* 20

LUMEA ÎN CĂRŢI ŞI REVISTE. Reflecţii de călător. *Ion Mihăileanu* 21

Marea aventură a acvanauţilor. *Serge Bertino* 22

Istoria bombei atomice. *Leandro Castellani* şi *Luciano Gigante* 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 25—30

New Statesman. Retragerea trebuie acceptată

Le Nouvel Observateur. Prăbuşirea iluziilor

National Guardian. „Prietenoşi" — 5 la sută. *Wilfred Burchett*

Le Monde. Moştenirea Angliei. *André Fontaine*

The New York Times. Lincoln şi Johnson. *James Reston*

Combat. Tendinţe anti-N.A.T.O. în Norvegia. *Georges Andersen*

The Observer. Tensiune în Ghana. *Colin Legum*

CONTRAPUNCT. Sugestia unui soldat leal. *Art Buchwald* 27

PROFIL. Sangoule Lamizana, preşedintele Republicii Volta Superioară 30

POŞTA REDACŢIEI 31—32

ÎN ACEST NUMĂR

STEAGUL DE PE CITADELA HUE

Corespondenţă specială din Vietnamul de sud

pag. 4

„MOMENTUL ADEVĂRULUI"

Profunde repercusiuni ale evenimentelor din Vietnamul de sud asupra opiniei publice americane

pag. 5

Reportaj din ţara Nilului Albastru

pag. 16

Un nou serial BOMBA „A"

pag. 24

AVENTURA ACVANAUŢILOR

Cum trăiesc şi cum lucrează exploratorii adîncurilor submarine

pag. 22

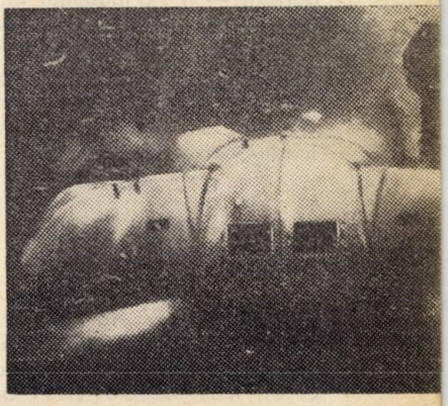

săptămîna

în telegrame

bruxelles

Cotidianul bruxellez „Le Soir" lansa zilele trecute într-un mare titlu din prima pagină întrebarea : „Alegeri la 31 martie ?" Fără a avansa o dată precisă, „Le Nouvel Observateur" se mulțumea să crediteze ca iminentă confruntarea electorală. Unele cercuri politice belgiene văd depășirea actualului moment politic critic (soldat, între altele, și cu demisia guvernului) în organizarea imediată a alegerilor ; altele se opun unui eventual scrutin argumentînd că „singura sa miză ar fi acum problema lingvistică, iar politica economică, socială și financiară ar fi practic neglijate" („Le Monde"). Acestea, în legătură cu rezolvarea în perspectivă a dificultăților politice interne.

În ce privește soluționarea crizei de guvern propriu-zise se respectă procedura devenită tradițională : regele a însărcinat un om politic să tatoneze pozițiile diferitelor partide, după care să-i înainteze propuneri proprii pe baza activității desfășurate. „Informatorul" a fost, și de data aceasta, social-creștinul P. W. Segers.

ottawa

Cu cîteva luni înainte de a se retrage din viața politică, premierul canadian Lester Pearson a fost pus în minoritate de Parlament, prin respingerea (cu o diferență de două voturi) a unei moțiuni guvernamentale, preconizînd creșterea impozitului pe venit.

Între timp, competiția pentru succesiunea lui Pearson (a cărei scadență o constituie Congresul partidului liberal de la începutul lui aprilie) se amplifică. Principalilor pretendenți de pînă acum — miniștrii Paul Martin (externe), Mitchell Sharp (finanțe), Paul Hellyer (transporturi) — li s-a adăugat încă unul — al 11-lea candidat — Pierre-Elliott Trudeau, ministrul justiției. „Le Monde" îl consideră pe Trudeau, originar din Quebec, „cel mai serios" pretendent la succesiune.

lagos

Se apropie 31 martie, ziua cînd, după opinia exprimată de generalul Gowon în urmă cu cîteva luni, războiul civil din Nigeria ar urma să ia sfîrșit. Împrejurarea incită presa la comentarii cu caracter bilanțier. În opt luni de război, trupele federale cu un efectiv de aproximativ 80 000 de soldați (majoritatea foarte tineri, trecuți cu puțin de 16 ani) au reușit să încercuiască teritoriul Biafrei, să ocupe Enugu și alte așezări preponderent ibo și să taie căile de acces ale biafrezilor. Cu o singură excepție — și cea mai importantă — Port Harcourt, punct de aprovizionare vital pentru locotenent-colonelul Ojukwu.

Prezența mercenarilor pe teatrul de luptă este evidentă dar discretă. Există reticențe în contractarea mercenarilor cu state vechi de serviciu în Africa, între altele deoarece se pare că foștii combatanți plătiți din Congo ar vrea să profite de noul angajament pentru a-și lichida niște polițe mai vechi („francezii și belgienii — scrie «Jeune Afrique» — sînt asociați împotriva englezilor, rhodesienilor și sud-africanilor").

atena

După o convorbire telefonică cu guvernul grec (informație furnizată de „France Presse") regele Constantin a decis să părăsească sediul ambasadei grecești de la Roma și să-și stabilească reședința la un hotel roman. Este, acesta, debutul unei noi faze în relațiile rege — juntă, consideră observatorii. Oficiosul atenian „Estia" crede că nu se poate pune problema întoarcerii regelui în Grecia decît în urma unei invitații a guvernului, gest improbabil înainte de organizarea alegerilor.

Liderul Uniunii de centru, Andreas Papandreu, consideră raporturile dintre rege și junță „tot mai încordate". Deocamdată, la Roma s-a deplasat generalul Thrasyvolos Tsakalotos, considerat a fi echidistant față de casa regală și de guvernul de la Atena, cu o eventuală misiune mediatoare.

washington

Cunoscutul savant american James Van Allen formulează o critică fățișă la adresa Administrației pentru actuala politică spațială într-un recent editorial al revistei „Science". El atrage atenția că dacă actuala tendință de reducere progresivă a bugetului cercetărilor spațiale continuă, nu este exclus ca în următorii cinci ani cea mai mare parte a cercetătorilor angrenați în îndeplinirea acestor programe să le părăsească pentru a se pune în slujba diferitelor firme particulare americane. În proiectul de buget pe anul fiscal 1968—69 care va începe la 1 iulie a.c., sumele alocate programelor spațiale vor fi cu cel puțin 5 la sută mai mici decît în exercițiul financiar anterior. Faptul este interpretat ca un efect direct al creșterii cheltuielilor militare ale S.U.A. impuse de continuarea escaladării în Vietnam.

dakar

Organizația statelor riverane ale fluviului Senegal este cea mai tînără grupare regională africană. Crearea ei a fost anunțată la încheierea conferinței interministeriale lărgite a subgrupului regional al riveranilor fluviului Senegal. Proiectul de statut al noii grupări va fi supus spre aprobare președinților Senegalului, Maliului, Guineei și Mauritaniei care se vor întruni la 21 martie în localitatea Labe (Mali). Obiectivele sale, enunțate de radio Conakry, includ amenajarea bazinului fluviului Senegal, planificarea și dezvoltarea economică a țărilor membre și colaborarea lor în probleme educative, sociale și culturale.

kinshasa

O altă grupare africană, de data aceasta în stadiu de proiect — Statele Unite ale Africii Centrale. Președintele Congoului (Kinshasa), Mobutu, a vorbit pentru prima oară despre acest proiect după o călătorie pe care a făcut-o la Niamey, Abidjan și Bangui. Organizația — a precizat el — va cuprinde cele două republici Congo, Ruanda, Ciadul, Republica Africa Centrală și Gabonul (oficialități din această țară au dezmințit categoric că ar fi fost consultate în privința noii grupări). Hotărîrea de a face cunoscut proiectul ar fi fost luată în cursul unei întîlniri tripartite la nivel înalt desfășurate la Bangui (Congo-Kinshasa, Ciad și Africa Centrală), dar faptul că numai unul din cei trei șefi de state s-a pronunțat în mod public asupra acțiunii plănuite a lăsat asupra unor comentatori de presă impresia de „improvizație".

geneva

Președintele Tribunalului Internațional însărcinat cu arbitrarea diferendului indo-pakistanez privitor la teritoriul Rann-ul Kutch, judecătorul suedez Gunnar Lagergren, a pronunțat verdictul după o activitate care a însumat 170 de reuniuni, 700 de ore de discuții bazate pe consultarea a 18 000 pagini de documente. În acord cu unul din membrii completului (Nasrollah Enteram — Iran, desemnat de Pakistan) și în dezacord cu celălalt membru (Ales Bebler — Iugoslavia, desemnat de India), președintele Tribunalului a decis atribuirea a 90 la sută din teritoriul contestat Indiei.

Rann-ul Kutch este un teritoriu situat la extremitatea sudică a frontierei dintre Pakistanul occidental și India, un deșert care într-o anumită perioadă a anului este acoperit de apă.

londra

În perspectivă, o nouă rundă de negocieri anglo-spaniole avînd ca obiect soarta Gibraltarului. Guvernul englez a propus Spaniei redeschiderea convorbirilor fără condiții prealabile. Adică, mai precis, excluzînd ca bază obligatorie a discuțiilor rezoluția asupra Gibraltarului adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 19 decembrie 1967, care consideră că Foreign Office-ul „nu ține seama de rezultatele referendumului organizat în septembrie anul trecut în Gibraltar".

dubai

Un al 15-lea stat arab ar putea să ia naștere în viitorul apropiat pe coastele Golfului Persic — anunță unele ziare arabe. El ar urma să cuprindă Federația Quatar, Bahreinul și alte principate din regiune. Ideea ar putea fi dezbătută cu prilejul unei conferințe proiectate în acest scop la Dubai. Săptămînalul egiptean „Akhbar Alyum" consideră că noul stat, după ce se va fi constituit, va încheia tratate bilaterale cu Arabia Saudită și Irak și va semna un pact de apărare mutuală arabă. Deja zilele acestea s-a perfectat o federație care include Dubaiul și emiratul Abu Dhabi, rămînînd deschisă și pentru alte teritorii sud-arabe.